Introducere

Omul este căutare – nu întrebare, ci căutare. O întrebare poate fi rezolvată intelectual, o căutare trebuie soluţionată existenţial. Nu căutăm răspunsuri la anumite întrebări, ci suntem în căutarea unui răspuns la fiinţa noastră.

Este căutarea sinelui pentru că întrebările sunt despre alţii. Căutarea este a sinelui. Omul se caută pe sine. Ştie că este, dar mai ştie şi că nu ştie cine este. Începând deci chiar din momentul naşterii, din străfundurile fiecărei fiinţe umane începe să crească marea căutare. Putem reprima această căutare, putem devia această căutare, putem să înlocuim această căutare cu altele, dar cu siguranţă nu o putem opri. Nu avem cum să o oprim, pentru că aparţine naturii umane. Este un element intrinsec conştiinţei, să cauţi să afli ce este.

Această căutare este chiar natura noastră şi, dacă nu găsim răspunsuri, ne continuăm căutările. Desigur, sunt 999 de căi să dai greş şi doar una ca să reuşeşti – deci căutarea este plină de necunoscute. Nu e lucru simplu; este chiar foarte complex – şi foarte rar ajunge cineva la răspunsul corect. Dar dacă nu-l găseşti, vei continua

în agonie, în chinuri. Vei rămâne un strigăt în pustiu. Nu vei şti ce este bucuria. Necunoscându-te, cum ai putea fi bucuros? Şi nu vei şti ce este binecuvântarea. Dacă nu te cunoşti, nu există binecuvântare.

Vei auzi cuvinte precum „mulţumire”, „fericire”, dar pentru tine vor rămâne cuvinte. Nu vor avea nici un conţinut. Conţinutul lor trebuie să fie suplinit prin experienţa ta. Vor rămâne cuvinte goale, vor crea mult zgomot în jurul tău, dar nu vor însemna nimic.

Căutarea este intrinsecă naturii umane. Apare însă problema că sunt multe moduri de a greşi. Cum să găseşti calea cea corectă?

Carlyle a spus: „Nefericirea omului îşi are izvorul în măreţia sa. Căci există în el ceva infinit, care-l face să nu se poată îngropa complet în finit”.

Există ceva în tine mai sus decât tine, mai mare decât tine, şi nu ai cum să îngropi acel ceva undeva prin finit. Poţi vedea asta chiar în viaţa ta. Poţi căuta bani sau putere, dar de fiecare dată când vei reuşi vei descoperi că ai eşuat. De fiecare dată când reuşeşti, succesul nu va aduce cu el nimic altceva decât conştienţa eşecului. Ai bani la

îndemână, dar eşti la fel de nemulţumit ca de obicei, sau chiar mai nemulţumit. Ai puterea în mână, dar eşti la fel de neputincios ca întotdeauna. Nimic nu ne face mai conştienţi de faptul că nu avem putere decât puterea însăşi. Nimic nu ne face mai conştienţi de sărăcia lăuntrică decât bogăţiile – din cauza contrastului. Vezi bine că în afara ta sunt bogăţii, dar în interior eşti un cerşetor, dorindu-ţi, cerând, tânjind şi căutând încă. Dintr-un punct de vedere, s-ar putea considera că este o nefericire – suferinţa omului. Din alt punct de vedere, este de fapt măreţia lui. Carlyle are dreptate când spune că nefericirea omului îşi are izvorul în măreţia lui. Ce este această măreţie? Această măreţie este capacitatea omului de a se depăşi, de a merge dincolo de sine, de a face din propria viaţă o scară, de a sări din sine însuşi. Dacă n-ai ieşit încă, eşti în pustietate; nimic nu va înflori acolo vreodată. Poţi face câte eforturi vrei, dar deşertul deşert rămâne; nu vei găsi nici o floare.

Florile încep să-şi facă apariţia în viaţa ta doar atunci când ai ajuns undeva în apropierea adevărului. Asta înseamnă căutarea. Căutarea înseamnă că fiinţa

umană tânjeşte să devină Dumnezeu. Căutarea înseamnă că omul vrea să devină adevăr. Vrei să simţi asta – „Sunt adevăr”. Nimic altceva nu te va satisface vreodată. Misterul „Cine sunt eu?”

„Cine sunt eu?” – Iată întrebarea pe care trebuie să ţi-o pui în profunzimea fiinţei tale. Trebuie să fii acordat la această întrebare. Trebuie să vibreze în tine, să-ţi pulseze în sânge, în celule. Trebuie să devină un semn de întrebare în chiar sufletul tău.

Iar când mintea va tăcea, vei şti. Nu pentru că vei primi unele răspunsuri în cuvinte, nici că vei putea scrie în carneţel: „Acesta este răspunsul”. Nici că vei putea să-i spui cuiva: „Acesta este răspunsul”. Dacă-l poţi spune cuiva, nu este răspunsul. Dacă-l poţi scrie într-un carneţel, nu este răspunsul.

Când ţi se-ntâmplă să ai răspunsul adevărat, va fi atât de existenţial, încât nu-l vei putea exprima.

Eu însumi sunt o întrebare. Nu ştiu cine sunt. Ce să fac? Unde să mă duc?

Rămâi cu întrebarea. Nu face nimic şi nu pleca nicăieri; şi nu începe să crezi în orice

răspuns. Rămâi cu întrebarea în minte.

Este unul dintre cel mai greu lucruri de făcut – să rămâi cu întrebarea şi să nu cauţi răspunsul. Pentru că mintea este foarte vicleană, îţi poate da un răspuns fals. Te poate consola; îţi poate da ceva de care să te agăţi; şi-atunci întrebarea nu are răspuns, ci este doar suprimată. Continui prin a crede în răspuns, iar întrebarea îţi rămâne adânc în inconştient ca o rană. Vindecarea nu a avut loc.

Dacă rămâi cu întrebarea, nu spun că vei primi şi răspunsul. Nimeni nu a primit vreodată un răspuns. Dacă rămâi cu întrebarea, în cele din urmă întrebarea dispare. Nu pentru că ai fi primit răspunsul; nu există răspuns. Nici nu are cum să existe, pentru că viaţa este un mister. Dacă există răspunsuri, atunci viaţa nu mai este un mister.

Nu are răspuns, nu poate fi rezolvată. Nu este un puzzle, ci un mister. Aceasta este diferenţa dintre un puzzle şi un mister. Un puzzle poate fi rezolvat, indiferent cât de greu ar fi. Misterul nu poate fi rezolvat – dar nu pentru că ar fi dificil. Este foarte simplu, dar natura lui îl face să fie de nerezolvat.

Rămâi cu întrebarea – în stare alertă,

conştient, dar fără să cauţi, fără să încerci să găseşti un răspuns. Urcuşul e greu, dar dacă poţi să faci asta... se poate. Eu am reuşit. Toţi cei care şi-au desfiinţat întrebările au reuşit. Conştienţa însăşi, focul conştienţei arde întrebarea. Soarele conştienţei topeşte întrebarea; aceasta dispare, se evaporă. Brusc, într-o zi, descoperi că sunt acolo şi că întrebarea nu mai există. Nu înseamnă că întrebarea a fost înlocuită cu un răspuns. Nu există răspuns. Dar întrebarea a dispărut pur şi simplu. Eşti acolo şi nu ai o întrebare. Acesta este răspunsul.

Tu, fără o întrebare, acesta este răspunsul. Nu că ai fi în stare să spui cine eşti – vei râde la această întrebare. Întrebarea devine pur şi simplu absurdă. În primul rând, chiar faptul că a trebuit să pui întrebarea a fost greşit. Dar acum nu poţi înţelege asta; trebuie să-ţi pui întrebarea. Chiar foarte intens. Pune-ţi întrebarea, dar nu cere răspunsul.

Aceasta este diferenţa dintre teologie şi religiozitate. Teologia îţi dă răspunsul; religiozitatea îţi dă conştienţă. Teologia îţi furnizează răspunsuri – gata făcute, manufacturate, şlefuite, perfecte.

Religiozitatea nu-ţi dă nici un răspuns; te ajută doar să te adânceşti mai mult în întrebare. Cu cât te adânceşti mai mult în întrebare, cu atât vei constata că se topeşte şi dispare. Iar când dispare întrebarea, se eliberează în tine o imensă energie. Eşti acolo, fără nici o întrebare.

Iar atunci când nu este întrebare, desigur, nu este nici minte. Mintea este cea care pune întrebări. Când nu există întrebări, mintea dispare şi ea – conştiinţă pură – doar cerul fără nori, flacăra fără foc.

Aceasta este dumnezeirea. Asta este un Buddha; asta este un Hristos. Amintiţi-vă, repet iar şi iar: Buddha nu a găsit răspunsul; de aceea Buddha nu răspunde niciodată la întrebările esenţiale. Îl întrebi „Există Dumnezeu?” Va evita întrebarea, nu va răspunde. Îl întrebi: „Ce se întâmplă când moare cineva?” Va evita răspunsul, va începe să vorbească despre alte lucruri. Nu va răspunde.

Nu este metafizician şi nici filosof. S-a confruntat cu întrebarea şi întrebarea a dispărut. Întrebarea dispare cum dispare întunericul când aprinzi o lumină, când aduci o lampă. Adu mai multă conştienţă întrebării.

Vei spune: „Eu însumi sunt o întrebare”. Minunat! Aşa şi trebuie să fie – redu toate întrebările la întrebarea de bază: Cine sunt eu? Nu te plimba pe lângă zidurile periferice cu întrebări precum „Cine a făcut lumea? De ce a fost creată lumea?” Sunt întrebări fără sens. Treci direct la întrebarea de bază, fundamentală: Cine sunt?

Cine? Lasă-ţi conştiinţa să pătrundă întrebarea, ca o săgeată care se înfige mai adânc şi mai adânc şi mai adânc. Şi nu te grăbi să afli răspunsul – pentru că mintea este vicleană; dacă eşti grăbit, nu ai răbdare, mintea îţi poate da un răspuns. Mintea poate cita texte sfinte; este diavol! Poate spune: „Da, eşti bun, eşti conştiinţă pură, eşti adevărul suprem, un suflet etern, o fiinţă fără moarte”. Aceste răspunsuri îţi pot distruge căutarea.

Cel care caută trebuie să fie conştient de răspunsurile gata făcute. Sunt mereu la dispoziţie; ţi se pun pe tavă din toate părţile. De fapt, mintea ta a fost deja condiţionată. Răspunsurile ţi s-au dat înainte ca tu să fi pus întrebarea.

Copilul mic – nu a întrebat cine este Dumnezeu, dar i se dă deja răspunsul; el

este condiţionat. El nu a întrebat – întrebarea nu s-a formulat încă, dar deja răspunsul este dat. Mulţi oameni continuă să creadă în aceste răspunsuri pe tot parcursul vieţii, dar niciodată nu îşi pun întrebarea ei înşişi.

Dacă nu ai pus tu întrebarea, tot ceea ce ştii sunt nişte prostii. Aruncă-le la groapa de gunoi, toate cunoştinţele tale – pentru că în realitate nu există cunoştinţe, există doar cunoaştere. Nu există răspuns, ci doar o stare de conştienţă în care întrebarea dispare. Doar o claritate, o claritate a viziunii şi a percepţiei, o claritate a ochilor, poţi vedea clar prin toate – dar nu ca să afli un răspuns undeva.

Existenţa este atât de vastă, de misterioasă... şi este bine că e aşa. Gândeşte-te la nefericirea de a fi găsit răspunsul. Atunci viaţa nu ar mai merita trăită; nu ar avea niciun sens. Pentru că nu poţi găsi răspunsul, viaţa continuă şi are un sens infinit. Dumnezeu nu este răspunsul, dumnezeirea este starea fiinţei în care întrebarea a dispărut. Dumnezeirea este starea non-minţii.

Rămâi cu întrebarea. Sunt aici să te ajut să rămâi cu întrebarea. Nu-ţi voi da nici un

răspuns; ai deja prea multe. Nu te voi mai împovăra şi eu. Sunt aici să te învăţ procesul dezînvăţării răspunsurilor pe care le-ai asimilat, pentru ca întrebarea să devină limpede ca cristalul; pentru ca întrebarea să devină autentică şi să îţi aparţină; pentru ca întrebarea să apară din profunzimea fiinţei tale.

Rămâi cu ea. Nu te muta din loc în loc; nu te grăbi. Ai răbdare. Lasă întrebarea să devină însoţitorul tău permanent.

Este singura disciplină pe care o predau: disciplina de a pune sub semnul întrebării, fără a ne grăbi să aflăm răspunsul.

Este frumos să rămâi cu întrebarea, pentru că răspunsurile te corup. Îţi distrug inocenţa; îţi distrug necunoaşterea pură. Îţi umplu mintea cu teorii, cuvinte, dogme; atunci nu mai eşti virgin. Toate acestea te corup. Întrebarea este pură; nu te corupe. De fapt, îţi intensifică puritatea; te face din ce în ce mai clar.

Fii conştient de întrebare. Nu să te întrebi mereu „Cine sunt?” Nu să o verbalizezi. Lasă întrebarea să existe fără nici o verbalizare. Las-o să existe precum respiraţia; să fie precum fiinţa ta. Las-o să fie acolo, tăcută, dar continuă, ca şi cum ai

fi însărcinat cu ea. Într-o zi, dacă ai trăit suficient cu întrebarea, aceasta va începe să dispară. Se evaporă, exact ca în clipa în care vine dimineaţa şi soarele răsare, iar stropii de rouă încep să dispară. Când conştiinţa devine un foc, o lumină intensă, întrebarea începe să dispară.

Iar când întrebarea a dispărut, nu poţi spune cine eşti, dar ştii. Nu este cunoştinţă; este cunoaştere. Nu poţi răspunde, dar ştii. O poţi dansa; dar nu-i poţi oferi răspuns. O poţi zâmbi; dar nu-i poţi oferi răspuns. O vei trăi, dar nu poţi răspunde la ea.

Trăiesc adesea cu sentimentul că nu fac ceva ce ar trebui să fac, sau că fac ceva ce nu ar trebui să fac; că ceva trebuie să se schimbe, şi repede – îngrijorare de şcolar care se teme că nu va obţine nota de trecere şi va fi exmatriculat.

Aşa am fost crescuţi toţi. Întreaga noastră educaţie primită – în familie, în societate, în şcoală, la liceu, la universitate – creează tensiuni în noi. Iar tensiunea fundamentală este că nu faci ceea ce ar trebui să faci.

Apoi tensiunea persistă toată viaţa; te urmăreşte ca un coşmar, continuă să te bântuie. Nu te va lăsa niciodată în pace, nu-

ţi va permite să te relaxezi. Dacă te relaxezi, îţi va spune: „Ce faci? Nu este cazul să te relaxezi; ar trebui să faci ceva”. Dacă faci ceva, îţi va spune: „Ce faci? Ai nevoie să te odihneşti, e obligatoriu, altfel o iei razna, deja ai ajuns la limită”.

Dacă faci un lucru bun, îţi va spune: „Eşti nesăbuit. Dacă faci bine nu câştigi nimic, oamenii te vor înşela”. Dacă faci un lucru rău, îţi va spune: „Ce faci? Îţi pregăteşti drumul spre iad, vei suferi pentru asta”. Nu te va lăsa niciodată în pace; indiferent ce vei face, va fi acolo tot timpul şi te va condamna.

Acest osânditor ţi-a fost implantat. Este cea mai importantă calamitate care a lovit umanitatea. Dacă nu ne descotorosim de acest osânditor din interiorul nostru nu putem fi cu adevărat oameni, nu putem fi bucuroşi cu adevărat şi nu putem participa la sărbătoarea acelei existenţe.

Nimeni nu te poate scăpa de el, doar tu poţi face asta. Şi nu este doar problema celui care pune întrebări, este problema aproape fiecărei fiinţe umane. Indiferent de ţara în care te-ai născut, indiferent de religia căreia îi aparţii, nu contează – catolic, comunist, hinduist, mahomedan,

jainist, budist, nu contează cărei ideologii îi aparţii, esenţialul este acelaşi. Esenţialul este să creezi o dualitate în tine, pentru ca o parte să o condamne mereu pe cealaltă. Dacă o urmezi pe prima, cealaltă va începe să te condamne. Eşti într-un conflict intern, într-un război civil.

Trebuie să abandonezi acest război, altfel vei trece pe lângă întreaga frumuseţe, binecuvântare a vieţii. Nu vei putea râde niciodată în voia inimii, nu vei fi capabil să iubeşti, nu vei trăi nimic plenar. Şi doar trăind plenar este posibil să înfloreşti, să vină primăvara, iar viaţa ta să aibă culoare şi muzică şi poezie.

Doar prin trăire plenară vei simţi prezenţa dumnezeirii din jurul tău. Ironia, însă, este că această dualitate a fost creată de aşa-numiţii sfinţi, preoţi şi biserici. De fapt, preotul este cel mai mare duşman al dumnezeirii în lume.

Trebuie să ne descotorosim de preoţi; ei sunt cauza apariţiei patologiei umane. Au îmbolnăvit pe toată lumea, au cauzat o epidemie de nevroză. Iar nevroza a devenit atât de dominantă, încât o considerăm normală. Considerăm că asta este viaţa, credem că asta înseamnă să trăieşti – o

suferinţă, o suferinţă lungă, prelungită, amânată; o existenţă dureroasă, chinuitoare; o autobiografie gen mult zgomot pentru nimic.

Dacă ne examinăm aşa-zisa noastră viaţă, aşa pare, pentru că nu există nici măcar o floare, nici măcar un cântec în adâncul inimii, nici măcar o rază a încântării divine.

Nu este surprinzător faptul că oamenii inteligenţi din lumea întreagă se întreabă care este sensul vieţii. „De ce să continuăm să trăim? De ce suntem atât de laşi încât continuăm să trăim? De ce nu ne putem aduna puţin curaj ca să punem capăt acestui nonsens? De ce nu ne putem sinucide?”

Niciodată nu au existat pe lume atât de mulţi oameni care să considere că viaţa este atât de total de lipsită de sens. De ce se întâmplă aceasta tocmai în epoca noastră? Fenomenul nu are nimic de-a face cu epoca noastră. Timp de secole, timp de cel puţin cinci mii de ani, preoţii au lezat spiritul uman. Acum s-a ajuns la marginea paharului.

Nu este vina noastră, noi suntem victimele. Suntem victimele istoriei. Pentru

ca oamenii să devină puţin mai conştienţi, primul lucru care trebuie făcut este să se ardă toate cărţile de istorie. Să uităm trecutul, a fost un coşmar. Să începem din nou cu ABC, ca şi cum Adam s-ar naşte din nou. Să o luăm de la capăt, ca în Grădina Edenului, neprihăniţi, necontaminaţi, nepoluaţi de preoţi cruzi şi de ideile lor.

Preoţii au dat dovadă de multă răutate, pentru că au descoperit un lucru de o importanţă crucială pentru ei: divizează persoana, împarte-o în două, fă-o să devină esenţialmente schizofrenică şi vei deţine întotdeauna puterea. Un om divizat este slab. Persoana nedivizată, un individ, are putere – putere să accepte orice aventură, orice provocare.

A fost odată un om care căuta o biserică potrivită pe care să o frecventeze şi a găsit una mică în care membrii parohiei citeau împreună cu pastorul. Spuneau: „Am lăsat nefăcute lucrurile acestea pe care ar fi trebuit să le facem şi am făcut lucrurile acestea pe care nu ar fi trebuit să le facem”.

Omul s-a lăsat să cadă pe scaun şi a suspinat uşurat, spunându-şi: „Slavă Domnului, mi-am găsit în sfârşit turma”.La orice biserică te-ai duce îţi vei găsi turma,

vei găsi replici ale fiinţei tale. Poate limbajul diferă puţin, poate ritualul este oarecum diferit, dar lucrurile esenţiale sunt aceleaşi. Esenţialul este că fiinţa umană a fost redusă la un război civil lăuntric.

Prima zi în care îţi dai seama de acest lucru, de ceea ce ţi-au făcut preoţii, este ziua unei mari revelaţii. Iar ziua în care vei renunţa la tot acest nonsens este ziua în care-ţi vei începe eliberarea.

Fă ceea ce natura ta vrea. Fă ceea ce prin calităţile tale proprii tânjeşti să faci. Nu asculta textele sfinte, ascultă-ţi inima; este singurul text sfânt pe care îl recomand. Da, ascultă cu mare atenţie, conştient, şi nu vei greşi niciodată. Ascultându-ţi inima nu vei fi niciodată împărţit. Ascultându-ţi inima vei începe să mergi spre direcţia corectă, fără ca măcar să te gândeşti la ceea ce este bine şi ceea ce este rău.

Aşadar, arta noii umanităţi va consta în secretul de a-şi asculta inima cu conştiinţă, vigilent, atent. Şi urmăreşte pornirile inimii cu orice preţ, oriunde te duce acest parcurs. Da, uneori te va pune în pericol – dar nu uita, aceste pericole sunt necesare pentru a te maturiza. Uneori te va îndepărta de drum – dar, din nou, nu uita că rătăcirea este

parte a procesului de creştere. Vei cădea de multe ori. Ridică-te din nou, pentru că doar astfel vei prinde putere – prin cădere şi ridicare. Doar aşa devii o persoană integrată.

Dar nu respecta reguli impuse din afară. Nici o regulă impusă nu poate fi corectă, deoarece regulile sunt inventate de oameni care vor să te conducă. Este adevărat, uneori au existat oameni iluminaţi şi în lumea noastră – un Buddha, un Iisus, un Krishna, un Mahomed. Aceştia însă nu au adus reguli pe lume, ci şi-au adus dragostea. Dar mai devreme sau mai târziu discipolii se adună şi încep să stabilească coduri de conduită. Odată maestrul dispărut, când lumina s-a pierdut şi ei sunt în întuneric deplin, se apucă de orbecăit pentru a găsi anumite reguli de urmat, pentru că acum lumina în care ar fi putut vedea nu mai este acolo. Acum vor fi nevoiţi să se bazeze pe reguli.

Ceea ce a făcut Iisus a fost ceea ce i-a şoptit inima, iar ceea ce fac creştinii nu este ceea ce le şopteşte inima. Sunt nişte simpli imitatori – iar atunci când imiţi nu faci altceva decât să-ţi insulţi umanitatea, îţi insulţi propriul Dumnezeu.

Să nu fii imitator niciodată, să fii mereu original. Nu deveni o simplă copie. Asta se întâmplă din păcate peste tot în lume – este plină de cópii, doar cópii.

Viaţa este cu adevărat un dans dacă eşti un exemplar original – şi asta-ţi este de fapt menirea, să fii un original. Astfel cum nu există doi oameni la fel, modul meu de viaţă nu poate deveni modul tău de viaţă.

Ascultă-ţi şoaptele inimii – sunt şoapte, da. Inima vorbeşte încet, calm; nu strigă.

Un Buddha este un Buddha, un Krishna este un Krishna, iar tu eşti tu. Nu eşti în nici un fel mai prejos decât ceilalţi. Respectă-te, respectă-ţi vocea lăuntrică şi urmeaz-o.

Şi nu uita, nu-ţi pot garanta că te va conduce întotdeauna spre ceea ce este corect. De multe ori te va conduce spre ceea ce este greşit, pentru că trebuie să baţi la multe uşi greşite până vei ajunge la cea corectă. Aşa merg lucrurile. Dacă nimereşti dintr-odată uşa corectă, nu-ţi vei putea da seama că este corectă.

Nu risipeşti nici un efort pentru aprecierea supremă, toate eforturile depuse te ajută să atingi apogeul dezvoltării tale. Aşadar, nu ezita, nu te îngrijora prea mult că vei greşi. Este una dintre probleme,

faptul că oamenii au fost învăţaţi să nu facă nimic greşit, şi ezită atât de mult, le este atât de teamă să nu greşească, încât se blochează. Nu se mai pot mişca, se va întâmpla ceva greşit. Devin aşadar ca pietrele, îşi pierd posibilitatea de mişcare. Eu te învăţ să faci cât mai multe greşeli, dar să păstrezi în minte un singur lucru: nu face de două ori aceeaşi greşeală. Şi vei evolua. Face parte din libertatea ta să rătăceşti drumul, face parte din demnitatea ta să te împotriveşti până şi lui Dumnezeu. Uneori este atât de frumos să te opui lui Dumnezeu. Doar în felul acesta vei începe să ai coloană vertebrală; dacă nu, sunt milioane de oameni fără coloană vertebrală.

Mulţi oameni sunt furioşi pe mine că spun astfel de lucruri. Chiar acum câteva zile a venit la mine un ziarist. Voia să facă un reportaj despre ceea ce se petrece aici şi a ţinut să afle ambele opinii – oameni care sunt pentru, şi oameni care sunt împotriva spuselor mele. Aşa că a făcut o incursiune prin oraş. A vorbit cu poliţişti, i-a făcut o vizită şi primarului din Pune. Ceea ce i-a spus primarul a fost minunat, mi-a plăcut la nebunie.

A spus: „Omul acesta este atât de

periculos, încât ar trebui să fie expulzat din Pune – dar nu doar din Pune, ci din India, şi nu doar din India, ci din lume!”

Chiar mi-a plăcut. Şi am început să mă gândesc la asta. Unde mă vor expulza din lume? Este o idee fantastică! Dacă reuşesc să o facă, sunt gata să pornesc la drum.

De ce atât de multă mânie? Mânia apare pentru un motiv, există o raţiune în spatele ei. Raţiunea este că încerc să vă arăt o viziune asupra vieţii religioase care este complet nouă – şi dacă această viziune va avea succes, atunci toate cele vechi vor fi sortite pieirii.

Uitaţi tot ceea ce vi s-a spus: „Asta este bine, asta este rău”. Viaţa nu poate fi atât de fixă. Ceea ce este corect astăzi poate fi greşit mâine, ceea ce este greşit în momentul acesta poate fi corect în momentul următor. Viaţa nu poate fi catalogată; nu o poţi eticheta atât de uşor: „Asta este bine, asta este rău”. Viaţa nu este prăvălia farmacistului în care fiecare sticluţă are etichetă şi ştii foarte bine ce este în fiecare. Viaţa este un mister; în momentul acesta un lucru se potriveşte, deci este corect. În alt moment, a trecut atâta apă prin albia Gangelui încât nu se

mai potriveşte, deci este greşit.

Care este definiţia mea despre bine? Tot ce este în armonie cu existenţa este bine, iar ceea ce nu este în armonie cu existenţa este rău. Trebuie să fim mereu atenţi, pentru că trebuie să luăm decizia din nou în fiecare moment. Nu te poţi baza pe răspunsuri gata făcute pentru ceea ce este bine şi ce este rău. Doar oamenii proşti se bazează pe răspunsuri de-a gata, pentru că nu au nevoie să fie inteligenţi. De ce ar fi nevoie? Ştii deja ce este bine şi ce este rău, poţi încărca lista, şi-aşa nu este cine ştie ce mare.

Evreii au zece porunci, atât de simple, încât ştii ce este bine şi ce este rău. Dar viaţa se schimbă mereu. Dacă Moise s-ar întoarce, nu cred că ţi-ar da aceleaşi zece porunci – nu are cum. După trei mii de ani, cum ţi-ar putea da aceleaşi porunci? Va trebui să inventeze ceva nou.

Eu asta înţeleg: atunci când se dau porunci, acestea creează probleme oamenilor, pentru că până sunt formulate ele sunt deja depăşite. Viaţa merge foarte repede; este dinamică, nu statică. Nu este o baltă stătută, ci un Gange, apa curge continuu. Niciodată situaţia a două

momente consecutive nu este exact aceeaşi. Deci un lucru bun în acest moment ar putea să nu fie corect în momentul următor.

Atunci ce putem face? Singura posibilitate este ca oamenii să fie foarte conştienţi de faptul că ei înşişi pot să decidă cum trebuie să reacţioneze la această viaţă în schimbare.

O poveste Zen veche: Erau undeva două temple, rivale. Ambii maeştri – probabil că erau aşa-zişi maeştri, de fapt trebuie să fi fost preoţi – erau atât de porniţi unul împotriva celuilalt încât îşi învăţau adepţii ca nici măcar să nu-şi întoarcă privirea spre celălalt templu.

Fiecare dintre cei doi preoţi avea un băiat care-l servea, care-i aducea lucrurile, care îl însoţea în plimbările sale. Preotul primului templu i-a spus slujitorului său: „Să nu vorbeşti niciodată cu celălalt băiat. Oamenii aceia sunt periculoşi”.

Dar băieţii sunt băieţi. Într-o zi s-au întâlnit pe drum, iar băiatul de la primul templu l-a întrebat pe celălalt: „Unde mergi?”

Celălalt a răspuns: „Unde mă poartă vântul”. Probabil că ascultase cu atenţie învăţăturile Zen la templu; a spus: „Unde

mă poartă vântul”. O afirmaţie măreaţă, tipic taoistă.

Primul băiat a fost foarte jenat, ofensat, şi nu a găsit nici o modalitate de răspuns. Frustrat, mânios şi cu sentimentul vinovăţiei, pentru că „maestrul mi-a spus să nu vorbesc cu oamenii aceştia. Oamenii aceştia chiar sunt periculoşi. Ce fel de răspuns este acesta? M-a umilit”.

S-a dus la maestrul său şi i-a mărturisit păţania. „Îmi pare rău că am vorbit cu el. Ai avut dreptate, sunt oameni ciudaţi. Ce fel de răspuns este acesta? L-am întrebat «Unde mergi?» – o simplă întrebare obişnuită – şi doar ştiam prea bine că merge la piaţă, aşa cum mergeam şi eu. Dar el mi-a răspuns „Unde mă poartă vântul”.

Maestrul i-a răspuns: „Te-am avertizat, dar nu m-ai ascultat. Ascultă, mâine te duci şi stai în acelaşi loc. Când va veni, întreabă-l: «Unde mergi?», iar el îţi va răspunde «Unde mă poartă vântul». Fă şi tu atunci puţin pe filosoful. Spune-i: «Dacă nu ai picioare, atunci ce faci? Pentru că sufletul nu are trup şi vântul nu poate purta sufletul nicăieri!» Ce părere ai despre asta?”

Perfect pregătit, toată noaptea a repetat încontinuu ce avea să spună. A doua zi

dimineaţa s-a dus devreme la locul întâlnirii, s-a aşezat exact acolo şi la timpul potrivit a apărut băiatul. Primul era foarte fericit, avea să-i arate el ce este adevărata filosofie. Aşadar, l-a întrebat: „Unde mergi?” Şi se aştepta…

Băiatul a răspuns însă: „Mă duc la piaţă să iau legume”.

Acum la ce îi foloseşte filosofia pe care a învăţat-o?

Aşa este viaţa. Nu te poţi pregăti pentru ea. În asta constă frumuseţea, minunăţia, că te ia mereu prin surprindere, vine mereu ca o surpriză. Dacă ai ochi să vezi vei observa că fiecare moment este o surpriză şi că nici un răspuns prestabilit nu se poate aplica.

Toate religiile vechi ţi-au dat răspunsuri de-a gata. Manu ţi-a dat porunci, Moise ţi-a dat porunci, şi aşa mai departe.

Eu nu-ţi dau nici o poruncă. Până şi termenul de poruncă este urât. A porunci cuiva înseamnă a-l reduce la sclavie. Eu nu-ţi dau ordine, iar tu nu trebuie să mă asculţi pe mine sau pe oricine altcineva. Eu te învăţ doar o lege intrinsecă vieţii. Ascultă-te doar pe tine însuţi, fii lumină pentru tine însuţi şi urmează această lumină, atunci această problemă nu va apărea niciodată. Atunci,

indiferent ce faci, este lucrul corect, iar ceea ce nu faci este ceea ce nu trebuie făcut.

Şi ţine minte, nu te uita mereu înapoi, pentru că viaţa se schimbă continuu. Mâine s-ar putea să te gândeşti că ceea ce ai făcut ieri era greşit. Ieri nu era greşit, dar mâine s-ar putea să fie. Nu are nici un rost să te uiţi înapoi; viaţa merge doar înainte. Dar sunt mulţi şoferii care se uită mereu în oglinda retrovizoare. Merg înainte, dar se uită înapoi; viaţa lor va fi o catastrofă. Priveşte înainte. Drumul pe care l-ai parcurs, l-ai parcurs. S-a terminat, nu-l căra după tine. Nu te împovăra cu trecutul, nu este necesar. Continuă-ţi drumul pentru a finaliza capitolele pe care le-ai citit; nu este necesar să te întorci mereu şi mereu. Nu judeca niciodată un eveniment trecut din perspectiva nouă care ţi se dezvăluie, pentru că ceea ce este nou este nou, incomparabil mai nou. Cele vechi erau corecte în contextul lor de atunci, iar ceea ce este nou este corect în contextul de acum, iar acestea două sunt incomparabile.

Ceea ce încerc de fapt să-ţi explic este simplu: aruncă-ţi vina! – pentru că vina te face să trăieşti în iad. Dacă nu te simţi

vinovat, ai prospeţimea picăturilor de rouă în lumina soarelui dis-de-dimineaţă, vei avea prospeţimea petalelor de lotus care plutesc pe lac, prospeţimea stelelor în noapte. Când vei scăpa de vină vei avea o viziune total diferită asupra vieţii, o viziune luminoasă, radiantă. Picioarele îţi vor dansa singure şi inima ta va cânta o mie şi unul de cântece.

A trăi într-o astfel de bucurie înseamnă a fi un sannyasin, a avea această bucurie înseamnă a duce o viaţă divină. A trăi sub povara vinovăţiei înseamnă a fi exploatat de preoţi.

Scăpaţi de închisorile voastre – hinduiste, creştine, musulmane, jainiste, budiste, comuniste. Scăpaţi de toate închisorile voastre, de toate ideologiile voastre, deoarece ideologiile vă dau pe tavă răspunsuri de-a gata. Dacă-i puneţi o întrebare comunistului, va trebui să consulte Das Kapital. Similar, dacă-i pui hinduistului o întrebare va răsfoi la paginile Gitei.

Când îţi vei folosi propria conştiinţă? Când? Cât te vei mai hrăni prin cordonul ombilical al trecutului mort? Gita a apărut acum cinci mii de ani; viaţa s-a schimbat foarte mult. Dacă vrei să citeşti Gita,

citeşte-o ca pe literatură de o frumuseţe rară – dar doar atât, nimic mai mult. Este o literatură frumoasă, o poezie frumoasă, dar nu conţine dictoane de urmat sau porunci de urmat. Bucură-te de ea ca de un dar din trecut, ca de darul unui mare poet, Vyasa. Dar nu face din ea o disciplină pentru viaţă; este total irelevant.

Totul devine irelevant, pentru că viaţa nu rămâne încastrată în anumite limite. Merge mai departe şi mai departe; traversează toate graniţele, toate limitele, este un proces infinit. Gita se termină undeva, Coranul se termină undeva, dar viaţa nu se termină niciodată, să nu uiţi asta. Aminteşte-ţi singur de asta.

Singurul mod prin care te poţi menţine în contact cu viaţa, singurul mod în care să nu rămâi în urma vieţii tale este să ai o inimă care nu poartă vină, o inimă neprihănită. Uită tot ce ţi s-a spus – ce trebuie făcut şi ce nu trebuie făcut –, nimeni nu poate decide pentru tine.

Evită ipocriţii care decid pentru tine; ia frâiele în mâini. Tu eşti cel care decide. De fapt, prin hotărârea ta, sufletul tău prinde viaţă. Când decid alţii pentru tine, sufletu-ţi rămâne adormit şi amorţit. Când începi să

iei singur decizii, ţi se trezeşte perspicacitatea. Să decizi înseamnă să-ţi asumi riscuri, să decizi înseamnă că este posibil să greşeşti – cine ştie? Acesta este riscul. Cine ştie ce urmează să se întâmple? Acesta este riscul, nu ai garanţii.

În vechile dogme, există garanţii. Milioane şi milioane de oameni le-au urmat, deci cum este posibil să se fi înşelat atât de mulţi? În asta constă garanţia. Dacă spun atât de mulţi că este corect, atunci trebuie să fie corect.

Logica vieţii însă este exact opusul. Dacă atât de mulţi oameni urmează un lucru,poţi fi sigur că este greşit, pentru că sunt atât de mulţi oameni care nu sunt luminaţi şi care nici nu pot fi luminaţi. Majoritatea sunt neghiobi, pur şi simplu neghiobi. Ţine-te departe de majoritate. Dacă atâţia oameni urmează un lucru, atunci cu siguranţă aceasta este dovada suficientă că acel lucru este greşit.

Adevărul li se întâmplă persoanelor distincte, nu se aplică mulţimii. Aţi auzit vreodată că o mulţime de oameni a fost iluminată? Adevărul li se întâmplă persoanelor distincte – un Tilopa, un Atisha, un Nanak, un Kabir, un Farid.

Adevărul li se întâmplă persoanelor distincte.

Fii persoană distinctă, dacă chiar vrei să ţi se întâmple adevărul.

Asumă-ţi toate riscurile necesare pentru a fi o persoană distinctă, acceptă provocările pentru ca acestea să te facă mai perspicace, să-ţi dea strălucire şi inteligenţă.

Adevărul nu este o credinţă, ci este inteligenţă pură. Este o explozie puternică a izvoarelor ascunse ale vieţii tale, o experienţă iluminatoare a conştiinţei tale. Dar va trebui să-i creezi cadrul ca să se poată produce. Iar cadrul potrivit este acela de a te accepta aşa cum eşti. Nu nega nimic, nu te diviza, nu te simţi vinovat.

Bucură-te! Îţi repet, bucură-te aşa cum eşti.

Mi-e mereu frică să rămân singur, pentru că atunci când sunt singur încep să mă întreb cine sunt. Mi se pare că, dacă port căutarea mai adânc, voi constata că nu sunt persoana care am crezut că sunt în toţi aceşti douăzeci şi şase de ani, ci o fiinţă, prezentă la momentul naşterii şi poate în momentul anterior. Nu cunosc motivul pentru care senzaţia asta mă sperie de mă

scoate din minţi. O simt ca pe un fel de nebunie, şi mă determină să mă pierd în lucrurile din afară ca să mă simt mai în siguranţă. Cine sunt, şi de ce teama asta?

Nu este doar frica ta, este frica tuturor. Pentru că nimeni nu este ceea ce a fost menit prin existenţă să fie. Societatea, cultura, religia, educaţia, toate au conspirat împotriva inocenţei copiilor. Ele deţin toată puterea – copilul este neajutorat şi dependent, deci indiferent ce vor să facă din el, reuşesc. Nu permit nici unui copil să crească pentru a-şi îndeplini destinul firesc. Efortul lor este acela de a transforma fiecare om într-un lucru folositor.

Cine ştie, dacă un copil este lăsat să crească de capul lui, dacă va fi sau nu de vreun folos grupurilor de interese? Societatea nu este pregătită să-şi asume acest risc. Pune mâna pe copil şi începe să-l modeleze într-un lucru de care societatea are nevoie. Într-un anumit sens, ucide sufletul copilului şi îi atribuie o identitate falsă, ca să nu simtă niciodată lipsa sufletului, a fiinţei lui adevărate. Identitatea falsă este un substitut. Dar acest substitut îţi este folositor doar în mulţimea care ţi l-a şi atribuit. În clipa în care rămâi singur,

falsitatea începe să se destrame, iar tu cel autentic, reprimat, începi să te exprimi. De aici frica de a fi singur.

Nimeni nu vrea să fie singur. Toţi vor să aparţină unei mulţimi – nu doar unei mulţimi, ci mai multor mulţimi. O persoană aparţine unei mulţimi religioase, unui partid, unui club Rotary… şi sunt numeroase grupuri mici cărora le poţi aparţine. Omul vrea să fie sprijinit douăzeci şi patru de ore pe zi, pentru că falsitatea fără sprijin nu rezistă. În clipa în care rămâne singur, omul începe să simtă un fel de nebunie ciudată. Asta întrebi de fapt, pentru că timp de douăzeci şi şase de ani ai considerat că eşti cineva, pentru ca apoi într-un moment de singurătate să începi să simţi că de fapt nu eşti ceea ce crezi. Acest lucru generează frică: atunci cine eşti tu?

Dar douăzeci şi şase de ani de reprimare… va trece ceva timp până când ceea ce este autentic se va putea exprima.

Prăpastia dintre cele două a fost denumită de mistici „noaptea neagră a sufletului” – o expresie foarte potrivită, de altfel. Nu mai eşti cel fals, dar nu eşti nici cel autentic. Eşti în suspensie, nu ştii cine eşti.

În special în Occident – şi cel care a adus problema în discuţie este din Occident – problema este şi mai complicată. Pentru că Occidentul nu a dezvoltat nici o modalitate de a descoperi autenticul cât mai curând posibil, astfel încât noaptea neagră a sufletului să se scurteze. Occidentul nu are habar de meditaţie. Iar meditaţia este doar unul dintre numele stării de singurătate, când eşti în tăcere, aşteptând ca autenticul să se afirme. Nu este o acţiune, este o relaxare tăcută – pentru că indiferent ce „faci", provine din personalitatea ta falsă. Tot ceea ce ai făcut în cei douăzeci şi şase de ani provine din eul fals; este un obicei vechi.

Mentalităţile au rădăcini adânci.

A existat cândva un mare mistic în India, Eknath. Mergea într-un pelerinaj sfânt cu toţi discipolii; trebuia să fie o călătorie de trei până la şase luni. A venit un om la el, i-a căzut la picioare şi a spus: „Ştiu că nu sunt vrednic. Ştii şi tu, toată lumea mă cunoaşte. Dar ştiu foarte bine că sentimentul tău de compasiune este mai mare decât nevrednicia mea. Acceptă-mă, te rog, ca membru al grupului tău care merge în acest pelerinaj sfânt".

Eknath i-a răspuns: „Eşti un hoţ, şi nu un hoţ obişnuit, ci un hoţ iscusit. Nu ai fost prins niciodată, în ciuda faptului că toată lumea ştie că eşti hoţ. Categoric te-aş lua cu mine, dar trebuie să mă gândesc şi la cei cincizeci de oameni care merg cu mine. Va trebui să-mi promiţi – şi nu îţi cer mai mult, doar pentru aceste trei până la şase luni cât eşti în pelerinaj – că nu vei fura. După aceea, treaba ta. Când ne întoarcem acasă, eşti liber de promisiunea făcută”.

Omul a răspuns: „Sunt pregătit să promit şi îţi sunt deosebit de recunoscător pentru compasiune”.

Ceilalţi cincizeci de pelerini erau însă suspicioşi. Să ai încredere într-un hoţ? Dar nu aveau curajul să-i spună nimic lui Eknath; el era maestrul. A început pelerinajul şi din prima noapte au fost probleme. A doua zi dimineaţă era haos: lipsea haina cuiva, cămaşa altcuiva, banii unui al treilea. Şi toţi strigau: „Unde sunt banii mei? Unde este haina mea?” Şi toţi îi reproşau lui Eknath: „De la început am fost îngrijoraţi că iei acest om cu tine. Un obicei de-o viaţă întreagă…” Dar apoi au început să caute şi au constatat că lucrurile nu erau de fapt furate. Banii cuiva erau furaţi, dar

au fost găsiţi în tolba altuia. Lipsea haina cuiva, dar a fost găsită în bagajul altcuiva. Totul se găsea, dar era permanent scandal inutil – în fiecare dimineaţă! Nimeni nu-şi putea imagina ce sens aveau toate acestea. Cu siguranţă nu era hoţul, pentru că nimic nu fusese de fapt furat.

În a treia noapte, Eknath a rămas treaz să vadă ce se întâmpla. În toiul nopţii, hoţul – din obişnuinţă – s-a trezit şi muta lucrurile dintr-un loc în altul. Eknath l-a oprit şi i-a spus: „Ce faci? Ţi-ai uitat promisiunea?”

Hoţul a răspuns: „Nu, nu mi-am uitat-o. Nu fur nimic! Dar nu am promis că nu voi muta lucrurile dintr-un loc în altul. După şase luni va trebui să fiu din nou hoţ; aşa mă antrenez doar. Şi trebuie să înţelegi că este un obicei de-o viaţă, şi nu-l pot abandona aşa uşor. Dă-mi doar puţin răgaz. Ar trebui să înţelegi şi problema mea. De trei zile nu am furat nimic – este ca şi cum aş posti! Ceea ce fac acum este doar un înlocuitor, ca să- mi ocup timpul. Eu acţionez de obicei la ore din acestea, în toiul nopţii, deci pentru mine este foarte greu să stau în pat. Sunt treaz şi atâţia idioţi dorm… şi nu fac rău nimănui. Dimineaţă îşi vor găsi lucrurile”.

Eknath i-a răspuns: „Ciudat om mai eşti. Vezi că în fiecare dimineaţă se porneşte haosul şi se pierd inutil un ceas sau două pentru a găsi lucrurile, pentru a ne da seama unde ai fi putut să le ascunzi, lucrul cui se află în bagajul cui. Toată lumea trebuie să-şi deschidă desaga şi să întrebe pe toată lumea: «Cui îi aparţine asta?»…”

Hoţul a răspuns: „Măcar atâta concesie poţi să-mi faci”.

Douăzeci şi şase de ani de personalitate falsă – impusă de oameni pe care i-ai iubit, pe care i-ai respectat şi care nu ţi-au făcut rău intenţionat. Intenţiile lor erau bune, doar gradul de conştientizare era zero. Nu erau oameni conştienţi. Părinţii tăi, profesorii tăi, preoţii tăi, politicienii tăi nu erau conştienţi, toţi erau inconştienţi. Chiar şi o intenţie bună se dovedeşte a fi otrăvitoare în mâinile unei persoane inconştiente.

Aşadar, atunci când eşti singur, apare o frică profundă pentru că dintr-odată falsitatea începe să dispară. Iar ceea ce este autentic va avea nevoie de puţin timp. Ai pierdut acest lucru acum douăzeci şi şase de ani; trebuie să te gândeşti la faptul că prăpastia adâncită în cei douăzeci şi şase de

ani trebuie unită printr-o punte.

Cu teama că „Îmi pierd luciditatea, simţirile, sănătatea mintală, mintea, totul” – pentru că eul pe care ţi l-au atribuit ceilalţi este format din toate aceste lucruri – ai impresia că într-adevăr înnebuneşti. Te apuci imediat să faci ceva doar ca să te menţii ocupat. Dacă nu sunt oameni în jur, cel puţin poţi face ceva pentru ca falsitatea să rămână activă şi să nu înceapă să dispară.

De aceea oamenilor le este cel mai greu în zilele libere. Timp de cinci zile muncesc, sperând că la sfârşitul săptămânii se vor relaxa. Dar weekendul este cel mai greu moment în toată lumea – au loc mai multe accidente, mai mulţi oameni se sinucid, sunt mai multe crime, mai multe furturi, mai multe violuri. Ciudat... oamenii aceştia aveau activitate cinci zile şi nu era nici o problemă. Dar sfârşitul de săptămână le dă dintr-odată libertatea de a alege, fie să se ocupe cu ceva, fie să se relaxeze – dar relaxarea este un lucru de temut; dispare personalitatea falsă. Menţine-te activ, fă orice lucru ridicol. Oamenii gonesc către plaje, bară la bară, cozi kilometrice în trafic. Dacă-i întrebi unde merg, răspunsul este

„departe de mulţimea dezlănţuită”. Dar mulţimea merge cu ei! Vor găsi un loc liniştit, unde să fie singuri – toţi.

De fapt, dacă ar fi rămas acasă ar fi avut mai multă linişte şi ar fi fost singuri, pentru că toţi idioţii au pornit în căutarea unui loc în care să fie singuri. Şi se grăbesc îngrozitor, pentru că cele două zile trec repede şi trebuie să ajungă – nu întrebaţi unde!

Iar plajele, vezi tu… sunt atât de aglomerate, că nici pieţele nu mai sunt atât de aglomerate. Şi destul de ciudat, dar oamenii se simt în largul lor, fac plajă. Zece mii de oameni pe o plajă mică, la soare, relaxându-se.

Aceeaşi persoană pe aceeaşi plajă, singură, nu se va putea relaxa. Dar ştie că mii de alţi oameni se relaxează în jurul său. Aceiaşi oameni din birouri, aceiaşi oameni de pe stradă, aceiaşi oameni de la piaţă, aceiaşi oameni sunt acum pe plajă. Mulţimea este esenţială pentru existenţa sinelui fals. În clipa în care începi să te simţi singur, deja intri în panică.

Aici ar trebui să înţeleagă cineva că este nevoie de puţină meditaţie.

Nu te îngrijora, pentru că ceea ce

dispare merită să dispară. Nu are sens să te agăţi de aşa ceva; nu îţi aparţine, nu eşti tu. Tu eşti acela care apare când s-a destrămat falsitatea şi apare în loc fiinţa proaspătă, neprihănită, necontaminată.

Nimeni nu poate răspunde la întrebarea ta „Cine sunt eu?” – vei şti aceasta. Toate tehnicile de meditaţie sunt un ajutor pentru distrugerea falsităţii. Nu îţi pot da fiinţa autentică; fiinţa autentică nu poate fi dată.

Ceea ce se poate dărui nu poate fi autentic. Ce este autentic ai deja; doar ceea ce este fals trebuie să dispară.

Se poate spune şi altfel: maestrul îţi ia lucruri pe care de fapt nu le ai şi îţi dă ceea ce ai cu adevărat.

Meditaţia este curajul de a sta în tăcere şi singur. Încet, încet, începi să simţi că ai o nouă calitate, o nouă vivacitate, o frumuseţe nouă, o inteligenţă nouă – care nu este împrumutată de la nimeni, ci creşte înăuntrul tău. Are rădăcini în existenţa ta şi, dacă nu eşti laş, se va împlini, va înflori.

Doar cei curajoşi, care ştiu să-şi asume lucruri, pot fi religioşi. Nu cei care merg mereu la biserică, aceia sunt laşii. Nu hinduiştii, nu musulmanii, nu creştinii – ei sunt împotriva căutării. Este aceeaşi

mulţime, iar ei încearcă să-şi consolideze mai mult falsa identitate.

Te-ai născut, ai venit pe lume cu viaţă, cu conştiinţă, cu o sensibilitate extraordinară. Uită-te la copiii mici, la ochii lor, la prospeţimea lor. Toate acestea sunt acoperite de falsa personalitate. Nu trebuie să-ţi fie frică. Nu poţi pierde decât ceea ce trebuie pierdut. Şi este mai bine să pierzi mai repede ce ai de pierdut, deoarece cu cât zăboveşte mai mult, cu atât devine mai puternică. Nu ştim nimic despre ziua de mâine. Să nu mori până nu îţi înţelegi fiinţa autentică.

Norocoşi sunt doar acei oameni care au trăit cu fiinţa lor autentică şi care au murit cu aceasta – pentru că doar aceia ştiu că viaţa este eternă, iar moartea, o ficţiune.

Am întrebări, dar nu sunt niciodată complete, iar eu nu ştiu cum să le formulez.

Nici o întrebare nu este completă, pentru că o întrebare completă ar însemna că are deja răspunsul în componenţa ei. Prin însăşi natura ei, întrebarea este incompletă. Este o dorinţă, o năzuinţă, o cercetare, tocmai pentru că un anumit lucru trebuie să fie complet.

A fi complet face parte din conştiinţa

umană. Dacă lăsăm ceva incomplet devine obsesie; dacă vom completa acel ceva, ne eliberăm de acel lucru. Completarea aduce cu ea libertatea.

Aşadar, nu doar întrebările noastre sunt incomplete. Eşti mai vigilent atunci când ţi-ai dat seama de faptul că fiecare întrebare este incompletă.

În al doilea rând, nu ştii ce trebuie să întrebi. Nimeni nu ştie! Toate întrebările vin din ignoranţa noastră, din inconştientul nostru, din meandrele întunecate ale sufletului nostru. Nimeni nu ştie sigur care este întrebarea lui, ce este esenţial să întrebe – pentru că în momentul în care ştii cu certitudine întrebarea, vei găsi imediat şi răspunsul înlăuntrul tău.

A fi încrezător că ai formulat bine întrebarea înseamnă că răspunsul nu este prea departe. Este foarte aproape, pentru că încrederea vine din răspuns, nu din întrebare.

Cu toate acestea, fiecare trebuie să se întrebe. Deşi toate întrebările sunt incomplete şi nu ştii ce să întrebi, trebuie să îţi pui întrebarea, pentru că oamenii nu pot rămâne în tăcere. Este posibil să nu întrebi – dar aceasta nu înseamnă că nu ai

întrebări, ci pur şi simplu că nu le scoţi la suprafaţă. Poate îţi este teamă să nu te expui, pentru că fiecare întrebare va indica gradul tău de ignoranţă.

Există milioane de oameni care nu întreabă niciodată pentru simplul motiv că tăcerea dă impresia de înţelepciune. A pune întrebarea înseamnă a-ţi arăta rănile, a arăta toate petele negre din fiinţa ta. Şi pentru a face aceasta este nevoie de curaj.

În al doilea rând, există întrebări care nu-şi au originea în ignoranţa ta, ci în cunoştinţele împrumutate – care sunt cele mai dăunătoare întrebări.

O întrebare care vine din ignoranţă este nevinovată, are puritate. Nu este contaminată, nici coruptă; îţi demonstrează curajul, încrederea. Dar există şi acele întrebări care provin din cunoştinţele împrumutate. Ai auzit multe, ai citit multe, ai fost informat de părinţi, profesori, preoţi, politicieni – tot felul de demagogi, de oameni care pretind că deţin cunoştinţe – şi ai adunat toate deşeurile lor.

Un prieten mi-a trimis odată un cadou minunat, un coş pentru hârtii realizat artistic cu un mesaj scris – „Osho, dacă vei considera că întrebările mele sunt gunoaie,

aruncă-le în coşul acesta. Nu este necesar să răspunzi la ele”.

Întrebările care provin din cunoştinţe sunt gunoaie.

Nu ştii nimic despre Dumnezeu, despre univers; nu ştii nimic despre suflet, reîncarnare, vieţile viitoare, vieţile trecute. Tot ceea ce ştii sunt doar lucruri din auzite. Sporovăiesc oamenii în jurul tău, iar tu aduni tot felul de informaţii care ţi se par importante. De ce ţi se par importante? – ţi se par importante pentru că îţi acoperă ignoranţa. Te ajută să te simţi de parcă ai şti. Dar nu uita, scrie-ţi în minte cu majuscule, „de parcă ai”. Nu ştii, este doar un de parcă ai şti.

Toate textele sfinte, cărţile de filosofie, teologie, ar trebui să intre în această categorie: de parcă. Vorbesc despre toate lucrurile posibile şi imposibile, lucruri despre care nu ştiu nimic! Dar sunt intelectuali cu imaginaţie, care se exprimă clar şi care pot crea sisteme din nimic.

De aceea nici un filosof nu este de acord cu altul. Fiecare filosof crede că a descoperit întregul sistem care explică absolut orice în lume – şi toţi ceilalţi filosofi râd de el; ei găsesc mii de fisuri în sistemul

lui. Dar, în ceea ce îi priveşte, comit aceeaşi greşeală: pretind că sistemul lor este complet şi că nu mai există întrebări care să necesite cercetare suplimentară.

Ciudat este însă că aceşti oameni sunt foarte profunzi în a depista fisurile în sistemele altora, dar sunt complet orbi la fisurile din propriile sisteme. Probabil nu vor să vadă. Sunt acolo, le poate vedea toată lumea; este imposibil ca tocmai ei să nu le vadă. Le ignoră, sperând că nimeni nu le poate vedea.

Fiecare sistem filosofic a eşuat. Fiecare religie a eşuat. Cari după tine ruinele tuturor filosofiilor şi ale religiilor în mintea ta şi în afara acestor ruine apar întrebări. Aceste întrebări sunt însă fără sens; nu trebuie să le adresezi. Nu arată altceva decât prostia noastră.

Dar întrebările care apar din ignoranţa ta – precum copiii care întreabă mereu –, acele întrebări sunt incomplete, poate nu sunt extraordinare, dar au o deosebită importanţă.

Un copil mergea într-o zi cu D.H. Lawrence prin grădină şi punea întruna tot felul de întrebări. D.H. Lawrence era unul dintre oamenii cei mai sinceri din vremea

lui, condamnat de guverne, de preoţi din cauza sincerităţii sale, pentru că nu spunea decât adevărul, nu era pregătit să fie diplomat, ipocrit, pentru că pur şi simplu nu accepta compromisul. Chiar şi înainte de întâlnirea cu acest copil a demonstrat că este capabil de sinceritate autentică, pe care nici măcar cei mai mari sfinţi nu au avut-o.

Copilul a întrebat: „De ce sunt copacii verzi?” – o întrebare foarte simplă, dar foarte profundă. Toţi copacii sunt verzi – de ce? Ce au copacii? Când există atât de multe culori, când întreg curcubeul de culori este disponibil în natură – un copac ar putea fi galben, un copac ar putea fi roşu, un copac ar putea fi albastru –, de ce au ales toţi copacii să fie verzi?

În locul lui D.H. Lawrence, orice părinte, preot, oricine – x, y ,z – ar fi spus o minciună: „Dumnezeu i-a făcut verzi pentru că e o culoare liniştitoare pentru ochi”. Dar ar fi fost un răspuns înşelător, o minciună. Iar D.H. Lawrence ştie că nu ştie nimic despre Dumnezeu, nu ştie de ce copacii sunt verzi.

De fapt, nici un om de ştiinţă care a studiat copacii nu ştie, deşi ar putea arăta

că prezenţa unui element, clorofila, explică de ce copacii sunt verzi. Dar acesta nu este un răspuns potrivit pentru un copil. Acesta ar întreba: „De ce au ales clorofila – toţi copacii?” Nu este un răspuns satisfăcător.

D.H. Lawrence a închis ochii, a aşteptat un moment în tăcere… ce să-i spui copilului? Nu voia să mintă un copil nevinovat – deşi întrebarea este obişnuită, orice răspuns ar merge. Dar întrebarea a venit din inocenţă; deci este foarte profundă. Când D.H. Lawrence a deschis ochii, a privit copacii şi i-a răspuns copilului: „Copacii sunt verzi pentru că sunt verzi”.

Copilul a spus atunci: „Aşa e. La asta m-am gândit şi eu”.

Dar D.H. Lawrence a consemnat experienţa în memoriile sale: „Pentru mine a fost o experienţă extraordinară – dragostea şi încrederea pe care mi le-a arătat acel copil prin simpla lui sinceritate. Răspunsul meu nu a fost un răspuns, de fapt; conform logicienilor, a fost tautologie. «Copacii sunt verzi pentru că sunt verzi» – este acesta un răspuns?”

De fapt, D.H. Lawrence a acceptat: „Copile, sunt la fel de ignorant ca şi tine.

Doar pentru că există o diferenţă de vârstă, nu înseamnă că eu ştiu şi tu nu”. Diferenţa de vârstă nu este diferenţa dintre ignoranţă şi cunoaştere.

Culoarea verde este parte a misterului întregii existenţe. Lucrurile sunt ceea ce sunt. O femeie este o femeie, un bărbat este un bărbat. Un trandafir este un trandafir; indiferent cum l-ai numi, tot trandafir rămâne.

În acea dimineaţă, în acel mic incident, se ascunde ceva extrem de frumos.

Puneţi întrebări – dar nu din cunoştinţe, deoarece toate cunoştinţele sunt împrumutate, fără temei, sunt doar prostii.

Puneţi întrebări din ignoranţă.

Nu uitaţi, ignoranţa vă aparţine, fiţi mândri de ea.

Cunoştinţele nu sunt ale voastre. Cum aţi putea fi mândri de ele?

Iar rolul întrebării nu este acela de a acoperi ignoranţa. Rolul întrebării este acela de a aduce lumină, astfel încât ignoranţa, întunericul, să dispară.

Nu vă pot da un răspuns mai bun decât cel dat de D.H. Lawrence, dar vă pot da altceva despre care Lawrence nu are nici o percepţie. Vă pot da un spaţiu, o linişte în

care să conştientizaţi misterul singuri.

Puneţi doar întrebarea, indiferent care este aceasta. Dar nu uitaţi: nu întrebaţi din cunoştinţe, întrebaţi doar din ignoranţă autentică pură.

Răspunsurile mele nu sunt răspunsuri, de fapt. Răspunsurile mele sunt ucigătoare – ele ucid întrebarea, v-o smulg dintre degete şi nu vă lasă nici un răspuns de care să vă agăţaţi.

Aceasta este diferenţa dintre profesor şi maestru: profesorul îţi dă răspunsuri ca să le păstrezi şi să rămâi ignorant – frumos decorat la suprafaţă, bibliotecă plină de răspunsuri, dar dedesubt, sub această suprafaţă, un abis de ignoranţă. Maestrul îţi ucide întrebările. Nu-ţi dă un răspuns, îţi ia doar întrebarea.

Dacă toate întrebările pot fi smulse… ascultă cu atenţie ce-ţi spun: dacă ţi se pot lua toate întrebările, ignoranţa ta este sortită dispariţiei şi ce rămâne este inocenţa. Iar inocenţa este o lumină prin însăşi esenţa ei.

În acea inocenţă nu ştii nici o întrebare, nici un răspuns, pentru că întregul tărâm al întrebărilor şi al răspunsurilor este lăsat în urmă. A devenit irelevant, l-ai depăşit. Eşti

pur, fără întrebări şi răspunsuri. Această stare este iluminarea. Şi dacă ai suficient curaj, poţi merge chiar mai departe.

Etapa aceasta îţi va dărui cele mai frumoase experienţe descrise de mistici de-a lungul secolelor: inima îţi va dansa în extaz, întreaga fiinţă va deveni un răsărit splendid de soare... mii de lotuşi vor înflori în tine.

Dacă vrei, îţi poţi face casa aici.

În trecut, oamenii s-au oprit aici, pentru că unde în altă parte poţi găsi un loc mai frumos, mai bun? Gautama Buddha a denumit acest loc „Paradisul Lotusului”.

Dar dacă eşti un căutător înnăscut...

Îţi sugerez să te odihneşti puţin, să te bucuri de frumuseţile iluminării, dar nu te opri aici.

Mergi mai departe, pentru că viaţa, parcursul ei, nu se termină niciodată şi ţi se vor mai întâmpla multe lucruri care nici măcar nu pot fi descrise.

Experienţa iluminării nu poate fi, nici ea, descrisă în cuvinte, dar a fost descrisă de toţi cei care au trăit-o. Toţi spun că nu poate fi descrisă, dar o descriu totuşi – că este plină de lumină, plină de bucurie, că este fericirea supremă. Dacă aceasta nu este

descriere, atunci ce este descrierea?

Spun acest lucru pentru prima dată: de-a lungul mileniilor, cei care au cunoscut iluminarea spun că nu poate fi descrisă, şi în acelaşi timp au descris-o, au cântat-o o viaţă întreagă. Dar dincolo de iluminare pătrunzi cu siguranţă într-o lume care nu poate fi descrisă. Pentru că eşti deja în starea de iluminare; altfel, cine trăieşte fericirea, cine caută lumina? Kabir spune: „… ca şi cum ar fi răsărit o mie de sori”. Cine vede asta?

Iluminarea este experienţa supremă – dar este tot experienţă, iar cel care o experimentează este acolo.

Dacă treci dincolo de ea, nu mai există cel care o experimentează.

Te dezintegrezi.

La început încercai să-ţi dezintegrezi problemele; acum te dezintegrezi tu – pentru că din punct de vedere existenţial tu eşti problema. Separarea ta de existenţă este singura întrebare la care trebuie găsit un răspuns.

Îţi pierzi limitele, nu mai exişti. Cine mai este acolo să experimenteze?

Ai nevoie de foarte mult curaj să renunţi la ego şi să atingi iluminarea.

Vei avea nevoie de un milion de ori de mai mult curaj ca să renunţi la tine şi să atingi ce este dincolo – iar ce este dincolo este autenticul. În căutarea sensului

Viaţa înseamnă a trăi. Nu este un lucru, este un proces.

Nu există nici o altă modalitate de a ajunge la viaţă decât trăind-o, fiind viu, urmându-i cursul, curgând odată cu ea.

Dacă încerci să găseşti sensul vieţii într-o dogmă, într-o filosofie, într-o teologie, este calea perfectă pentru a rata întâlnirea cu viaţa şi cu sensul ei.

Viaţa nu stă undeva aşteptându-te, viaţa ţi se întâmplă. Nu se află în viitor ca un scop pe care să-l atingi, ci este aici şi acum, în acest moment – în respiraţia ta, în circulaţia sângelui, în bătăile inimii tale.

Ce îmi doresc?

Nimeni nu ştie prea bine, pentru că nimeni nu este pe deplin conştient de identitatea sa. Problema dorinţei este un element secundar; întrebarea fundamentală este: Cine eşti? Din aceasta se pot deduce alte aspecte – care vor fi dorinţele, doleanţele sau ambiţiile tale.

Dacă eşti un ego, atunci cu siguranţă îţi

doreşti bani, putere, prestigiu. Viaţa ta va avea o structură politică. Vei fi în luptă constantă cu alţi oameni, vei fi competitiv – ambiţia înseamnă competitivitate. Vei fi mereu gata să-i ataci pe ceilalţi şi ei vor fi gata să te atace pe tine. Atunci viaţa devine ceea ce spunea Charles Darwin, supravieţuirea celor mai adaptaţi. De fapt, utilizarea termenului de „adaptaţi" în accepţiunea lui nu este corectă. Prin „cei mai adaptaţi" el îi desemnează de fapt pe cei mai vicleni, cei care se comportă precum animalele în junglă, cei mai încăpăţânaţi şi cei mai urâţi. Charles Darwin nu ar fi spus niciodată că Buddha este cel mai adaptat, sau că Iisus ori Socrate sunt cei mai adaptaţi. Pilat din Pont este cu mult mai adaptat, mai aproape de parcursul corect. Socrate nu este cel mai adaptat, dar cei care l-au otrăvit, care l-au condamnat la moarte sunt. Folosirea termenului de „adaptat" în accepţiunea lui Darwin nu este cea mai fericită. Aceştia au fost ucişi atât de uşor, iar cei care i-au ucis au supravieţuit. Iisus nu a putut supravieţui, deci, potrivit lui Darwin, Iisus nu este cel mai adaptat.

Dacă trăieşti în ego, atunci viaţa ta va fi

o luptă; va fi violentă, agresivă. Îi vei face pe ceilalţi să fie nefericiţi şi vei fi şi tu la rândul tău nefericit, pentru că o viaţă plină de conflicte nu poate fi altfel. Deci depinde doar de tine cine alegi să fii.

Dacă eşti ego, gândindu-te la persoana ta ca la un ego, atunci vei avea o fire sigur neplăcută. Sau dacă ai reuşit să înţelegi că nu eşti ego, atunci viaţa ta va avea un iz plăcut. Dacă nu te cunoşti vei trăi din inconştienţă, iar o viaţă în inconştienţă nu poate fi decât o viaţă plină de neînţelegeri. Îl vei putea asculta pe Buddha, pe mine, îl vei putea asculta pe Iisus, dar vei interpreta totul din perspectiva inconştienţei – vei interpreta greşit.

Creştinismul este interpretarea greşită a lui Iisus; tot astfel, budismul este interpretarea greşită a lui Buddha, iar jainismul este interpretarea greşită a lui Mahavira. Toate aceste religii sunt interpretări greşite, distorsionări, deoarece adepţii lui Buddha, Mahavira, Krishna, sunt toţi oameni obişnuiţi, fără conştiinţă. Indiferent ce vor face, vor salva cele scrise şi vor ucide spiritul.

Un filosof se plimba odată printr-un parc şi a observat un om care stătea în poziţia

lotusului, cu ochii deschişi şi privirea în pământ. Filosoful a observat că bărbatul era total absorbit în acea postură cu privirea aţintită în jos. După ce l-a privit mult timp, filosoful n-a mai rezistat şi s-a îndreptat spre personajul ciudat, întrebându-l: „Ce cauţi? Ce faci?”

Bărbatul a răspuns fără să-şi ridice privirea: „Urmez tradiţia Zen de a sta aşezat fără să fac nimic şi apoi vine primăvara şi iarba creşte singură. Încerc să observ cum creşte iarba, dar nu creşte deloc!”

Nu este necesar să priveşti cum creşte iarba – dar aşa se întâmplă tot timpul. Iisus spune un lucru, oamenii ascultă, dar aud doar cuvintele şi atribuie cuvintelor propriile lor interpretări.

O mamă şi-a dus copilul la psihiatru şi timp de trei ore i-a spus psihiatrului povestea copilului. Psihiatrul era obosit, se săturase, dar femeia era atât de absorbită de ceea ce povestea, încât nu-i dădea psihiatrului nici o posibilitate de a o întrerupe. O propoziţie urma după cealaltă fără nici o pauză.

În cele din urmă, psihiatrul a trebuit să reacţioneze: „Vă rog, opriţi-vă! Lăsaţi-mă

să-l întreb şi eu ceva pe fiul dumneavoastră!”

Şi l-a întrebat pe copil: „Mama ta se plânge că nu asculţi nimic din ceea ce îţi spune. Ai dificultăţi de auz?”

Fiul a răspuns: „Nu, nu am nici o dificultate de auz – urechile mele sunt sănătoase – în ceea ce priveşte ascultarea, acum puteţi judeca şi dumneavoastră. O puteţi asculta pe mama? Să aud pot; trebuie. V-am observat – până şi dumneavoastră vă jucaţi cu pixul. Trebuie neapărat să auzi, dar să asculţi – măcar sunt liber să ascult sau nu. Dacă ascult sau nu, depinde de mine. Dacă ţipă la mine, inevitabil aud, dar a asculta, asta e ceva cu totul diferit”.

Aţi auzit, dar nu aţi ascultat, şi s-au adunat tot felul de distorsiuni. Oamenii continuă să repete aceste cuvinte fără să aibă idee ce anume repetă.

Mă întrebi: „Ce vreau, de fapt?” Eu ar trebui să te întreb, nu tu pe mine, pentru că depinde în ce stadiu te afli. Dacă te identifici cu trupul, atunci doleanţele tale vor fi diferite; în cazul acesta, mâncarea şi sexul sunt singurele tale dorinţe, doleanţe. Acestea două sunt necesităţi animalice, cele

mai elementare, inferioare. Nu le condamn prin faptul că le numesc inferioare, nu le evaluez, ţine minte asta. Nu fac decât să exprim un fapt real: este treapta inferioară a scării. Dacă te identifici cu mintea, atunci dorinţele tale sunt diferite: muzica, dansul, poezia, şi mai sunt mii de alte lucruri…

Trupul este foarte limitat; are preocupări simple, mâncarea şi sexul. Oscilează ca un pendul între aceste două elemente, mâncarea şi sexul, nimic altceva. Dar dacă te identifici cu mintea, atunci mintea are multe dimensiuni. Poţi fi interesat de filosofie, de ştiinţă, de religie – poţi fi interesat de cât de multe lucruri îţi poţi imagina. Dacă te identifici cu inima, atunci dorinţele tale vor tinde mai sus, vor fi de natură mai înaltă decât mintea. Vei deveni mai estetic, mai sensibil, mai alert, mai iubitor. Mintea este agresivă, inima este receptivă. Mintea este masculină, inima este feminină. Mintea este logică, inima este dragoste.

Aşadar, depinde unde te-ai blocat: la nivelul trupului, al minţii, al inimii. Acestea sunt locurile cele mai importante în care persoana poate funcţiona. Dar mai există şi o altă stare în tine; în Orient, ea poartă

denumirea de turiya. Turiya înseamnă „a patra”, transcendentalul. Dacă eşti conştient de transcendentalitatea ta, atunci dispar toate dorinţele. Atunci persoana există pur şi simplu, fără dorinţe, fără să aibă nimic de cerut, de îndeplinit. Nu există nici viitor, nici trecut. Atunci omul trăieşte momentul, complet mulţumit, împlinit. În „a patra”, lotusul tău cu o mie de petale se deschide; devii divin.

Mă întrebi: „Ce vreau?” Aceasta înseamnă că nici măcar nu ştii unde te afli, unde te-ai blocat. Va trebui să faci cercetări în interiorul tău – şi nu este foarte greu. Dacă mâncarea şi sexul îţi consumă cea mai mare parte a energiei, atunci prin aceasta te identifici. Dacă e un lucru legat de gândire, atunci e mintea; dacă e legat de simţire, atunci este inima.

Desigur, nu se poate să fie a patra; dacă ar fi, întrebarea nu ar fi apărut deloc!

Astfel, în loc să-ţi răspund, aş vrea să te întreb eu unde te afli. Cercetează!

Trei purcei au intrat într-un bar. Primul a comandat o băutură, apoi a întrebat unde este toaleta. Al doilea purcel a comandat o băutură, apoi i-a cerut şi el barmanului să-i spună cum se ajunge la toaletă. Apoi a venit

şi al treilea şi a comandat o băutură.

„Nu vrei să ştii şi tu unde este toaleta?”, rânji barmanul.

„Nu!”, răspunse purceluşul. „Eu sunt cel care face pipi tot drumul spre casă!”

Eu ar trebui să te întreb: „Unde te afli? Cu ce te identifici? Unde te-ai blocat?” Doar atunci pot fi lucrurile clare – şi nu este deloc greu.

Dar se întâmplă adesea ca oamenii să pună întrebări frumoase, mai ales indienii. Pot fi blocaţi la centrul sexului, dar vor întreba despre samadhi. Vor pune întrebarea: „Ce este Nirvikalpa Samadhi, unde dispar toate gândurile, acea conştiinţă fără gânduri? Ce este? Ce este Nirbeej Samadhi, cel fără sământă, unde seminţele viitorului sunt arse complet? Care este starea supremă, când persoana nu mai trebuie să se întoarcă în pământ, în pântec, la viaţă din nou?” Aceste întrebări pe care le formulează ei sunt întrebări prosteşti; nu sunt întrebările lor. Nu au nici o legătură cu situaţia lor reală. Pun întrebări frumoase, metafizice, ezoterice, pentru a arăta că sunt fiinţe umane de o calitate înaltă; că sunt scolastici, că ştiu textele sfinte, că sunt în căutare; că nu sunt oameni obişnuiţi, ci

extraordinari, religioşi. Concepţiile acestea îi adâncesc pe indieni şi mai mult în dezordinea sufletului.

Este întotdeauna bine să întrebi un lucru care este relevant pentru tine decât să întrebi ceva ce nu te priveşte. Oamenii mă întreabă dacă Dumnezeu există sau nu, dar ei nu ştiu nici măcar dacă ei există sau nu!

Aşadar, este bine ca mereu să adresezi întrebări realiste, deoarece atunci acest lucru te poate ajuta. Dacă ai o răceală obişnuită şi mergi la medic să întrebi de cancer... pentru că un om ca tine, cum ar putea oare să sufere de un lucru atât de obişnuit cum ar fi o simplă răceală...? Fiecare om normal poate avea o răceală obişnuită, de aceea se şi numeşte „răceală obişnuită”. Dar tu eşti un om atât de deosebit, nu eşti orice Tom, Harry sau Dick. Eşti atât de deosebit, trebuie să suferi de ceva deosebit, deci întrebi de cancer. Şi dacă medicul te ajută să-ţi vindeci cancerul, vei avea mai multe probleme – tratamentul nu ţi se va potrivi deloc. Va crea mai multe complicaţii în interiorul tău, deoarece medicamentele te pot ucide, pentru că nu au ceva asupra căruia să acţioneze; dacă nu ai celule canceroase prezente, atunci ele nu

pot fi de folos pentru o simplă răceală.

De fapt, pentru răceala obişnuită nici nu există medicament. Dacă iei medicamente, răceala obişnuită trece în şapte zile; dacă nu iei nimic, îţi trece într-o săptămână! Este, de fapt, atât de obişnuită, încât ştiinţa medicală nu s-a preocupat deloc de ea. Cui îi pasă de lucrurile atât de mărunte? Oamenii sunt preocupaţi să meargă pe Lună, cine ar putea să se preocupe de răceala obişnuită sau de stiloul din care curge cerneala? Încă mai curge stiloul! Oamenii au ajuns pe Lună, dar nu au reuşit să inventeze un stilou pentru care să se poată garanta 100% că nu curge.

Priveşte în interiorul tău. Unde este problema, mai precis?

Un general care vizita un spital de campanie l-a întrebat pe unul dintre soldaţii ţintuiţi la pat: „Ce problemă ai?”

„Raportez”, spuse soldatul, „Am furuncule.”

„Ce tratament ţi s-a administrat?”

„Mă tamponează cu tinctură de iod, domnule.”

„Şi te ajută?”, întrebă generalul.

„Da, domnule!”, răspunse soldatul.

Apoi generalul se îndreptă spre soldatul

din patul alăturat şi află că acesta suferă de hemoroizi. Şi el este tamponat cu iod; îl ajută şi nu are alte dorinţe. Generalul îl întrebă atunci pe al treilea soldat: „Tu ce problemă ai?”

„Domnule, am amigdalele umflate. Sunt tamponat cu iod şi, da, ajută.”

„Ai dori ceva?”, întrebă generalul, preocupat.

„Da, domnule!”, răspunse soldatul. „Aş vrea să fiu primul care este tamponat.”

Mai întâi trebuie să vezi în ce situaţie te afli, unde te găseşti; abia atunci vei putea spune ce doreşti. Dacă eşti tamponat cu tinctură de iod după ceilalţi doi – dintre care unul are furuncule, iar celălalt hemoroizi – iar tu suferi doar de amigdale umflate, atunci problema este clară!

Cercetează, vezi exact unde te afli. În ceea ce mă priveşte, orice dorinţă este o simplă risipă, orice îţi doreşti este greşit. Dar dacă te identifici cu corpul nu-ţi pot spune aceasta, pentru că va fi mult prea departe de tine. Dacă te identifici cu corpul, ţi-aş spune să te îndrepţi puţin spre dorinţe mai înalte, dorinţe ale minţii, iar apoi mai sus, spre dorinţele inimii, pentru ca în final să ajungi la starea de lipsă de dorinţă.

Nici o dorinţă nu se poate îndeplini vreodată. Este diferenţa dintre abordarea ştiinţifică şi abordarea mistică. Ştiinţa încearcă să-ţi îndeplinească dorinţele şi cu siguranţă ştiinţa a reuşit să facă multe lucruri, dar omul rămâne pradă aceleiaşi nefericiri. Misticul încearcă să te trezească la acea înţelegere semnificativă din care îţi poţi da seama că toate dorinţele sunt irealizabile intrinsec.

Trebuie să depăşeşti etapa dorinţelor; doar atunci vei găsi mulţumirea. Mulţumirea nu se găseşte atunci când încetează dorinţa, mulţumirea nu se obţine odată cu împlinirea dorinţei, pentru că dorinţa nu poate fi îndeplinită. Când ajungi la îndeplinirea dorinţei, vei găsi încă o mie şi una de dorinţe care apar. Fiecare dorinţă se ramifică în multe dorinţe noi. Se va întâmpla iar şi iar şi întreaga viaţă ţi se va risipi.

Cei care au ştiut, cei care au văzut – Buddha, cei treji – au fost cu toţii de acord asupra acestui aspect. Nu este o constatare filosofică, este una faptică, realitatea lumii interioare: acea mulţumire apare atunci când renunţi la toate dorinţele. Odată cu absenţa dorinţelor apare mulţumirea în

sufletul tău – în absenţă. De fapt, absenţa dorinţelor este mulţumire, împlinire, reuşită, înflorire.

Aşadar, schimbă-ţi tendinţa pentru dorinţele inferioare spre alte dorinţe înălţătoare, de la dorinţe grosiere la altele mai subtile, apoi la cele mai subtile, pentru că apoi de la cele mai subtile este uşor să faci pasul spre nedorinţă, spre absenţa dorinţei. Absenţa dorinţei e nirvana.

Nirvana are două sensuri. Este unul dintre cuvintele cele mai frumoase; orice limbă poate fi mândră de acest cuvânt. Are două sensuri, dar aceste două sensuri sunt precum cele două feţe ale aceleiaşi monede. Un sens este încetarea existenţei egoului, iar al doilea este încetarea tuturor dorinţelor. Se întâmplă simultan. Egoul şi dorinţele sunt intrinsec legate, sunt inseparabile. În momentul în care egoul moare, dispar dorinţele, sau invers: dorinţele de moment transcend, egoul transcende. Iar a fi fără dorinţă, a fi fără ego, asta înseamnă a gusta din fericirea supremă, a cunoaşte extazul etern.

Are rost să trăieşti?

Tradiţiile au crescut omul în mod schizofrenic. Era de mare ajutor pentru

acele tradiţii să divizeze omul în fiecare dimensiune posibilă, să creeze un conflict între diviziuni. Astfel, omul devine slab, ezitant, temător, gata să cedeze, să se predea; gata să fie subjugat de preoţi, de politicieni, de oricine.

Şi întrebarea aceasta provine dintr-o minte schizofrenică. Va fi puţin cam greu pentru tine să înţelegi, pentru că probabil nu te-ai gândit niciodată că diviziunea dintre scopuri şi mijloace este o strategie elementară pentru crearea unei diviziuni în fiinţa umană.

Faptul de a trăi are vreun sens, vreun scop, vreo valoare? Aceasta este întrebarea pe care ţi-o adresezi. Există vreun scop pe care viaţa, faptul de a trăi să-l atingă? Există vreun loc în care să ajungi prin faptul că trăieşti? A trăi este un mijloc. Scopul, realizarea, undeva departe, este sfârşitul. Şi acel sfârşit va face ca totul să aibă sens. Dacă nu există sfârşit, atunci cu siguranţă viaţa nu are sens; este necesară existenţa unui Dumnezeu pentru ca viaţa ta să aibă sens. Creează mai întâi diviziunea dintre scopuri şi mijloace. Asta îţi divizează mintea.

Mintea ta întreabă mereu: De ce? Pentru

ce? Şi tot ceea ce nu are răspuns la întrebarea „Pentru ce?” devine încet-încet fără valoare pentru tine. De aceea dragostea a devenit un lucru fără valoare. Care este scopul dragostei? Unde te poate duce? Ce vei realiza prin aceasta? Vei ajunge la o utopie, la un paradis?

Desigur, înţeleasă astfel, dragostea nu are scop. Este lipsită de scop.

Care este scopul frumuseţii? Vezi un apus de soare – eşti uimit, este atât de frumos, dar orice idiot ar putea întreba: „Care este sensul apusului?”, şi tu nu vei avea nici un răspuns. Şi dacă nu există nici un sens, atunci de ce te lauzi cu frumuseţea?

O floare frumoasă, sau o pictură frumoasă, sau muzica frumoasă, poezia frumoasă – nu au nici un rost. Nu sunt argumente care să demonstreze ceva, nici mijloace pentru a realiza un scop.

Dar a trăi este un fenomen care constă doar în acele lucruri fără rost.

Ţin să repet: faptul de a trăi constă doar în acele lucruri care nu au nici un rost, care nu au nici o semnificaţie – în sensul că nu au nici un scop, nu te duc nicăieri şi nu te scapă de nimic.

Cu alte cuvinte, a trăi este un lucru semnificativ prin el însuşi. Înseamnă că scopurile şi mijloacele sunt împreună, nu separate.

Dar aceasta este strategia tuturor celor care au tânjit după putere, de-a lungul secolelor. Ei spun că mijloacele sunt mijloace, iar scopurile, scopuri. Mijloacele sunt folositoare pentru că te conduc spre scop. Dacă nu te conduc spre un scop, atunci nu are sens. În acest mod, au distrus tot ceea ce este cu adevărat semnificativ şi au impus lucruri care sunt total nesemnificative.

Banii au un rost. Cariera politică are un rost. Faptul de a fi religios are un rost, pentru că este mijlocul prin care ajungi în rai, la Dumnezeu. Afacerile au un rost, pentru că vezi imediat rezultatul final. Afacerile au devenit importante, politica a devenit importantă, religia a devenit importantă, iar poezia, muzica, dansul, dragostea, prietenia, frumuseţea, adevărul, toate au dispărut din viaţa ta. Este o strategie simplă, dar a distrus tot ceea ce te face semnificativ, care dă extaz fiinţei tale. Dar mintea schizofrenică va întreba: „Care este scopul extazului?”

Oamenii m-au întrebat, mii de oameni: „Care este sensul meditaţiei? Ce putem obţine prin ea? În primul rând, este foarte greu de atins – şi chiar dacă reuşim să o atingem, care va fi rezultatul final?”

Este foarte greu de explicat acestor oameni că meditaţia este un scop în sine. Nu există nici un scop dincolo de meditaţie.

Orice lucru care are un scop în spate este un lucru pentru mintea mediocră. Şi orice lucru care este un scop în sine este un lucru pentru o persoană cu adevărat inteligentă. Vei vedea persoana mediocră că devine preşedintele unei ţări, prim-ministrul unei ţări; devenind cel mai bogat om al ţării, devenind papă, devenind capul unei religii. Dar aceştia sunt toţi oameni mediocri; singura lor calificare este mediocritatea. Sunt de categoria a treia şi, simplist vorbind, sunt schizofrenici. Şi-au împărţit viaţa în două: scopuri şi mijloace.

Abordarea mea este total diferită:

Să te fac să devii un singur întreg.

Deci vreau să trăieşti doar de dragul vieţii.

Poeţii au definit arta ca artă de dragul artei, nu mai există nimic dincolo de asta: „arta de dragul artei”. Nu îl va atrage pe

mediocru, deoarece acesta numără lucrurile: bani, poziţie, putere. Poeziile tale te vor face prim-ministrul ţării? – atunci are sens. Dar de fapt poezia ta te poate face un simplu cerşetor, căci cine îţi va cumpăra poezia?

Cunosc foarte multe tipuri de genii care trăiesc precum cerşetorii pentru simplul motiv că nu au acceptat modul mediocru de viaţă şi nu au îngăduit să devină schizofrenici. Aceştia trăiesc – şi bineînţeles că au o bucurie pe care nu o poate cunoaşte nici un politician, radiază într-un mod pe care miliardarul nu are cum să-l cunoască. Au un anumit ritm în inima lor despre care aceşti aşa-zişi oameni religioşi nici nu au idee. Dar în ceea ce priveşte lumea exterioară, au fost determinaţi de societate să trăiască precum cerşetorii.

Aş vrea să vă supun atenţiei viaţa celui mai mare pictor, Vincent van Gogh. Tatăl lui şi-ar fi dorit ca el să devină pastor, să trăiască o viaţă plină de respect, confortabilă, convenabilă – nu doar în lumea aceasta, ci şi în lumea de dincolo de moarte. Dar Vincent van Gogh şi-a dorit să devină pictor. Tatăl lui i-a spus: „Eşti nebun!”

Acesta a răspuns: „Este foarte posibil.

Pentru mine însă, tu eşti cel nebun. Să devin pastor nu are nici o însemnătate pentru mine, pentru că tot ceea ce aş spune nu ar fi decât minciuni. Nu-l cunosc pe Dumnezeu. Nu ştiu dacă cerul sau iadul există. Nu ştiu dacă omul trăieşte după moarte sau nu. Ar trebui să mint întruna. Desigur, este un lucru respectabil, dar acest gen de respect nu este pentru mine. Nu m-aş bucura de el; ar fi o tortură pentru sufletul meu". Tatăl l-a dat afară din casă.

A început să picteze – este primul pictor modern. La Vincent van Gogh poţi trage linia: înaintea lui pictura era un lucru obişnuit. Chiar şi cei mai mari pictori, ca Michelangelo, au o importanţă minoră în comparaţie cu Vincent van Gogh, pentru că ceea ce pictau ei erau lucruri obişnuite. Picturile lor erau pentru piaţă. Michelangelo a pictat toată viaţa lui pentru biserici; a pictat ziduri şi tavane de biserici. Şi-a rupt şira spinării pictând tavane de biserici, pentru că atunci când pictezi un tavan trebuie să stai întins pe o platformă înaltă. Este o poziţie foarte incomodă, iar când faci asta zile în şir, luni la rând… Dar câştiga bani şi câştiga respect. Picta îngeri, îl picta pe Hristos, pe Dumnezeu, care a

creat lumea. Pictura lui cea mai renumită este aceea cu Dumnezeu care creează lumea.

Vincent van Gogh însă a deschis o dimensiune cu totul nouă. Nu a putut vinde nici măcar unul dintre tablouri în toată viaţa lui. Cine ar putea spune că picturile lui au vreun sens? Nu există vreun om care să poată afirma că picturile lui aveau sens. Fratele lui mai mic îi trimitea bani; atât cât să nu moară de foame, suficient cât să aibă de mâncare în fiecare săptămână – pentru că dacă îi dădea o dată suficient cât să aibă o lună întreagă, termina banii în două sau trei zile, iar în restul zilelor murea de foame. Aşa că îi trimitea bani în fiecare săptămână.

Iar Vincent van Gogh mânca patru zile şi în trei zile economisea bani pentru culori şi pânze. Este total diferit de Michelangelo, care câştiga suficienţi bani şi care a devenit bogat. Şi-a vândut toate picturile. Erau realizate pentru a fi vândute, era o afacere. Desigur, a fost un mare pictor, chiar şi lucrările realizate pentru a fi vândute erau deosebit de frumoase. Dar dacă ar fi avut curajul lui Vincent van Gogh, ar fi îmbogăţit lumea întreagă.

Prin cele trei zile de înfometare, van Gogh folosea banii pentru a-şi cumpăra culori şi pânze. Fratele lui mai mic, auzind că nici una dintre picturi nu fusese vândută, a dat bani unui om – un prieten de-al lui pe care Vincent van Gogh nu-l cunoştea – şi i-a spus să meargă să cumpere cel puţin un tablou: „Asta îi va da o oarecare satisfacţie. Bietul om este pe moarte; pictează toată ziua, se înfometează pentru pictura lui, dar nimeni nu vrea să-i cumpere măcar una – nu vede nimeni nimic în ceea ce face el”. Căci pentru a vedea ceva în pictura lui Vincent van Gogh trebuie să ai ochiul unui pictor de calibrul lui Vincent van Gogh; dacă nu ai calitatea aceasta, nu merge.

Oamenii considerau picturile lui stranii. Copacii lui sunt pictaţi atât de sus încât par să fie deasupra stelelor; stelele sunt lăsate în planul îndepărtat. Ai putea crede că omul acesta este nebun... copacii se ridică deasupra stelelor? Ai mai văzut undeva astfel de copaci? Când Vincent van Gogh a fost întrebat: „Copacii tăi sunt mereu dincolo de stele...?”, el a răspuns: „Da, pentru că înţeleg copacii. Întotdeauna am simţit că ei reprezintă ambiţia pământului de a ajunge la stele. Altfel de ce? A atinge

stelele, a simţi stelele, a ajunge dincolo de stele – aceasta este dorinţa pământului. Pământul încearcă din răsputeri, dar nu-şi poate îndeplini această dorinţă. Eu pot face asta. Pământul îmi va înţelege picturile, şi nu-mi pasă dacă voi înţelegeţi sau nu”.

Acum, nu poţi vinde o astfel de pictură. Persoana trimisă de fratele lui van Gogh avenit, iar pictorul era foarte fericit: în sfârşit venise cineva să cumpere un tablou! Dar în curând fericirea lui s-a transformat în disperare, pentru că omul a intrat, a ales o pictură şi i-a dat banii.

Vincent van Gogh l-a întrebat: „Dar înţelegi pictura? Ai ales-o atât de relaxat, nici nu te-ai uitat cu atenţie; am sute de tablouri. Nici nu te-ai deranjat să te uiţi în jur; ai ales doar una care era chiar în faţa ta. Te bănuiesc că ai fost trimis de fratele meu. Pune pictura la locul ei şi ia-ţi banii. Nu-mi voi vinde tabloul unui om care nu are ochi pentru ea. Şi spune-i fratelui meu să nu mai facă aşa ceva niciodată”.

Omul a fost uimit că pictorul şi-a dat seama. A spus: „Nu mă cunoşti, cum de ţi-ai dat seama?”

Pictorul a răspuns: „Este mult prea simplu. Ştiu că fratele meu vrea să mă

consoleze. Probabil că el a stabilit să vii – şi banii sunt ai lui –, pentru că văd că eşti orb când vine vorba de picturi. Iar eu nu sunt omul care să vând picturi orbilor; nu pot să exploatez un orb ca să-i vând o pictură. Ce va face cu ea? Şi transmite-i fratelui meu că nici el nu înţelege pictura, altfel nu te-ar fi trimis”.

Când a aflat fratele, şi-a cerut scuze. A spus: „În loc să te consolez puţin, te-am rănit. Nu voi mai face niciodată aşa ceva”.

Toată viaţa lui, van Gogh le-a dat picturi prietenilor. Dădea câte un tablou hotelului la care mânca patru zile pe săptămână, sau prostituatei care-i spusese odată că nu era un bărbat frumos. Dacă este să fim absolut obiectivi, era urât. Nu s-a îndrăgostit nici o femeie de el, era imposibil. Acea prostituată i-a spus odată din compasiune – şi uneori prostituatele au mai multă compasiune decât aşa-zisele doamne – deci doar din compasiune i-a spus: „Te plac foarte mult”. El nu mai auzise asta niciodată. Dragostea era un lucru cumplit de îndepărtat. Până şi a fi plăcut era…

A întrebat-o: „Chiar aşa, mă placi? Ce-ţi place la mine?” Acum femeia era chiar în încurcătură.

I-a răspuns: „Îmi plac urechile tale. Urechile tale sunt chiar frumoase”. Veţi fi surprinşi că van Gogh s-a dus acasă, şi-a tăiat urechea cu o lamă, a împachetat-o frumos, s-a întors la prostituată şi i-a dat-o. Iar sângele curgea…

Ea l-a întrebat: „Ce ai făcut?”

El i-a răspuns: „Nimănui nu i-a plăcut vreodată ceva la mine. Sunt un om sărac, cum ţi-aş putea mulţumi? Ţi-au plăcut urechile mele; ţi le-am dat. Dacă ţi-ar fi plăcut ochii, ţi i-aş fi dat. Dacă m-ai fi plăcut pe mine, aş fi murit pentru tine”.

Prostituatei nu i-a venit să creadă. Dar, pentru prima dată în viaţă, van Gogh era fericit, zâmbea; cuiva îi plăcuse măcar o parte din el. Iar femeia spusese doar în glumă – altfel, cui îi pasă de urechile tale? Dacă oamenilor le place ceva, le plac ochii tăi, le place nasul tău, buzele tale – nu auzi niciodată îndrăgostiţi vorbind despre urechile celuilalt.

Doar în textele sacre hinduiste despre sexologie, în Kamasutra lui Vatsyayana… Este singura carte despre care consider că are o legătură cu acest incident cu Vincent van Gogh, pentru că doar Vatsyayana spune: „Foarte puţini oameni sunt conştienţi că

lobii urechilor sunt puncte ale corpului extrem de sexuale şi sensibile. Îndrăgostiţii ar trebui să se joace cu lobii urechilor celuilalt”.

Deci probabil că acea prostituată era conştientă de acest lucru... pentru că prostituatele devin conştiente de multe lucruri pe care femeile şi bărbaţii obişnuiţi nu le sesizează, pentru simplul motiv că intră în contact cu atât de mulţi oameni. Era probabil conştientă de faptul că urechile au o semnificaţie sexuală. Cu siguranţă au. Vatsyayana este unul dintre cei mai mari experţi. Freud şi Havelock Ellis şi alţi sexologi sunt nişte nulităţi în faţa lui Vatsyayana. Şi când acesta spune ceva, aşa este.

Van Gogh şi-a trăit toată viaţa în sărăcie. A murit pictând. Înainte de a muri a înnebunit, pentru că de un an picta încontinuu soarele: sute de picturi, dar nici una nu-i ieşea aşa cum şi-ar fi dorit. Stătea toată ziua în cel mai călduros loc din Franţa, în Arles, cu soarele în cap – pentru că nu poţi picta fără să experimentezi, corect? Şi-a pictat ultimul tablou, dar a înnebunit. Căldura, foamea... dar era foarte fericit; chiar şi în nebunia lui picta. Iar

picturile pe care le-a realizat la ospiciu acum valorează milioane.

S-a sinucis pentru simplul motiv că pictase tot ceea ce dorise să picteze. Terminase cu pictatul; ajunsese la un punct mort. Nu mai era nimic de făcut. A continua să trăiască însemna să ocupe spaţiu, spaţiul altcuiva; era un lucru urât din perspectiva lui.

Asta îi scria fratelui său în scrisori: „Munca mea s-a terminat. Am trăit plenar – aşa cum mi-am dorit să trăiesc… Am pictat ceea ce mi-am dorit să pictez. Mi-am terminat ultimul tablou astăzi, iar acum fac un salt din viaţa aceasta în necunoscut, indiferent care este acesta, pentru că viaţa nu mai are nimic să-mi ofere”.

Aţi considera un astfel de om geniu? Aţi considera că este inteligent, înţelept? Nu, în mod obişnuit aţi considera că este doar nebun. Dar eu nu pot afirma aceasta. Viaţa şi picturile lui nu au fost două lucruri separate: pictura a fost viaţa lui, modul lui de a trăi. Deci în ochii întregii lumi pare a fi suicid – dar nu şi în ochii mei. Pentru mine este un sfârşit natural. Pictura este încheiată. Viaţa este împlinită. Nu există alt scop; dacă primeşte un premiu Nobel sau

dacă apreciază cineva pictura lui, toate acestea nu mai înseamnă nimic.

Nimeni nu i-a apreciat munca în timpul vieţii. În timpul vieţii nici o galerie nu i-a acceptat picturile, nici măcar gratuit. Doar după moartea lui, încet, datorită sacrificiului său, pictura şi-a schimbat aspectul. Fără Vincent van Gogh nu ar fi existat Picasso. Toţi pictorii de după Vincent van Gogh îi sunt datori, enorm, pentru că acest om a schimbat total direcţia.

Încet, încet, pe măsură ce direcţia s-a schimbat, i-au fost descoperite picturile. S-a făcut un studiu remarcabil. Oamenii i-au aruncat picturile prin casele goale, prin pivniţe, considerându-le fără folos. Apoi s-au repezit în pivniţe, au descoperit tablourile, le-au curăţat. Au apărut chiar picturi contrafăcute pe piaţă drept lucrări autentice ale lui van Gogh. Acum există doar vreo două sute de picturi; probabil că el a pictat mii. Dar orice galerie care are un tablou de Vincent van Gogh este mândră, pentru că acest om şi-a revărsat întreaga viaţă în picturile sale. Nu au fost pictate cu culori, ci cu sânge, cu răsuflare – simţi bătăile inimii lui în picturi.

Nu poţi întreba un astfel de om: „Pictura

ta are vreo semnificaţie?” El este prezent acolo în pictura lui, iar tu îl întrebi: „Pictura ta are vreo semnificaţie?” Faptul că nu poţi vedea semnificaţia este responsabilitatea ta.

Cu cât un lucru se ridică mai sus, cu atât mai puţini oameni îl vor recunoaşte. Când un lucru atinge punctul cel mai înalt, este foarte greu să găseşti chiar şi câţiva oameni care să-l recunoască. În punctul omega final, doar persoana în cauză recunoaşte ceea ce i s-a întâmplat; nu poate găsi nici măcar o a doua persoană care să fie capabilă să vadă. De aceea, un Buddha trebuie să declare el însuşi că este iluminat. Nimeni nu recunoaşte această stare, deoarece pentru a o recunoaşte ar trebui să aibă o idee despre ea. Cum altfel ai putea-o recunoaşte? Recunoaşterea nu este posibilă, pentru că punctul este prea sus.

Dar care este sensul stării de Buddha? Care este sensul iluminării? Care este rostul? Dacă întrebi despre rost, nu există nici unul. Prin el însuşi este suficient. Nu are nevoie de nimic altceva pentru a deveni semnificativ.

Tocmai la aceasta mă refer atunci când spun că lucrurile cu adevărat valoroase din viaţă nu sunt împărţite în scopuri şi

mijloace. Nu există nici o diviziune între scopuri şi mijloace. Scopurile sunt mijloace, mijloacele sunt scopuri – probabil două feţe ale aceleiaşi monede inseparabil legate –, de fapt o unitate, un întreg.

Mă veţi întreba: „Are vreun rost viaţa, faptul de a trăi?” Mă tem că dacă voi spune că nu are nici un rost să trăieşti, veţi considera că trebuie să vă sinucideţi, pentru că dacă nu are nici un rost să trăieşti, atunci ce mai rămâne de făcut? – să te sinucizi! Nu vă spun să vă sinucideţi, pentru că nici acţiunea aceasta nu are nici un rost.

Să trăieşti: trăieşte, dar trăieşte total. Să mori: mori, dar să mori total. În această totalitate vei găsi semnificaţia.

Intenţionat nu folosesc cuvântul „sens”, ci „semnificaţie”, pentru că „sens” este contaminat. Cuvântul sens – întotdeauna arată o direcţie. Trebuie să fi auzit, să fi citit în copilărie multe poveşti... De ce sunt scrise pentru copii? – poate cei care le-au scris nu ştiu, dar fac parte din aceeaşi exploatare a umanităţii.

O poveste spune astfel: Există un om a cărui viaţă e într-un papagal. Dacă omori papagalul, va muri şi omul, dar nu poţi omorî omul direct. Îl poţi împuşca, dar nu se

va întâmpla nimic. Îţi poţi scoate sabia, dar sabia va trece prin gâtul lui, însă capul va rămâne ataşat de corp. Nu poţi omorî omul – mai întâi trebuie să afli unde se află viaţa lui. Astfel, în acest tip de poveşti, viaţa omului este întotdeauna în altă parte. Iar când afli unde este, nu trebuie decât să omori papagalul şi, oriunde ar fi omul, acesta va muri instantaneu.

Chiar şi când eram copil obişnuiam să-mi întreb profesorul: „Mi se pare o poveste foarte prostească, pentru că nu am văzut pe nimeni a cărui viaţă să fie într-un papagal sau într-un câine sau în altceva, cum ar fi un copac”. Era pentru prima dată când auzisem povestea, acest gen de poveste; apoi am mai întâlnit multe altele. Erau scrise special pentru copii.

Omul care îmi era profesor era un bărbat agreabil şi respectabil. L-am întrebat: „Îmi poţi spune unde este viaţa ta? Pentru că aş vrea să încerc…”

M-a întrebat: „Ce vrei să spui?”

I-am răspuns: „Aş vrea să ucid pasărea în care se află viaţa ta. Eşti un om inteligent, înţelept, respectat. Trebuie să-ţi fi pus viaţa undeva astfel încât să nu te poată ucide nimeni”.

Aşa se spune în poveste – că oamenii înţelepţi îşi ţin viaţa în altă parte, ca să nu-i poţi ucide, ca să nu-i poată ucide nimeni. Este imposibil să afli unde îşi ţin viaţa dacă nu dezvăluie secretul, nimeni nu-şi poate da seama. Lumea este mult prea mare, sunt atât de mulţi oameni şi atât de multe animale, atât de multe păsări şi copaci... nimeni nu ştie unde şi-a pus omul viaţa.

„Eşti un om înţelept, respectat, cu siguranţă îţi ţii viaţa ascunsă undeva; îmi poţi spune în particular. Nu voi ucide de tot pasărea; o voi face să treacă prin câteva peripeţii, ca să văd ce se întâmplă cu tine."

Mi-a răspuns: „Eşti un băiat ciudat. Am predat povestea asta toată viaţa mea, iar tu vrei să trec printr-o peripeţie?! Este doar o poveste".Dar i-am răspuns: „Care este rostul poveştii? De ce continui să predai această poveste şi astfel de lucruri copiilor?"

Nu a fost capabil să-mi dea un răspuns. L-am întrebat pe tatăl meu: „Care este rostul poveştii? De ce trebuie predate lucrurile acestea, care sunt complet absurde?"

Tata mi-a spus: „Dacă profesorul nu-ţi poate răspunde, cum ţi-aş putea răspunde

eu? Nu ştiu. El este mult mai educat şi mai inteligent şi mai înţelept. Hărţuieşte-l pe el cu întrebări, nu pe mine”.

Dar acum ştiu care este rostul poveştilor şi de ce sunt predate copiilor. Aceste poveşti intră în subconştientul copilului, iar copilul începe să creadă că viaţa este mereu în altă parte – în paradis, la Dumnezeu, întotdeauna în altă parte –, şi nu în tine. Tu eşti gol, doar o cochilie goală. Nu ai un sens în viaţă aici şi acum. Aici eşti doar un mijloc, o scară. Dacă urci pe scară, poate că într-o zi îţi vei găsi viaţa, Dumnezeul tău, rostul tău, indiferent ce nume îi dai.

Dar eu îţi spun că tu eşti semnificaţia, rostul, iar faptul de a trăi în sine este în mod intrinsec complet. Viaţa nu are nevoie să i se mai adauge altceva. Viaţa are nevoie doar ca tu să o trăieşti în totalitatea ei.

Dacă trăieşti doar parţial, atunci nu vei simţi freamătul vieţii.

Situaţia seamănă cu orice mecanism, când doar o parte a lui funcţionează… De exemplu, la un ceas: dacă nu merge decât secundarul, dar minutarul şi acul care indică ora nu se mişcă, la ce foloseşte atunci acel ceas? Va exista o mişcare,

funcţionează o parte, dar dacă nu merge întregul mecanism şi dacă nu funcţionează în armonie, rezultatul este nul.

Aceasta este situaţia: fiecare trăieşte parţial, trăieşte doar o mică parte din viaţă. Deci faci zgomot, dar nu creezi un cântec. Îţi mişti mâinile şi picioarele, dar nu reuşeşti să dansezi. Dansul, cântecul, semnificaţia, toate capătă viaţă atunci când funcţionezi ca un întreg în armonie. Atunci nu pui întrebări de genul: „Are vreun rost să trăieşti?” Atunci ştii.

Viaţa în sine este rostul. Nu există alt rost.

Dar nu ţi s-a permis să rămâi un întreg. Ai fost divizat, tăiat în mai multe părţi. Unele părţi au fost închise complet – atât de mult, încât nici nu mai ştii dacă îţi aparţin. Mare parte din tine a fost aruncată în pivniţă. Mare parte din tine a fost atât de condamnată încât, deşi ştii că este acolo, nu poţi îndrăzni să accepţi că face parte din tine – continui să o negi; continui să o reprimi.

Cunoşti doar un mic fragment din tine, pe care unii îl denumesc „moralitate”, un produs social al unui proces care nu este natural, pe care societatea îl creează în

interiorul tău ca să te controleze din interior. Poliţistul este în afara ta, tribunalul este în afara ta, controlându-te. Iar moralitatea este înăuntru, este mult mai puternică.

Acesta este motivul pentru care la tribunal ţi se dă Biblia prima dată. Trebuie să faci acest jurământ pe Biblie, pentru că tribunalul mai ştie că, dacă eşti creştin, prin faptul că-ţi aşezi mâna pe Biblie şi spui „Jur că voi spune adevărul, tot adevărul şi numai adevărul”, moralitatea ta te va forţa să spui adevărul – pentru că ai depus jurământ în numele lui Dumnezeu şi pentru că ai atins Biblia. Dacă spui o minciună vei fi aruncat în iad.

Înainte de aceasta, cel mult, dacă ai fi fost prins asupra faptului ai fi fost aruncat în închisoare pentru câteva luni sau câţiva ani. Dar acum vei fi aruncat în iad pe veşnicie. Până şi tribunalul acceptă faptul că Biblia este mai puternică, că Gita este mai puternică, Coranul este mai puternic decât tribunalul, decât armata, decât autoritatea militară.

Moralitatea este una dintre cele mai dăunătoare invenţii ale umanităţii.

Din prima zi când se naşte copilul

începem să creăm în el o moralitate; o mică parte din tine care continuă să condamne orice societatea nu vrea de la tine şi care continuă să aprecieze orice societatea vrea de la tine. Nu mai eşti un întreg. Moralitatea te forţează permanent, deci trebuie să fii mereu cu băgare de seamă – Dumnezeu te priveşte. Fiecare acţiune, fiecare gând, Dumnezeu te priveşte, deci ai grijă!

Nici în gânduri nu ţi se permite să fii liber: Dumnezeu te priveşte. Ce fel de spion mai este şi acest Dumnezeu? Se uită prin gaura cheii în fiecare cameră de baie; nici la toaletă nu te lasă în pace!

Se tot vorbeşte despre libertatea de gândire – este un nonsens, pentru că încă de la început în fiecare copil se pune temelia lipsei libertăţii de gândire.

Vor să-ţi controleze gândurile, vor să-ţi controleze visele. Vor să controleze totul în tine. Printr-un dispozitiv foarte inteligent – moralitatea. Te ţine în priză. Îţi spune mereu: „Nu este bine ce faci, nu face asta; vei avea de suferit”. Continuă să te forţeze: „Fă asta, este lucrul corect; vei fi răsplătit pentru asta”. Această moralitate nu te va lăsa niciodată să fii un întreg. Nu-ţi va

permite să trăieşti ca şi cum nimic nu ar fi interzis, ca şi cum nu există limite, ca şi cum ţi se permite să fii total independent, să fii cine vrei să fii.

Pentru că atunci viaţa are sens, a trăi capătă sens – şi nu sensul care derivă din scopuri, ci sensul care derivă din faptul de a trăi. Atunci, indiferent ce faci, răsplata este chiar în ceea ce faci.

De exemplu, eu vorbesc cu voi. Îmi place. De treizeci şi cinci de ani vorbesc încontinuu fără scop. Am vorbit atât de mult, încât aş fi putut deveni preşedinte, prim-ministru; nu aş fi avut nici o problemă. Am vorbit atât de mult încât aş fi putut realiza orice. Dar ce am câştigat?

Dar eu nu am căutat un câştig – mi-a plăcut ceea ce fac. Aceasta este pictura mea, cântecul meu, poezia mea. Momentele acelea când vorbesc şi simt că se realizează comuniunea, momentele acelea când văd că ochii tăi se însufleţesc, când văd că ai înţeles rostul... aceste momente îmi dau o bucurie atât de mare, încât nu-mi imaginez că aş mai putea adăuga ceva la ea.

Acţiunea, orice acţiune realizată în totalitate, cu fiecare fibră a fiinţei tale... De exemplu, dacă-mi legi mâinile nu mai pot

vorbi, deşi nu există nici o relaţie între mâini şi vorbire. Am încercat. Într-o zi, i-am spus unui prieten care stătea lângă mine: „Leagă-mi ambele mâini”. M-a întrebat: „Ce?” I-am răspuns: „Leagă-le şi apoi pune-mi o întrebare”.

Mi-a spus: „Mereu mi-e frică să stau cu tine, eşti nebun. Acum, dacă vede cineva că ţi-am legat mâinile şi că îţi pun o întrebare şi tu răspunzi, ce vor crede?”

I-am spus: „Uită asta. Închide uşa şi fă ceea ce îţi spun”.

Aşa că mi-a legat mâinile de doi stâlpi şi apoi mi-a pus o întrebare. Am încercat din răsputeri, dar mâinile îmi erau legate; nu i-am putut spune nimic. I-am spus doar: „Te rog să-mi dezlegi mâinile”.

Mi-a spus: „Dar nu înţeleg despre ce este vorba”.

I-am spus: „Încercam doar să văd dacă pot vorbi fără mâini. Nu pot”.

Ce să spun despre mâini… dacă-mi încrucişez piciorul în partea opusă – aşa cum stau în camera mea când nu vorbesc –, atunci ceva nu merge. Nu pot vorbi, pentru că nu sunt acasă. Deci, poziţia în care stau, felul în care îmi mişc mâinile, acestea reprezintă implicarea mea totală. Nu

vorbeşte doar o parte din mine, toată fiinţa mea este implicată în ceea ce fac.

Doar atunci poţi afla valoarea intrinsecă a fiecărei acţiuni. Altfel va trebui să trăieşti o viaţă în tensiune, desfăşurată încoace şi încolo, între aceasta şi scopul îndepărtat.

Pseudoreligiile îţi spun: „Desigur, această viaţă este doar un mijloc şi nu te poţi implica total în ea; este doar o scară de care trebuie să te foloseşti. Nu este ceva de valoare, ci doar o treaptă. Ceea ce este real este acolo, departe”. Deci rămâne mereu îndepărtat. Indiferent unde eşti, ceea ce este real va fi întotdeauna îndepărtat. Deci, indiferent unde eşti, vei rata viaţa.

Eu nu am un scop.

Când eram la universitate mergeam la plimbare dimineaţa, seara, la orice oră… Desigur, dimineaţa şi seara, dar dacă mai rămânea timp la dispoziţie mergeam şi atunci la plimbare, pentru că locul şi copacii şi drumul erau atât de frumoase, cu copaci mari de ambele părţi, încât chiar şi vara, când era foarte cald, era umbră pe drum.

Unul dintre profesorii care m-au iubit foarte mult mă observa îndeaproape: că într-o zi plecam pe drumul acela, în altă zi pe celălalt. În faţa porţii universităţii era o

intersecţie în formă de pentagon, cinci drumuri care duceau spre cinci direcţii diferite, iar el locuia în apropiere; casa lui era primul grup de clădiri de lângă poartă. M-a întrebat: „Uneori apuci pe drumul acesta, alteori pe celălalt. Unde mergi?”

I-am răspuns: „Nu merg nicăieri. Merg doar să mă plimb”. Normal, dacă mergi undeva atunci cu siguranţă alegi acelaşi drum; dar eu nu mergeam nicăieri, aveam doar toane. Ajungeam la intersecţie şi stăteam puţin acolo. Asta îl contraria cel mai mult: cum îmi dau seama, la ce mă gândesc când stau acolo?

Obişnuiam să încerc să-mi dau seama încotro bate vântul. Unde bătea vântul, într-acolo mă îndreptam; aşa îmi alegeam drumul.

„Deci uneori”, îmi spunea el, „urmezi acelaşi drum timp de o săptămână; uneori mergi doar o zi pe un drum şi în următoarea zi îl schimbi. Ce faci acolo, la răscruce? Şi cum iei decizia?”

I-am răspuns: „Este foarte simplu. Stau acolo şi simt care din drumuri este viu – încotro bate vântul. Mă poartă vântul. Este foarte frumos să te poarte vântul. Alerg repede sau încet, fac ce vreau. Iar vântul

este acolo, rece, la dispoziţia mea. Deci încerc să-mi dau seama”.

Viaţa nu te duce nicăieri. Este ca atunci când pleci să-ţi faci plimbarea de dimineaţă.

Alege încotro curge fiinţa ta, încotro bate vântul. Mergi pe drumul acela până acolo unde duce şi nu te aştepta vreodată să găseşti ceva.

Aşadar, nu am fost niciodată surprins – pentru că nu m-am aşteptat niciodată la nimic, deci nici nu s-a pus problema surprizei. Totul este surpriză! Nu se pune problema de dezamăgire; totul este întâlnire. Dacă se întâmplă, foarte bine; dacă nu se întâmplă, şi mai bine.

De îndată ce vei înţelege că a trăi clipă de clipă este esenţa religiei adevărate, vei înţelege de ce îţi spun să renunţi la ideea de Dumnezeu, de paradis sau iad, şi la toate prostiile acestea. Renunţă complet, pentru că încărcătura aceasta cu atât de multe concepte te împiedică să trăieşti clipă de clipă.

Trăieşte-ţi viaţa într-o unitate organică. Nici o acţiune nu ar trebui să fie parţială, trebuie să te implici pe deplin. Poveste Zen:

Un rege foarte curios, care voia să afle ce tot fac oamenii aceia în mănăstiri,

întreba peste tot: „Care este maestrul cel mai renumit?” Aflând că cel mai renumit maestru din acele timpuri era Nan-in, s-a dus la mănăstirea acestuia. Când a intrat în mănăstire a întâlnit un tăietor de lemne. L-a întrebat: „Mănăstirea este atât de mare, cum l-aş putea găsi pe maestrul Nan-in?”

Omul s-a gândit câteva clipe cu ochii închişi, apoi a spus: „Chiar acum nu-l puteţi găsi”.

Regele a întrebat: „De ce nu-l pot găsi acum? Nu înţelegi că eu sunt stăpânul ţinutului?”

Acesta a răspuns: „Nu are nici o importanţă. Indiferent cine eşti, este problema ta, dar te asigur, nu-l poţi găsi acum”.

„E plecat?”, întrebă regele.

„Nu, este aici”, răspunse tăietorul de lemne.

Regele întrebă: „Dar este implicat într-o acţiune, într-o ceremonie, sau meditează în izolare? Ce se întâmplă?”

Omul răspunse: „Acum taie lemne chiar în faţa ta. Şi când tai lemne, nu sunt decât un tăietor de lemne. Unde este maestrul Nan-in în clipa aceasta? Eu sunt un simplu tăietor de lemne. Va trebui să aştepţi”.

Împăratul se gândi: „Omul acesta este nebun, complet nebun. Maestrul Nan-in să taie lemne?” A mers mai departe şi l-a lăsat în urmă pe tăietorul de lemne, iar Nan-in a continuat să taie lemne. Venea iarna şi trebuia să adune lemne. Împăratul mai putea aştepta, iarna însă nu.

Împăratul a aşteptat o oră, două – şi pe uşa din spate a apărut maestrul Nan-in, în haina lui de maestru. Regele l-a fixat cu privirea. Arăta exact ca tăietorul de lemne…! Dar regele s-a prosternat. Maestrul s-a aşezat şi l-a întrebat: „De ce ai făcut atât de mult efort ca să vii aici?”

Regele i-a răspuns: „Din multe motive, dar îţi voi adresa acele întrebări mai târziu. Mai întâi aş dori să ştiu: eşti aceeaşi persoană care tăia lemne mai devreme?”

Acesta a răspuns: „Acum sunt maestrul Nan-in. Nu sunt aceeaşi persoană; s-a schimbat total configuraţia. Acum stau aici aşezat în postura de maestru Nan-in. Pui întrebări ca un discipol, cu umilinţă şi receptivitate. Da, un om asemănător mie tăia lemne acolo, dar el era tăietor de lemne. Numele lui era tot Nan-in”.

Regele a fost atât de contrariat, încât a plecat fără să pună întrebările cu care

venise. Când s-a întors la curte, sfetnicii lui l-au întrebat ce s-a întâmplat. A răspuns: „Este mai bine să uit ce s-a întâmplat. Acest maestru Nan-in pare complet nebun! Tăia lemne; mi-a spus: «Sunt tăietor de lemne şi maestrul Nan-in nu este disponibil acum». Apoi acelaşi om a venit la mine în haina de maestru şi l-am întrebat, iar el a răspuns: «Un om asemănător tăia lemne, dar era tăietor de lemne; eu sunt Maestrul»”.

Unul dintre curteni i-a răspuns: „Nu ai prins sensul cuvintelor pe care încerca să ţi le transmită – şi anume că atunci când taie lemne se implică total în ceea ce face. Nu rămâne nimic despre care să poată spune că este maestrul Nan-in; nu rămâne nimic, el este doar un tăietor de lemne”.

Iar în limbajul Zen, care este dificil de tradus, nu spunea exact: „Sunt tăietor de lemne" ci spunea: „acum se taie lemne” – nu spunea tăietor de lemne, pentru că nu există loc pentru tăietor. Există doar lemnul care este tăiat, iar el este atât de implicat în acţiune, încât nu există decât tăierea de lemne: „Se întâmplă că se taie lemne”. Iar când apare ca maestru, desigur, configuraţia este diferită. Aceleaşi părţi se îmbină acum diferit. Cu fiecare acţiune eşti

alt om, dacă te implici total.

Buddha obişnuia să spună: „Aşa cum flacăra lumânării arată la fel, dar nu este la fel nici măcar în două clipe consecutive. Flacăra devine în mod continuu fum, apare o nouă flacără. Flacăra veche dispare, flacăra nouă apare. Lumânarea pe care ai ars-o seara nu este la fel cu cea pe care o vei arde dimineaţa. Nu este aceeaşi flacără cu care ai început; acea flacără s-a îndepărtat, nimeni nu ştie încotro. Este doar similară flăcării care îţi dă iluzia că este aceeaşi”.

Acelaşi lucru se aplică fiinţei tale.

În fiecare moment, fiinţa ta se schimbă, şi dacă te implici total în ceva atunci vei vedea producându-se schimbarea în tine – în fiecare moment este o nouă fiinţă, o lume nouă, o experienţă nouă. Totul devine dintr-odată atât de plin de noutate, încât nu poţi vedea acelaşi lucru de două ori. Atunci, normal, viaţa devine un mister continuu, o surpriză continuă. Cu fiecare pas se deschide o lume nouă, cu semnificaţii extraordinare, cu extaz incredibil.

Când vine moartea, moartea nu este ceva separat de viaţă. Este parte din viaţă, nu un sfârşit. Nu este diferită de celelalte

întâmplări: dragostea s-a întâmplat să apară, naşterea s-a întâmplat să apară. Erai copil, apoi copilăria a dispărut; ai devenit un om tânăr, apoi tânărul a dispărut; ai devenit bătrân, apoi bătrânul a dispărut – s-au întâmplat atât de multe lucruri! De ce nu permiţi morţii să se întâmple, ca toate celelalte evenimente?

De fapt, persoana care a trăit fiecare clipă trăieşte şi moartea şi consideră că toate clipele vieţii pot fi puse de o parte, iar clipa morţii poate fi pusă pe partea cealaltă, şi totuşi cântăreşte mai mult. Cântăreşte oricum mult mai mult, pentru că reprezintă toată viaţa condensată; şi ceva mai mult, care nu ţi-a fost niciodată la dispoziţie. O uşă nouă care se deschide, cu toată viaţa condensată: o nouă dimensiune care se deschide.

De ce pretind oamenii că sunt ceea ce nu sunt? Care este psihologia din spatele acestei manifestări?

Toţi suntem condamnaţi încă din copilărie. Tot ceea ce faci pentru că aşa vrei, din plăcere, nu este acceptabil. Oamenii, mulţimea în care copilul trebuie să crească au propriile idei şi idealuri. Copilul trebuie să se potrivească acelor idei şi

idealuri. Copilul este fără apărare. V-aţi gândit vreodată la asta? Puiul de om este cel mai neajutorat dintre toate fiinţele. Aproape toate animalele pot supravieţui fără sprijinul părinţilor şi al mulţimii, dar puiul de om nu poate supravieţui; va muri imediat. Este fiinţa cea mai neajutorată din lume, atât de vulnerabil la moarte, atât de delicat. Evident, cei care deţin puterea au posibilitatea să modeleze copilul aşa cum vor. Aşa că toţi oamenii au devenit ceea ce sunt împotriva propriei fiinţe. Aceasta este psihologia care stă în spatele faptului că toţi încearcă să pretindă că sunt ceea ce nu sunt.

Toată lumea se află într-o stare schizofrenică. Nimănui nu i s-a permis să fie el însuşi, a fost forţat să fie altcineva, cu care natura lui nu îi permite să fie mulţumit.

Deci pe măsură ce omul creşte şi stă pe propriile picioare, începe să pretindă multe lucruri pe care în realitate şi le-ar fi dorit să facă parte din fiinţa sa. Dar în această lume nebună, ai fost deturnat de la drumul tău. Ai fost determinat să devii altcineva; nu eşti acel altcineva. Ştii foarte bine. Toţi ştim despre ce vorbesc – ai fost forţat să devii doctor, inginer; ai fost forţat să devii

politician, sau să devii cerşetor. Există tot felul de forţe în jur.

În Mumbai există oameni care se ocupă cu furtul copiilor şi schilodirea lor, îi orbesc sau îi fac să şchioapete şi îi obligă să cerşească, pentru ca seara să le aducă toţi banii pe care i-au adunat. Da, li se dă mâncare acestor copii, li se oferă un adăpost. Sunt folosiţi ca obiecte de uz curent, nu sunt fiinţe umane. Acesta este un exemplu extrem, dar acelaşi lucru s-a întâmplat cu fiecare, mai mult sau mai puţin.

Nimeni nu se simte bine în pielea lui.

Am auzit de un mare chirurg care s-a pensionat, dar care era foarte renumit. Avea mulţi studenţi şi mulţi colegi; s-au adunat toţi şi dansau, cântau şi beau – dar el stătea într-un colţ întunecat, trist. Un prieten s-a dus la el şi l-a întrebat: „Ce se întâmplă cu tine? Noi sărbătorim, dar tu stai aici atât de trist – nu vrei să te pensionezi? Ai şaptezeci şi cinci de ani. Ar fi trebuit să te pensionezi acum cincisprezece ani. Dar pentru că eşti un chirurg excepţional, nici la cei şaptezeci şi cinci de ani ai tăi nu poate concura nimeni cu tine, nimeni nici măcar nu se apropie de performanţele tale. Acum este

momentul să te pensionezi şi să te relaxezi!”

El a răspuns: „Tocmai la asta mă gândeam. Sunt trist pentru că părinţii m-au obligat să devin chirurg. Eu aş fi vrut să fiu cântăreţ şi mi-ar fi plăcut foarte mult. Chiar dacă aş fi fost doar cântăreţ de stradă, aş fi fost eu însumi. Acum sunt chirurg renumit, dar nu sunt eu însumi. Când oamenii mă apreciază pentru realizările în chirurgie, îi ascult ca şi cum ar aprecia pe altcineva. Mi s-au acordat premii, titluri de doctor honoris causa, dar nimic din toate acestea nu-mi aduce bucurie în suflet, pentru că nu sunt eu. Faptul că sunt chirurg m-a ucis, m-a distrus. Am vrut să fiu doar un flautist, chiar dacă ar fi trebuit să cerşesc pe stradă. Dar aş fi fost fericit”.

În această lume nu există decât o fericire: să fii tu însuţi. Şi pentru că nimeni nu este el însuşi, toată lumea încearcă într-un fel sau altul să se ascundă în spatele măştilor, pretenţiilor, ipocriziilor. Toţi sunt ruşinaţi de ceea ce sunt.

Am făcut din lume o piaţă, nu o grădină frumoasă în care fiecăruia să-i fie permis să-şi aducă florile. Obligăm gălbenelele să aducă trandafiri – de unde ar putea gălbenelele să aducă trandafiri? Trandafirii

vor fi din plastic, iar în adâncul inimii gălbenelele vor plânge cu lacrimi, deoarece se vor simţi ruşinate că „Nu am avut suficient curaj să ne răzvrătim împotriva mulţimii. Ne-au obligat să adoptăm florile din plastic, dar noi avem florile noastre, pentru care curge seva în noi – însă nu putem arăta lumii florile noastre adevărate”.

Eşti învăţat absolut totul, mai puţin cum să fii tu însuţi. Este cea mai urâtă formă a societăţii, pentru că ne face pe toţi nefericiţi.

Am auzit de un alt om deosebit, un mare profesor de literatură care se pensiona de la universitate. Toţi profesorii universitari s-au adunat, toţi prietenii lui s-au adunat şi se bucurau împreună. Dar dintr-odată şi-au dat seama că el lipsea. Unul dintre prietenii lui, un avocat, a ieşit afară… poate era în grădină? Dar ce făcea acolo? Stătea sub un copac. Avocatul era prietenul lui cel mai apropiat, un prieten din copilărie. L-a întrebat: „Ce faci aici?”

A răspuns: „Ce fac aici? Îţi aminteşti acum cincizeci de ani? Am venit să-ţi spun că voiam să-mi ucid soţia. Iar tu mi-ai răspuns: «Nu face aşa ceva. Vei petrece

cincizeci de ani în închisoare». Mă gândesc că, dacă nu te-aş fi ascultat, astăzi aş fi ieşit din închisoare, aş fi fost liber!” A adăugat: „Sunt atât de furios încât mi se trezeşte o dorinţă – de ce nu te-aş omorî pe tine! Acum am şaptezeci şi cinci de ani; chiar dacă mă aruncă în închisoare, nu mă pot ţine acolo atât de mult. Oricum în cinci, şapte ani voi muri. Dar tu nu mi-ai fost prieten; te-ai dovedit a fi cel mai mare duşman al meu”.

Să fii ceea ce nu vrei să fii, să fii cu cineva cu care nu vrei să fii, să faci ceva ce nu vrei să faci, iată fundamentul nefericirii tale. Pe de o parte, societatea a reuşit să-i facă pe toţi oamenii nefericiţi, dar, pe de altă parte, aceeaşi societate îţi pretinde să nu-ţi arăţi nefericirea – cel puţin nu în public, nu în mod deschis. Este problema ta personală. Dar ei au creat-o! Este problemă publică, nu privată. Aceeaşi mulţime care a creat premisele nefericirii tale îţi spune la sfârşit: „Nefericirea ta îţi aparţine, aşa că atunci când ieşi în lume, ieşi zâmbind. Nu-ţi arăta faţa de om nefericit celorlalţi”. Ei numesc asta etichetă, maniere, cultură. Dar în esenţă este ipocrizie.

Dacă persoana nu decide: „Indiferent de

preţul pe care va trebui să-l plătesc, vreau doar să fiu eu însumi. Condamnat, neacceptat, să-mi pierd respectul în faţa celorlalţi – pot accepta orice, dar nu mai pot pretinde că sunt altcineva”…, această decizie şi această declaraţie – această declaraţie de libertate, libertate faţă de greutatea impusă de mulţime – dau naştere fiinţei tale autentice, individualităţii tale. Atunci nu mai ai nevoie de nici o mască. Atunci poţi fi tu însuţi, exact aşa cum eşti.

Iar în momentul în care poţi fi aşa cum eşti, apare un sentiment copleşitor de „pace care scapă înţelegerii raţionale”.

Studii din ultimii ani au arătat că anumite stări de conştiinţă determinate de tehnicile de meditaţie par să genereze anumite tipuri de lungimi de undă ale impulsurilor din creier. Aceste stări pot fi acum create prin stimulare electronică sau auditivă a creierului, dar pot fi inclusiv învăţate prin biofeedback.

„Starea de meditaţie” tradiţională – a sta în tăcere (sau cel puţin în stare de alertă în tăcere) – se formează cu ajutorul undelor alfa sincronice bilaterale. Meditaţia mai profundă prezintă şi unde teta bilaterale. Starea denumită „conştienţă lucidă”

prezintă unde alfa şi teta sincronice bilaterale ca în meditaţia profundă, dar şi unde beta caracteristice proceselor de gândire normală. Conştienţa lucidă poate fi învăţată prin biofeedback, folosind echipamentele cele mai moderne.

Aceste tipuri de stimulare şi biofeedback sunt oare instrumente folositoare pentru cel care meditează? Care este relaţia acestor tehnici tehnologice cu starea de meditaţie care depăşeşte tehnica? Este acesta un exemplu de îmbinare a ştiinţei cu meditaţia?

Această întrebare este foarte complexă. Va trebui să înţelegeţi unul dintre cele mai fundamentale lucruri despre meditaţie – nici o tehnică nu te conduce la meditaţie. Aşa-zisele tehnici vechi şi tehnicile ştiinţifice de biofeedback noi sunt la fel în ceea ce priveşte meditaţia.

Meditaţia nu este un derivat al vreunei tehnici. Meditaţia se petrece undeva în spatele minţii. Nici o tehnică nu poate pătrunde în spatele minţii. Dar apare o mare neînţelegere în cercurile ştiinţifice, ce are un anumit temei. Temeiul neînţelegerii este acela că, atunci când o persoană este în stare de meditaţie, creează anumite unde în creier. Aceste unde pot fi create în

exterior prin mijloace tehnice, dar acele unde nu vor crea starea de meditaţie – aceasta este neînţelegerea.

Meditaţia creează acele unde; mintea reflectă lumea interioară. Nu poţi vedea ce se întâmplă în interior, dar poţi vedea ce se întâmplă în creier. Instrumentele acestea sunt foarte sensibile... putem aprecia ce tip de unde apar când cineva doarme, ce tip de unde apar atunci când cineva visează, ce tip de unde apar atunci când cineva meditează. Dar prin crearea undelor nu poţi constitui situaţia – pentru că undele sunt doar un simptom, un indicator. Este bine să fie studiate. Dar să nu uităm că nu există o scurtătură pentru a atinge starea de meditaţie şi nici un dispozitiv mecanic nu poate ajuta.

De fapt, meditaţia nu are nevoie de nici o tehnică – ştiinţifică sau nu. Meditaţia este pur şi simplu o înţelegere. Nu presupune să stai doar în tăcere, nu presupune doar incantarea unei mantra. Presupune înţelegerea lucrărilor subtile ale minţii. Dacă înţelegi lucrările minţii se produce în tine, gradual, o stare de conştienţă care nu aparţine minţii. Acea conştienţă se produce în fiinţa ta, în sufletul tău, în conştiinţa ta.

Mintea este doar un mecanism, dar când se produce acea conştienţă, ea creează obligatoriu o energie cu un anumit model. Acel model de energie este observată cu ajutorul minţii.

Mintea este un mecanism foarte subtil, iar tu studiezi din exterior, ceea ce înseamnă că poţi cel mult să studiezi creierul. Observând că atunci când o persoană stă în tăcere, senină, împăcată, apare inevitabil un anumit model al undelor în creier, gândirea ştiinţifică va afirma că dacă reuşim să creăm acest model al undelor în creier, printr-o tehnologie de biofeedback, atunci fiinţa din interior va atinge înălţimea conştienţei. Acest lucru nu se va întâmpla însă. Nu este o problemă de cauză şi efect.

Aceste unde din creier nu sunt cauza meditaţiei; din contra, sunt efectul acesteia. Însă de la efect nu poţi ajunge la cauză. Este posibil ca prin biofeedback să creezi anumite modele în creier care vor da sentimentul de pace, tăcere şi seninătate persoanei în cauză. Deoarece persoana nu ştie ce este meditaţia, şi nu are cum să o compare, poate fi indusă în eroare crezând că aceasta este meditaţie – dar nu este.

Pentru că în momentul în care mecanismul de biofeedback se întrerupe, undele dispar şi odată cu ele se evaporă şi pacea şi tăcerea şi seninătatea.

Poţi face experimente cu acele instrumente ştiinţifice ani de zile; nu-ţi vor schimba caracterul, nu-ţi vor schimba moralitatea, nu-ţi vor schimba individualitatea. Vei fi acelaşi.

Meditaţia transformă. Te poartă către niveluri mai înalte ale conştiinţei şi îţi modifică întregul stil de viaţă. Îţi schimbă reacţiile în răspunsuri atât de mult, încât pare de necrezut că persoana care într-o situaţie ar fi reacţionat prin furie acum dă dovadă de compasiune profundă, de dragoste – în aceeaşi situaţie.

Meditaţia este o stare existenţială, la care se ajunge prin înţelegere. Necesită inteligenţă, nu are nevoie de tehnici.

Nu există nici o tehnică care să-ţi ofere inteligenţă. În caz contrar, am fi transformat toţi idioţii în genii; toţi mediocrii ar fi devenit Albert Einstein, Bertrand Russell, Jean-Paul Sartre. Nu există nici o modalitate de schimbare a gradului de inteligenţă din exterior, de a ascuţi mintea, de a o face mai pătrunzătoare, de a-i da mai mult

discernământ. Este doar o chestiune de înţelegere, şi nimeni nu poate face asta în locul tău şi pentru tine – nici un aparat şi nici o persoană. Secole de-a rândul, aşa-numiţii guru au înşelat umanitatea. De acum înainte, în loc de guru, aparatele guru vor înşela umanitatea.

Guru înşelau oamenii spunându-le: „Vă dăm o mantra. Repetaţi mantra”. Cu siguranţă, dacă repeţi încontinuu o mantra, creezi câmpul energetic al unei anumite lungimi de undă; dar persoana care rosteşte incantaţia rămâne la fel, pentru că acest fenomen se petrece la suprafaţă. La fel precum aruncarea unei pietricele în lacul liniştit creează unde de apă care se propagă pe toată suprafaţa lacului, dintr-un colţ în altul – dar nu ating deloc adâncimile lacului. Adâncimile nu cunosc ceea ce se petrece la suprafaţă. Iar ceea ce vezi la suprafaţă este tot o iluzie. Tu crezi că undele se propagă – nu este adevărat; nu se mişcă nimic. Când arunci pietricica în lac, de fapt vălurelele nu se mişcă. Poţi verifica fenomenul punând o floare mică pe apă. Vei fi surprins să constaţi că floarea rămâne în acelaşi loc. Dacă valurile s-ar mişca şi s-ar deplasa spre ţărm, ar purta floarea cu ele. Dar floarea

rămâne acolo unde ai aşezat-o. Valurile nu se mişcă, doar apa se ridică şi coboară în acelaşi loc, creând iluzia de mişcare. Adâncimile lacului nu vor şti nimic despre ceea ce se întâmplă la suprafaţă. Nu se va schimba nimic în caracterul lacului, în frumuseţea lui, atunci când creezi acele valuri.

Mintea este situată între tine şi lume. Tot ceea ce se întâmplă în lume afectează mintea; şi cu ajutorul minţii înţelegi ce se întâmplă în exterior. De exemplu, mă vezi pe mine – nu mă poţi vedea pe mine; creierul tău reacţionează la anumite unde şi creează o imagine pe care tu o interpretezi în minte. Eşti în interior şi din interior vezi imaginea. Nu mă vezi pe mine; nu mă poţi vedea pe mine. Creierul este mediatorul. Când creierul este influenţat de exterior, conştiinţa interioară poate citi ce se întâmplă în exterior. Iar ceea ce încearcă oamenii de ştiinţă să facă este exact acelaşi lucru: studiază oameni care meditează şi le citesc lungimile de undă, câmpurile energetice create de meditaţie. Este normal ca abordarea ştiinţifică să presupună că, dacă apar aceste modele, fără excepţie, când cineva este în meditaţie, atunci

deţinem cheia; dacă putem crea aceste modele în creier, atunci starea de meditaţie va apărea cu siguranţă în interior.

Aici apare eroarea. Poţi crea modelul în creier şi, dacă persoana nu cunoaşte meditaţia, poate experimenta o linişte, o seninătate – pe moment, atât cât undele persistă. Dar nu poţi înşela o persoană care ştie să mediteze pentru că aceasta va şti că acele modele ale undelor apar în creier din exterior. Creierul este o realitate mai joasă, iar realitatea mai joasă nu o poate schimba pe cea înaltă. Mintea este un servitor; nu poate schimba stăpânul. Dar poţi experimenta. Rămâi însă conştient de faptul că indiferent dacă vorbim de un dispozitiv de generare a biofeedback-ului sau de o incantaţie a silabei OM, nu contează; acestea creează doar o stare de pace mentală, iar pacea mentală nu este meditaţie.

Meditaţia este zborul de dincolo de minte. Nu are nimic în comun cu pacea mentală.

Unul dintre cei mai mari gânditori americani, Joshua Liebman, a scris o carte care a devenit celebră, Peace of Mind [Pacea Minţii]. Acum mulţi ani i-am scris o

scrisoare când am descoperit cartea lui şi i-am spus: „Dacă eşti sincer şi cinstit, ar trebui să retragi cartea de pe piaţă, pentru că pacea mentală nu există. Mintea este problema. Când nu există minte, atunci există pace, deci cum ar fi posibil ca pacea minţii să existe? Orice pace a minţii induce în eroare; înseamnă doar că zgomotul s-a redus atât de mult încât crezi că este linişte, dar liniştea aceasta nu o poţi compara cu nimic”.

Persoana care ştie ce este meditaţia nu poate fi înşelată de tehnici, pentru că nici o tehnică nu te face să înţelegi modul cum lucrează mintea. De exemplu, simţi mânie, simţi gelozie, simţi ură, simţi dorinţă. Există vreo tehnică prin care să scapi de mânie?De gelozie? De ură? De dorinţa sexuală? Iar dacă aceste lucruri rămân, stilul tău de viaţă va rămâne la fel. Există doar o singură cale – nu a existat niciodată o a doua. Există doar o singură cale prin care să înţelegi că a simţi mânie este un lucru prostesc: observă mânia în toate etapele ei, fii atent la ea, ca să nu te ia prin surprindere. Rămâi vigilent, observând fiecare pas al mâniei, şi vei fi surprins: pe măsură ce conştientizarea modului cum acţionează mânia creşte,

mânia începe să se evapore.

Iar când dispare mânia apare un fel de pace. Pacea nu este o realizare pozitivă. Când dispare ura, rămâne dragostea. Dragostea nu este o realizare pozitivă. Atunci când dispare gelozia, apare un sentiment de prietenie profundă pentru toată lumea.

Încearcă să înţelegi…

Dar toate religiile v-au corupt minţile, pentru că nu v-au învăţat cum să priviţi, cum să înţelegeţi. V-au dat în schimb concluzii – că „mânia este un lucru rău”. Iar în momentul în care condamni un lucru, ai luat deja poziţie prin judecată. Ai emis o judecată, iar acum nu mai poţi avea acea conştienţă. Conştienţa are nevoie de o stare fără judecare, dar toate religiile i-au învăţat pe oameni să judece: „Acest lucru este bun, acesta este rău, acesta este păcat, acesta reprezintă o virtute”. Astea sunt porcăriile cu care a fost înţesată mintea umană de secole. Aşadar, în orice situaţie, în momentul în care vezi un lucru imediat apare o judecată în mintea ta. Nu poţi doar să vezi, nu poţi fi o simplă oglindă, fără să spui nimic.

Înţelegerea apare atunci când devii o

oglindă, o oglindă a tot ceea ce se petrece în minte.

Există o poveste frumoasă – nu e doar poveste, este un fapt istoric autentic.

Un discipol al lui Gautama Buddha pleacă într-o călătorie pentru a răspândi mesajul său. A venit la Buddha pentru binecuvântare şi ca să întrebe dacă are să-i trasmită ceva înainte de plecare, un ultim cuvânt.

Gautama Buddha i-a spus: „Ţine minte un singur lucru: când mergi, menţine-ţi privirea la doar patru paşi distanţă, să priveşti mereu la patru paşi în faţa ta”. Din ziua aceea, de douăzeci şi cinci de secole, călugării budişti merg în acest fel. Era o strategie care să te împiedice să vezi în special femeile. Acei discipoli erau călugări şi depuseseră jurământul celibatului.

Ananda, un alt discipol al lui Gautama Buddha, nu înţelegea de ce călugărul trebuie să-şi ţină mereu ochii la patru paşi înainte. A întrebat: „Vreau să ştiu, care este raţiunea pentru acest comportament?”

Buddha i-a spus: „În felul acesta va evita să privească o femeie, cel puţin figura unei femei – îi va vedea cel mult picioarele”.

„Dar”, a răspuns Ananda, „sunt multe

situaţii când o femeie poate fi în pericol. De exemplu, a căzut într-un puţ şi strigă după ajutor. Ce ar trebui să facă discipolul? Va trebui să-i vadă faţa, corpul”.

Buddha a răspuns: „În situaţii speciale are permisiunea să o vadă, dar aceasta nu este o regulă, ci o excepţie”.

Andana a întrebat: „Dar atingerea? – pentru că pot fi situaţii în care femeia a căzut pe drum. Ce ar trebui să facă discipolul? Să o ajute să se ridice sau nu? Sau o femeie bătrână care vrea să treacă de cealaltă parte a drumului – ce ar trebui să facă discipolul?”

Buddha a răspuns: „Ca excepţie – dar ţine minte că nu este o regulă – poate atinge femeia cu o condiţie, şi dacă nu poate îndeplini condiţia, atunci nu îi este permis să facă excepţii. Condiţia este să rămână doar o oglindă, să nu emită nici o judecată, să nu ia nicio atitudine. «Femeia este frumoasă» – aceasta este o judecată. «Femeia este atrăgătoare» – aceasta este o judecată. Trebuie să rămână oglindă, numai atunci are voie să facă excepţii. Altfel, lasă femeia să rămână în puţ; o va salva altcineva. Tu trebuie să te salvezi pe tine!”

Ceea ce vrea să spună este că în fiecare

situaţie în care mintea stârneşte orice fel de dorinţă, lăcomie, pornire sexuală, ambiţie, posesivitate, cel care meditează trebuie să fie doar o oglindă. Şi ce realizează cu asta? A fi doar o oglindă înseamnă că eşti pur şi simplu conştient. În starea de conştienţă pură, mintea nu te poate trage în noroi, în şanţ. În stările de mânie, de ură, de gelozie, mintea este total neputincioasă în faţa conştienţei. Şi pentru că mintea este absolut neputincioasă, întreaga ta fiinţă se află într-o tăcere profundă – pacea care depăşeşte înţelegerea.

Desigur că acea pace, acea linişte, acea bucurie, acea fericire va influenţa creierul. Va crea vălurele în creier, va schimba lungimile de undă din creier, iar cercetătorul va observa aceste modele de undă şi va trage concluzia: „Dacă aceste lungimi de undă pot fi create în cineva prin intermediul dispozitivelor mecanice, atunci se va putea crea profunzimea unui Gautama Buddha”.

Nu fi prost.

Toate dispozitivele tale tehnice pot fi bune, pot fi folositoare. Nu vor face nici un rău; îţi vor crea o idee despre pace, despre linişte – deşi este o achiziţie superficială,

totuşi este ceva pentru cei care nu au cunoscut niciodată pacea. Pentru cei însetaţi, până şi apa murdară nu pare deloc murdară. Pentru cei însetaţi, chiar şi apa murdară este o mare binecuvântare.

Deci puteţi experimenta, dar nu uitaţi că aceasta nu este meditaţie; este un fel de odihnă, puţină relaxare, şi nu este nimic rău în asta. Dar dacă oamenii rămân cu ideea că aceasta este meditaţia, atunci acest lucru dăunează cu siguranţă – pentru că aceşti oameni se vor opri la lucrurile tehnice, la tăcerea superficială, considerând că este totul şi că au obţinut totul.

Aceste aparate pot ajuta oamenii. Dar ar trebui să li se spună: „Este doar o modalitate mecanică prin care mintea ta va experimenta pacea, dar pacea minţii nu este pacea reală – pacea reală este atunci când mintea este absentă. Acest lucru nu se poate realiza din exterior, ci doar din interior. Iar în interior ai inteligenţa, înţelegerea necesară pentru a realiza miracolul”.

Este bună pentru oamenii care nu se pot relaxa, care nu pot avea câteva momente de pace, ale căror minţi bolborosesc încontinuu – aceste dispozitive tehnice sunt bune,

mecanismele de biofeedback sunt bune. Dar ar trebui să le fie clar că aceasta nu este meditaţie, este doar un dispozitiv mecanic care îi face pe oameni să se relaxeze, le conferă un sentiment superficial de linişte. Dacă această linişte creează dorinţa de a găsi sursa reală, interioară, autentică a păcii, atunci aceste dispozitive tehnice au fost prieteni, iar tehnicienii care le-au folosit nu au fost bariere, ci punţi.

Aşadar, daţi-le oamenilor gustul fad pe care îl pot da dispozitivele, dar nu le daţi ideea falsă că aceasta este meditaţia. Spuneţi-le că acesta este doar un ecou îndepărtat al meditaţiei adevărate; dacă vreţi să obţineţi ceea ce este adevărat, atunci va trebui să faceţi o cercetare interioară profundă, să căpătaţi o înţelegere profundă a minţii voastre, o conştienţă a şiretlicurilor minţii, pentru ca aceasta să fie dată la o parte. Atunci mintea nu va mai sta între tine şi existenţa ta, iar poarta va fi deschisă.

Meditaţia este experienţa supremă a fericirii. Nu se poate produce cu ajutorul drogurilor, nu se poate obţine cu ajutorul aparatelor, nu se poate produce în exterior.

Sinele, non-sinele şi reîncarnarea

În ceea ce mă priveşte, nici un cuvânt de-al meu nu trebuie crezut, ci experimentat. Iar eu vă dau metoda, modul cum trebuie experimentat.

Deveniţi mai meditativi. Reîncarnarea şi Dumnezeu, paradisul şi iadul, acestea nu contează. Ceea ce contează este să deveniţi vigilenţi. Meditaţia te trezeşte, îţi dă ochi – şi ceea ce vezi nu poţi nega.

Mie mi se pare că acel concept creştin al sufletului este asemănător cu ceea ce înţelegi prin noţiunea de observator. De ce Iisus nu a vorbit de posibilitatea reîncarnării sufletului? Aceasta pare să fie una din diferenţele dintre religiile orientale şi cele occidentale. Poţi detalia puţin?

Iisus ştia foarte bine despre reîncarnare.

Există aluzii indirecte peste tot în Evanghelii. Chiar acum câteva zile spuneam, citându-l pe Iisus: „Eu sunt dinainte ca Abraham să fi fost”. Iar Iisus spune: „Mă voi întoarce”. Există o mie şi una de referiri indirecte la reîncarnare. Ştia foarte bine despre aceasta, dar altul este motivul pentru care nu a vorbit despre acest subiect, pentru care nu a predicat în acest

sens.

Iisus fusese în India şi văzuse ceea ce se întâmpla din cauza teoriei reîncarnării. În India se predica această teorie de peste cinci mii de ani înaintea lui Iisus. Şi este un adevăr, nu doar o teorie; teoria se bazează pe adevăr. Omul are milioane de vieţi. Acest lucru a fost predicat de Mahavira, de Buddha, de Krishna, de Rama; toate religiile indiene sunt de acord în această privinţă. Veţi fi uimiţi să constataţi că nu sunt de acord în nici o altă privinţă, cu excepţia acestei teorii.

Hinduiştii cred în Dumnezeu şi în suflet. Jainiştii nu cred în Dumnezeu deloc, cred doar în suflet. Iar budiştii nu cred nici în suflet, nici în Dumnezeu. Dar în privinţa reîncarnării toate cele trei religii sunt de acord – chiar şi budiştii, care nu cred în suflet. Este un lucru tare ciudat... atunci cine se reîncarnează? Nici budiştii nu ar putea nega fenomenul reîncarnării, deşi ei ar putea nega existenţa sufletului; ei spun că sufletul nu există, dar reîncarnarea există. Iar pentru ei a fost foarte dificil să demonstreze reîncarnarea fără suflet; pare aproape imposibil. Dar au găsit o cale – desigur, este foarte subtilă şi foarte greu de

înţeles, dar par să fie mai aproape, cel mai aproape de adevăr.

Este uşor să înţelegi că există un suflet şi când mori corpul rămâne pe pământ, iar sufletul intră într-un alt corp, într-un alt pântec; este un lucru simplu, logic, matematic. Dar Buddha spune că nu există suflet, doar un continuum. Este ca atunci când aprinzi o lumânare seara şi dimineaţa când o stingi – ţi se poate adresa întrebarea: Stingi aceeaşi lumină pe care ai aprins-o aseară? Nu, nu este aceeaşi flacără, dar există totuşi o continuitate. Seara, când ai aprins lumânarea… acea flacără nu mai este acolo, acea flacără dispare încontinuu şi este înlocuită de o altă flacără. Înlocuirea are loc atât de repede încât îţi este imposibil să vezi pauzele, dar cu instrumente ştiinţifice sofisticate este posibil să le vezi: o flacără se stinge, alta apare în loc, se stinge şi aceea, apare alta. Este normal să fie mici intervale, dar tu nu le poţi observa cu ochiul liber.

Buddha spune că aşa cum flacăra lumânării nu este aceeaşi – se schimbă constant, deşi, într-un alt sens, este aceeaşi pentru că este acelaşi continuum –, tot aşa nu există o entitate a sufletului în tine ca un

lucru identificabil, ci doar ca o flacără. Se schimbă mereu, este ca un râu.

Buddha nu crede în substantive, crede doar în verbe, iar eu sunt perfect de acord cu el. A ajuns cel mai aproape de adevăr; cel puţin prin ceea ce exprimă este cel mai profund.

Dar de ce Iisus, Moise, Mahomed – iniţiatorii celor trei religii care s-au format în afara Indiei – nu au vorbit direct despre reîncarnare? Dintr-un anumit motiv, iar motivul este că Moise era conştient... pentru că Egiptul şi India au fost mereu în contact. Se presupune că, odinioară, Africa făcea parte din Asia şi că acest continent s-a îndepărtat încet. India şi Egiptul erau unite, de aici apar atât de multe similarităţi. Nu este ciudat faptul că în sudul Indiei oamenii sunt negri; prin venele oamenilor curge sânge care este parţial de la rasa neagră – nu în totalitate, dar dacă Africa era lipită de Asia, atunci cu siguranţă a avut loc o amestecare a arienilor cu negrii, iar sudul Indiei a devenit negru.

Moise trebuie să fi fost foarte conştient de India. Veţi fi surprinşi că în Kashmir se pretinde că atât Moise, cât şi Iisus sunt îngropaţi acolo. Mormintele sunt acolo, un

mormânt pentru Moise şi un mormânt pentru Iisus.

Moise şi Iisus au văzut ce s-a întâmplat în India prin teoria reîncarnării. Din cauza teoriei reîncarnării India a devenit deosebit de letargică; nimeni nu se grăbeşte. În India nu există noţiunea de timp, nici măcar acum. Chiar dacă toată lumea poartă ceas la mână, nu există noţiunea de timp. Dacă cineva spune: „Voi veni pe la cinci seara să te văd”, asta poate însemna orice. Este posibil să apară la patru, sau se poate să ajungă la şase, se poate chiar să nu vină deloc – iar o astfel de afirmaţie nu este luată în serios! Nu înseamnă că nu se ţine de promisiune, pur şi simplu nu există noţiunea timpului! Cum ai putea avea noţiunea timpului, când ai la dispoziţie eternitatea? Când ai atâtea vieţi, pentru ce să te grăbeşti? Poţi să le faci pe toate încet; poţi să ajungi într-o zi sau alta.

Teoria reîncarnării a făcut ca India să devină deosebit de letargică, indiferentă. A făcut ca India să devină inconştientă în privinţa timpului. I-a încurajat pe oameni să amâne. Şi dacă poţi amâna pentru mâine, atunci astăzi vei rămâne aşa cum ai fost, iar mâine nu mai vine niciodată. Iar în India

oamenii ştiu să amâne nu doar pentru mâine, dar şi pentru viaţa următoare.

Atât Moise, cât şi Iisus au vizitat India, deci ambii ştiau. Mahomed nu a vizitat India niciodată, dar ştia foarte bine, pentru că fusese foarte aproape de India, iar între Arabia şi India exista o circulaţie permanentă. Au decis toţi că este mai bine să le spună oamenilor: „Aceasta este singura viaţă, este ultima şansă – prima şi ultima – dacă o ratezi, ratezi toată eternitatea”. Acesta este un instrument prin care se creează o dorinţă intensă, prin care se creează o asemenea intensitate în oameni, încât aceştia să poată fi transformaţi cu uşurinţă.

Atunci apare întrebarea: Mahavira, Buddha şi Krishna nu erau oare conştienţi? Nu şi-au dat seama că această teorie a reîncarnării avea să creeze letargie? Ei încercau un instrument total diferit. Şi fiecare instrument îşi are timpul său; odată ce a fost folosit, nu poate fi folosit pentru totdeauna. Oamenii se obişnuiesc cu el.

Atunci când Buddha, Mahavira şi Krishna au încercat instrumentul reîncarnării, îl încercau de fapt dintr-o perspectivă total diferită. India era o ţară

foarte bogată în vremurile acelea. Era considerată tărâmul de aur al lumii, cea mai bogată. Iar într-o ţară bogată problema reală, adevărata problemă este plictiseala. Se întâmplă acum în Occident şi toate ţările occidentalizate sunt în aceeaşi situaţie. Plictiseala a devenit problema cea mai mare. Oamenii sunt cumplit de plictisiţi, atât de plictisiţi încât şi-ar dori să moară.

Krishna, Mahavira şi Buddha s-au folosit de această situaţie. Le-au spus oamenilor: „Asta nu este nimic, plictiseala de o viaţă nu înseamnă nimic. Aţi trăit atât de multe vieţi – şi nu uitaţi, dacă nu sunteţi atenţi veţi mai trăi încă multe vieţi; vă veţi plictisi iar şi iar. Este aceeaşi roată a vieţii şi a morţii care continuă să se mişte”.

Au înfăţişat plictiseala în culori atât de închise, încât oamenii care erau deja plictisiţi de o viaţă deveneau mai implicaţi în religie. Trebuie să te descotoroseşti de viaţă şi de moarte; trebuie să ieşi din această roată, din acest cerc vicios al naşterii şi al morţii. Aşadar, teoria era relevantă la vremea aceea.

Apoi India a devenit săracă. Când ţara a sărăcit, a dispărut şi plictiseala. Nu uitaţi, un om sărac nu se plictiseşte niciodată;

doar un om bogat îşi permite luxul de a se plictisi, acesta este privilegiul celor bogaţi. Este imposibil ca un sărac să fie plictisit; nu are timp. Munceşte toată ziua; când ajunge acasă este atât de obosit, încât adoarme. Nu-i trebuie distracţii – televizor şi filme, muzică şi muzee de artă –, nu-i sunt necesare toate aceste lucruri, nu le poate avea. Singura lui distracţie este sexul: un lucru natural, intrinsec. De aceea în ţările sărace se fac mai mulţi copii decât în cele bogate – sexul este singura distracţie.

Dacă vrei să reduci populaţia ţărilor sărace, dă-le mai multă distracţie. Dă-le televizoare, radiouri, filme – ceva ce îi poate distrage de la sex.

Am auzit că sunt cupluri americane atât de obsedate de televizor încât se uită chiar şi atunci când fac dragoste. A face dragoste devine o preocupare secundară, televiziunea devine preocupare primară. Nu vor să piardă emisiunea care se difuzează.

O ţară săracă nu cunoaşte decât o singură formă de distracţie, pentru că nu-şi permite alta; şi-o poate permite doar pe cea naturală, intrinsecă. Aşadar, o ţară săracă va continua să producă oameni; devine din ce în ce mai aglomerată. Iar oamenii nu

sunt sătui de viaţă. Ce viaţă au ei? Mai întâi trebuie să ai o viaţă, ca să te saturi de ea. Trebuie să ai bani, ca să te saturi de ei. Trebuie să ai multe femei, ca să te saturi de ele. Trebuie să ai multe experienţe în lume, ca să vrei să termini cu ea.

Când India a devenit săracă, teoria reîncarnării a devenit o scăpare, o speranţă – în loc să fie plictiseală a devenit speranţă, o posibilitate de a amâna. „În viaţa aceasta sunt sărac. Nu trebuie să-mi fac griji; mai am multe vieţi. În viaţa următoare mă voi strădui mai mult şi voi fi mai bogat. În viaţa aceasta am o femeie urâtă. Nu trebuie să-mi fac griji; se întâmplă doar pentru o viaţă. Data viitoare nu voi mai face aceeaşi greşeală. De data aceasta sufăr din cauza karmelor anterioare. În viaţa aceasta nu voi face nimic rău, ca să mă pot bucura în viaţa care urmează”. A devenit un fel de amânare.

Iisus a văzut ce se întâmpla, că instrumentul nu mai funcţiona aşa cum se intenţionase. Situaţia se schimbase. Acum Iisus trebuia să creeze un instrument nou: nu există decât o singură viaţă – deci, dacă vrei să fii religios, dacă vrei să meditezi, dacă vrei să devii căutător, fii acum – pentru

că mâine nu este ceva pe care să te bazezi. Este posibil ca mâine să nu existe.

Astfel, Occidentul a devenit prea conştient de timp; toată lumea se grăbeşte. Această grabă a fost determinată de creştinism. Şi acest instrument a eşuat. Nici un instrument nu poate exista pentru totdeauna.

Experienţa îmi spune că un anumit instrument funcţionează doar atât timp cât maestrul este în viaţă, pentru că el este sufletul acelui instrument; el îl stăpâneşte astfel încât să funcţioneze; de îndată ce maestrul dispare, instrumentul fie nu mai este folosit, fie oamenii încep să găsească interpretări noi pentru el.

În Occident instrumentul a eşuat complet; acum a devenit o problemă. Oamenii sunt mereu în grabă, în tensiune, anxietate, pentru că nu există decât o singură viaţă. Iisus a vrut ca ei să ţină minte: pentru că nu există decât o singură viaţă, amintiţi-vă de Dumnezeu. Dar ei ce fac? Crezând că există o singură viaţă, vor să bea, să mănânce şi să se distreze, pentru că altă viaţă nu mai există. Deci profită cât poţi de mult. Stoarce acum tot sucul vieţii! Cui îi pasă ce se va întâmpla în Ziua

Judecăţii de Apoi? Cine ştie dacă Ziua Judecăţii de Apoi există sau nu?

Un profesor de la un colegiu de fete era un bătrân pervers. Nu putea ţine nici o prelegere fără să facă măcar o remarcă obscenă. Într-un târziu, fetele au decis ca data următoare când avea să facă acest lucru să se ridice toate din bănci şi să părăsească clasa.

A doua zi profesorul a intrat în sală şi a început: „Hei, fetelor, am aflat că ieri a acostat în port un vas cu treizeci de marinari negri la bord. Imaginaţi-vă, fetelor, treizeci de penisuri mari, negre…”

Din primul moment, întreaga clasă s-a ridicat şi a ieşit din sală.

„Hei, fetelor”, a strigat după ele profesorul, „nu e nevoie să vă grăbiţi. Vor sta aici două săptămâni”.

În Occident a apărut această mare grabă pentru toate, pentru că nu există altă viaţă.

Mary şi John locuiesc într-un bloc mare cu apartamente din New York. Într-o zi se întâlnesc şi se îndrăgostesc la prima vedere, dar nu stabilesc nici un contact. Situaţia continuă vreo şase luni, până când John nu mai suportă tensiunea şi o invită în apartamentul lui la un pahar. Ea ezită când

acceptă, dar când ajung în apartamentul lui închid uşa în urma lor şi se reped în dormitor, unde se aruncă în pat.

După câteva minute John se scuză cu o voce răguşită: „Îmi pare foarte rău, dar dacă aş fi ştiut că eşti virgină nu m-aş fi grăbit atât de tare”.

Mary răspunde: „Dacă aş fi ştiut că ai mai mult timp, mi-aş fi dat lenjeria jos!”

Atâta grabă! Viteza este mania secolului, mai repede şi mai repede. Nu-i pasă nimănui unde te duci, dar trebuie să mergi repede; inventează vehicule mai rapide.

Toate acestea s-au întâmplat din cauza instrumentului. El funcţiona pe vremea lui Iisus. El le repeta mereu oamenilor: „Fiţi cu băgare de seamă! Ziua Judecăţii de Apoi este aproape. Veţi vedea sfârşitul lumii cât veţi fi în viaţă şi nu mai este altă viaţă. Şi dacă rataţi acum şansa, veţi fi aruncaţi în iad pentru vecie!” Crea doar o atmosferă psihologică. A funcţionat cât a trăit el şi a mai funcţionat câteva zile după moartea lui. A continuat să mai funcţioneze câteva zile datorită discipolilor celor mai apropiaţi, care păstraseră atmosfera insuflată de Iisus, o aură, dar ulterior efectul a fost exact invers.

A creat cea mai lumească civilizaţie din istorie. Iar dorinţa era aceea ca o singură viaţă să-i facă pe oameni atât de vigilenţi şi de conştienţi, încât să-l caute şi să-l dorească pe Dumnezeu, să renunţe la toate celelalte dorinţe şi la toate celelalte preocupări. Viaţa lor avea să devină unilateral o căutare, o cercetare a lui Dumnezeu. Aceasta era ideea din spatele instrumentului. Dar rezultatul esenţial este că oamenii au devenit mult prea preocupaţi de lumea exterioară, pentru că nu există altă viaţă, doar una – bucură-te de ea cât poţi! Bucură-te, nu amâna pentru mâine.

Instrumentul indian a eşuat pentru că oamenii au devenit letargici. A funcţionat la Buddha. El a creat una dintre mişcările cele mai măreţe din lume. Mii de oameni au renunţat la vieţile lor şi au devenit sannyasini. Aceasta înseamnă că şi-au dedicat întreaga energie pentru căutarea adevărului, pentru că el a creat aşa o atmosferă de plictiseală încât te-ai plictisi cumplit dacă nu ai participa şi tu.

Dar ceea ce s-a petrecut ulterior a fost chiar opusul. Întotdeauna va fi aşa. Maeştrii sunt predestinaţi să fie înţeleşi greşit. Iar oamenii sunt atât de vicleni, de diplomatici,

încât oricând găsesc modalităţi de a distruge întregul instrument.

Iisus ştie foarte bine că viaţa este eternă, reîncarnarea este un fapt. Menţionează aceste lucruri indirect, poate discipolilor săi le-a menţionat, dar nu maselor – dintr-un motiv foarte simplu: a văzut că a eşuat în India, deci trebuia să încerce altceva.

Creez multe instrumente pentru că celelalte au eşuat. Ştiu foarte bine că instrumentele mele vor funcţiona doar atât cât sunt aici; sunt sortite eşecului, ca toate celelalte. Nu trăiesc în paradisul proştilor, să consider că instrumentele mele vor rămâne aşa cum le creez eu pentru totdeauna. Atunci când nu voi mai fi acolo, oamenii le vor distorsiona. Dar acest lucru este natural, trebuie acceptat; nu este un lucru îngrijorător.

Aşadar, cei care sunteţi aici, fiţi vigilenţi şi folosiţi instrumentele cât mai profund. Cât sunt aici aceste instrumente vor funcţiona perfect. În mâinile mele pot fi situaţii măreţe pentru transformare interioară, dar de îndată ce mâinile mele nu vor mai fi vizibile, aceleaşi instrumente vor fi în mâinile învăţaţilor şi ale cărturarilor,

iar povestea se va repeta aşa cum s-a repetat în trecut.

Ai grijă, stai de veghe. Nu pierde timpul.

Un prieten cu doctorat în tehnologia informaţiei, care şi-a făcut teza în domeniul inteligenţei artificiale, afirmă că omul este un calculator biochimic şi nimic mai mult. Buddha a afirmat că toate lucrurile sunt compuşi şi că nu există sine, suflet, spirit, nu există „eu”, ceea ce pare să fie în acord cu punctul de vedere al prietenului meu. Ajutaţi-mă, vă rog, pentru că simt că lipseşte ceva din aceste păreri, dar nu pot vedea singur.

Omul este cu siguranţă un biocalculator – dar şi încă ceva.

Despre majoritatea oamenilor se poate spune că sunt doar biocalculatoare şi nimic mai mult. În mod obişnuit, persoana este trup şi minte, şi ambele sunt compuşi. Dacă cineva nu apelează la meditaţie, nu poate descoperi ceea ce este mai mult, ceva care transcende trupul şi mintea. Psihologii, în special behavioriştii, studiază omul de o jumătate de secol, dar ei studiază doar omul obişnuit şi, desigur, teza lor este dovedită prin toate studiile pe care le fac. Omul obişnuit, omul inconştient, nu are nimic mai

mult în el decât compusul trup-minte. Trupul este partea exterioară minţii, iar mintea este partea interioară a trupului. Ambele se nasc şi ambele mor într-o zi.

Dar mai există ceva. Acel „mai mult” face ca o persoană să fie trează, iluminată, un Buddha, un Hristos. Dar un Buddha sau un Hristos nu poate fi studiat de Pavlov, Skinner, Delgado şi de alţii. Studiul lor este despre omul inconştient şi, desigur, când studiezi omul inconştient nu vei găsi nimic transcendental în el. Ceea ce e transcendental există la omul inconştient doar ca potenţial, ca posibilitate; nu este realizat, nu este realitate. Deci nu poate fi studiat.

Poţi studia asta doar la un Buddha – dar chiar şi atunci studiul este, evident, foarte dificil, aproape imposibil, fiindcă ceea ce studiezi la un Buddha va fi tot comportamentul lui. Dacă eşti convins că nu există nimic mai mult, dacă ai tras deja concluzia aceasta, atunci chiar şi în comportamentul lui vei vedea doar reacţii mecanice; nu-i vei vedea spontaneitatea. Pentru a vedea acea spontaneitate trebuie să devii şi tu participant la meditaţie.

Psihologia poate deveni psihologie reală

atunci când meditaţia devine baza ei. Cuvântul „psihologie” înseamnă ştiinţa sufletului. Psihologia modernă nu este încă o ştiinţă a sufletului.

Buddha a negat cu siguranţă sinele, egoul, eul. Nu a negat sufletul, iar sinele şi sufletul nu sunt sinonime. El neagă sinele pentru că sinele există doar la omul inconştient. Omul inconştient are nevoie să aibă noţiunea de „eu”; altfel nu ar avea nici un centru. Nu-şi cunoaşte adevăratul centru. Trebuie să inventeze un centru fals ca să poată, cel puţin, să funcţioneze în lume; altfel funcţionarea lui ar deveni imposibilă. Are nevoie de noţiunea de „eu”.

Sigur ai auzit renumita afirmaţie a lui Descartes: „Cogito ergo sum – gândesc, deci (sunt) exist”.

Un profesor care preda filosofia lui Descartes a fost întrebat de un student: „Domnule, eu gândesc, dar de unde ştiu că exist?”

Profesorul s-a prefăcut că-şi aruncă ochii prin clasă. „Cine e cel care îmi adresează această întrebare?”

„Eu sunt”, a fost răspunsul studentului.

Avem nevoie de o anumită idee de „eu”; altfel funcţionarea ar fi imposibilă. Deci

pentru că nu cunoaştem adevăratul „eu” îl înlocuim cu un „eu”fals – ceva inventat, un compus.

Buddha neagă sinele deoarece, pentru el, „sinele” este o altă denumire a egoului cu o uşoară tentă de spiritualitate, altă diferenţă nu există. Cuvântul folosit de el este anatta. Atta înseamnă „sine”, anatta înseamnă „non-sine”. Dar el nu neagă existenţa sufletului. De fapt, când se renunţă de tot la sine, doar atunci vei ajunge să cunoşti sufletul. Dar Buddha nu spune nimic despre asta pentru că nu se poate spune nimic.

Abordarea lui este via negativa. El spune: Tu nu eşti corp, tu nu eşti minte, tu nu eşti sine. Continuă să nege, să elimine; elimină tot ce tu poţi concepe şi nu spune nimic despre ceea ce a rămas. Ce a rămas este realitatea ta – acel cer pur fără nori, fără gânduri, fără identitate, fără emoţie, fără dorinţă, fără ego, nimic nu rămâne. Au dispărut toţi norii... rămâne cerul pur. Este ceva inexprimabil, care nu poate fi denumit, nici definit. De aceea nu menţionează absolut nimic. Ştie că dacă ar spune ceva, atunci tu ai sări imediat înapoi spre vechea idee a sinelui. Dacă spune: „Există un suflet

în tine”, ce vei înţelege? Te vei gândi: „El îl denumeşte suflet, noi îl denumim sine – este acelaşi lucru. Probabil sinele suprem, sinele spiritual; nu este doar un ego obişnuit”. Spiritual sau nespiritual, ideea de a fi o entitate separată, aceasta este problema. Buddha neagă că eşti o entitate separată de întreg. Eşti una cu unitatea organică a existenţei, deci nu este necesar să spună nimic despre individualitatea ta. Chiar şi cuvântul „suflet” exprimă cumva ideea de individualitate; eşti predestinat să-l înţelegi în propriul tău mod inconştient.

Prietenul îţi spune că omul este un calculator biochimic şi nimic mai mult – dar un calculator biochimic poate afirma asta? Un calculator biochimic poate nega sinele, sufletul? Nici un biocalculator sau orice alt tip de calculator nu are noţiunea de sine sau de non-sine. Dar prietenul tău face asta, deci cu siguranţă nu este calculator biochimic. Nici un calculator biochimic nu poate scrie o teză despre inteligenţa artificială! Crezi că inteligenţa artificială poate scrie o teză despre inteligenţa artificială? Este nevoie de mai mult.

Este greşit să consideri că Buddha este de acord cu acest punct de vedere – nu este

deloc. Experienţa lui Buddha este aceea de meditaţie. Fără meditaţie nu poţi percepe ceea ce afirmă Buddha. Observaţia prietenului tău este făcută din perspectiva unui spectator ştiinţific; nu este experienţa lui, ci ceea ce a observat el. Studiază calculatoarele biochimice, inteligenţa artificială, toate din exterior. Pe cine studiază?

Poţi concepe că două calculatoare se studiază unul pe celălalt? Calculatorul nu poate şti decât informaţii care i-au fost încărcate; nu poate avea mai mult de atât. Informaţia trebuie să i se dea, apoi el o păstrează în memorie – este un sistem de memorie. Poate face miracole în matematică. Un calculator poate fi mult mai eficient decât Albert Einstein în privinţa matematicii, dar un calculator nu poate medita. Îţi poţi imagina că un calculator stă în tăcere fără să facă nimic, vine primăvara şi iarba creşte de una singură…?

Există multe calităţi care sunt imposibil de atribuit unui calculator. Un calculator nu se poate îndrăgosti. Poţi ţine multe calculatoare la un loc – nu se vor îndrăgosti! Un calculator nu poate avea experienţa frumuseţii, un calculator nu poate cunoaşte

nici o formă de fericire. Un calculator nu poate fi conştient. Un calculator este incapabil să simtă liniştea. Acestea sunt calităţi care dovedesc că omul are mai mult decât inteligenţă artificială.

Inteligenţa artificială poate realiza lucrări ştiinţifice, matematice, poate face calcule – foarte repede şi foarte eficient, pentru că este o maşină. Dar maşina nu poate fi conştientă de ceea ce face. Un calculator nu poate simţi plictiseala, nu poate simţi lipsa de sens, nu poate trăi suferinţa. Un calculator nu poate începe o cercetare a adevărului, nu poate renunţa la lume pentru a cerceta, nu se poate retrage în munţi sau la mănăstiri. Nu poate concepe nimic dincolo de ceea ce este mecanic – şi tot ceea ce contează se află dincolo de realitatea mecanică.

Cum poate cineva să facă diferenţa între iubirea de sine iluminată şi egomanie?

Distincţia este subtilă, dar foarte clară, nu este dificilă. Dacă eşti egomaniac, această stare îţi va crea tot mai multă nefericire. Nefericirea va fi indiciul că eşti bolnav. Egomania este o boală, un cancer al sufletului. Egomania te va face din ce în ce mai tensionat, te va face din ce în ce mai

încordat, nu-ţi va permite să te relaxezi deloc. Te va duce la nebunie.

Iubirea de sine este opusul egomaniei. În iubirea de sine nu există sine, doar iubire. În egomanie nu există iubire, doar sine. În iubirea de sine vei începe să te simţi din ce în ce mai relaxat. Persoana care se iubeşte este total relaxată. A iubi pe altcineva poate crea puţină tensiune, pentru că celălalt este posibil să nu fie mereu pe aceeaşi lungime de undă ca tine. Celălalt poate avea ideile lui. Celălalt este o lume diferită; există posibilitatea confruntărilor, a conflictelor. Există posibilitatea să apară furtuni şi tunete, pentru că celălalt este o lume diferită. Întotdeauna există o luptă subtilă. Dar când te iubeşti pe tine, nu mai există altcineva. Nu mai există conflict – este linişte pură, încântare supremă. Eşti singur; nu te deranjează nimeni. Nu ai deloc nevoie de celălalt. Iar pentru mine, omul care a devenit capabil de o astfel de dragoste profundă faţă de propria persoană devine capabil să iubească şi pe alţii. Dacă nu te poţi iubi pe tine, cum ai putea să-i iubeşti pe ceilalţi? Trebuie mai întâi să se întâmple în spaţiul apropiat, trebuie să se întâmple în tine, pentru ca apoi să se poată

răspândi la alţii.

Oamenii încearcă să-i iubească pe alţii, nefiind conştienţi de faptul că nu se iubesc pe ei în primul rând. Cum îi poţi iubi pe alţii? Ceea ce nu ai nu poţi împărtăşi. Nu le poţi da altora decât ceea ce ai deja în tine.

Deci primul şi cel mai fundamental pas pentru a iubi este să te iubeşti mai întâi pe tine; dar în ecuaţia aceasta nu există nici un sine.

Să-ţi explic.

„Eu” apare doar în opoziţie cu „tu”. „Eu” şi „tu” coexistă. „Eu” poate exista în două dimensiuni. O dimensiune este „EU-aceasta: tu – casa ta, tu – maşina ta, tu – banii tăi; „Eu-aceasta”. Atunci când există „eu”, acest „eu” al lui „Eu-aceasta”, „eul” tău este aproape ca un lucru. Nu este conştiinţă; este somn adânc, sforăit. Conştiinţa ta nu este prezentă. Eşti ca lucrurile, eşti un lucru printre alte lucruri: o parte din casa ta, parte din mobila ta, parte din banii tăi.

Ai observat? O persoană care este prea avidă după bani încet-încet începe să aibă calitatea banilor. Devine ban. Îşi pierde spiritualitatea, nu mai este spirit. Este redusă la un lucru. Dacă iubeşti banul, devii ca banul. Dacă-ţi iubeşti casa, încet-încet

devii material. Orice iubeşti, devii. Dragostea este alchimie. Să nu iubeşti niciodată un lucru greşit, pentru că te va transforma. Nimic nu transformă mai mult ca dragostea. Iubeşte ceva ce te poate ridica mai sus, la înălţimi mai mari. Iubeşte lucruri care te depăşesc.

Acesta este singurul efect al religiei: să-ţi ofere un lucru de iubit, cum ar fi Dumnezeu, ca să nu poţi cădea. Trebuie să te ridici.

Un fel de „Eu” există sub formă de „Eu-aceasta”. Un alt fel de „eu” există ca „Eu-tu”. Când iubeşti o persoană, se trezeşte în tine un alt tip de „eu”: „Eu-tu”. Iubeşti o persoană, devii o persoană.

Dar dragostea de sine?

– Nu există „aceasta”, nici „tu”. „Eu” dispare pentru că „eu” poate exista în doar două contexte: „aceasta” şi „tu”. „Eu” este imaginea, „aceasta” şi „tu” funcţionează ca nişte câmpuri. Când câmpurile dispar, dispare şi „eu”. Când eşti singur, exişti, dar nu ai „eu”, nu simţi nici un „eu”. Eşti doar un „Eu sunt”1 profund. De obicei spunem „Eu sunt”. În acea stare, când te iubeşti profund, „eu” dispare. Doar „eu sunt”, existenţa pură, fiinţa pură rămâne. Te va

umple de o fericire imensă. Te va face să fii sărbătoare, bucurie. Nu vei avea dificultăţi în a face distincţia între acestea. Dacă devii din ce în ce mai nefericit, atunci eşti pe cale să devii egomaniac. Dacă devii din ce în ce mai liniştit, tăcut, fericit, laolaltă, atunci eşti pe altă cale – calea spre iubirea de sine. Dacă eşti pe calea egoului, vei fi o forţă distrugătoare pentru ceilalţi – pentru că egoul încearcă să-l distrugă pe „tu”. Dacă te îndrepţi spre iubirea de sine, atunci egoul va dispărea. Iar când egoul dispare îi permiţi celuilalt să devină el însuşi; îi dai libertate totală. Dacă nu ai ego, atunci nu poţi crea o temniţă pentru celălalt, pe care îl iubeşti; nu poţi crea o colivie. Îi permiţi celuilalt să fie vultur în înălţimea cerurilor. Îi permiţi celuilalt să fie el însuşi; îi dai libertate totală. Iubirea dă libertate totală. Dragostea ESTE libertate – libertate pentru tine şi pentru obiectul iubirii tale. Egoul este robie – robie pentru tine şi robie pentru victima ta.

Dar egoul îţi poate juca şi feste. Este foarte viclean, căile lui sunt subtile: poate pretinde că este iubire de sine.

Să vă spun o anecdotă.

Faţa lui Nastratin Hogea se lumină când

îl recunoscu pe bărbatul care mergea înaintea lui, în jos, pe scările de la metrou. L-a bătut aşa de călduros pe umăr încât omul aproape s-a prăbuşit, şi a strigat: „Goldberg, aproape că nu te-am recunoscut! Te-ai îngrăşat vreo 15 kilograme de când nu te-am văzut. Ţi-ai făcut operaţie la nas şi aş putea jura că eşti şi mai înalt cu vreo 30 de centimetri”.

Bărbatul l-a privit furios. „Nu vă supăraţi”, a spus cu voce glacială, „dar întâmplător nu sunt Goldberg”.

„Ahaaa”, reacţionă Nastratin Hogea, „ţi-ai schimbat şi numele?”

Egoul este foarte viclean şi se justifică singur, îşi găseşte scuze. Dacă nu eşti vigilent, se poate ascunde în spatele iubirii de sine. Chiar termenul de „sine” va deveni o protecţie. Poate spune: „Sunt sinele tău”. Îşi poate schimba greutatea, îşi poate schimba înălţimea, îşi poate schimba numele. Pentru că este doar o idee, acest fapt nu reprezintă nici o problemă: poate deveni mare, poate deveni mic. Este doar fantezia ta.

Fii foarte atent. Dacă îţi doreşti într-adevăr să creşti în dragoste, este nevoie de foarte multă grijă. Trebuie să faci fiecare

pas cu mare atenţie, pentru ca egoul să nu găsească nici o portiţă de scăpare după care să se ascundă.

Adevăratul tău sine nu este nici „eu”, nici „tu”; nu este nici tu, nici celălalt. Sinele tău adevărat este întru totul complet transcendental. Ceea ce numeşti „eu” nu este sinele tău adevărat. „Eu” este impus realităţii. Când îi spui cuiva „tu”, nu te adresezi adevăratului sine al celuilalt. I-ai impus din nou o etichetă. Atunci când toate etichetele sunt îndepărtate, atunci rămâne adevăratul sine – iar adevăratul sine îţi aparţine ţie tot la fel de mult cât le aparţine celorlalţi. Adevăratul sine este doar unul.

De aceea spunem noi că participăm în fiinţa celorlalţi, că suntem fiecare membri din ceilalţi. Adevărata noastră realitate este Dumnezeu. Suntem precum aisbergurile care plutesc pe ocean – par entităţi separate –, dar când se topesc, nu rămâne nimic. Definirea formelor va dispărea, limitările vor dispărea, iar aisbergul nu va mai fi acolo. Va deveni parte a oceanului.

Egoul este un aisberg. Topeşte-l. Topeşte-l în dragoste profundă, ca să dispară, şi tu să devii parte a oceanului.

Am auzit…

Judecătorul avea o înfăţişare extrem de severă. „Nastratin”, a spus, „soţia ta zice că ai lovit-o în cap cu o bâtă de baseball şi că ai aruncat-o pe scări. Ce ai de spus în apărarea ta?”

Nastratin Hogea îşi frecă nasul cu mâna şi meditä.

În cele din urmă spuse: „Onorată instanţă, cred că există trei aspecte ale acestui caz: relatarea soţiei mele, relatarea mea şi adevărul”.

Da, are perfectă dreptate.

„Aţi auzit două aspecte ale unui adevăr”, a spus, „dar există trei” – şi are perfectă dreptate. Există relatarea ta, relatarea mea şi adevărul; eu, tu şi adevărul.

Adevărul nu este nici eu, nici tu. Eu şi tu este o impunere a vastităţii adevărului. „Eu” este fals, „tu” este fals; este un element utilitar, folositor în lume. Este greu să facem faţă realităţilor lumii fără „eu” şi „tu”. Bine, folosiţi-le, dar sunt doar instrumente ale lumii. În realitate nu există nici „tu”, nici „eu”. Există ceva, cineva, o energie fără limite, fără graniţe. Din ea provenim şi în ea ne vom risipi.

Te-am auzit afirmând că Buddha nu a vorbit despre Dumnezeu pentru că nu se

poate dovedi existenţa lui. Totuşi, în continuare ne vorbeşte despre celelalte vieţi şi despre reîncarnare. Cum se potriveşte aceasta unui fapt ştiinţific?

Buddha afirmă că nu există suflet. Ce rămâne mai exact după moarte? Ce este reîncarnarea? Înţeleg vag că rămâne ceva fără formă, dar poate avea acel ceva o entitate individuală? Acelaşi val nu poate renaşte.

Întrebarea este foarte importantă. Este una dintre contribuţiile fundamentale ale lui Buddha la conştiinţa umană – ideea non-sinelui. Este foarte complexă. Trebuie să fiţi foarte vigilenţi în tăcere pentru a o înţelege, pentru că este exact opusul tuturor structurilor faţă de care aţi fost condiţionaţi.

Iată câteva analogii mai întâi, ca să vă faceţi o idee despre ceea ce înţelege el prin non-sine. Corpul vostru este un sac din piele. Pielea îţi delimitează corpul; defineşte limita dintre tine şi lume. Este o linie de demarcaţie din jurul tău. Te protejează de lume, te separă de lume şi permite doar prin câteva deschideri ca tu să intri în lume şi ca lumea să pătrundă în tine. Dacă nu ai avea piele, nu ai putea exista. Ar însemna

să-ţi pierzi limitele în mediul care te înconjoară. Dar tu nu eşti doar pielea. Iar pielea se modifică încontinuu.

Eşti ca şarpele care iese din nou şi din nou din pielea veche. Şi tu ieşi de multe ori din pielea ta, mereu, mereu. Dacă-i întrebi pe fiziologi, îţi vor spune că dacă trăieşte şaptezeci de ani, omul îşi schimbă complet pielea de aproape zece ori. Dar procesul este foarte lent, aşa că nu eşti conştient de acest lucru niciodată. O mică parte se schimbă în fiecare moment, astfel încât tu nu simţi nimic; simţurile tale nu sunt atât de subtile. Schimbarea este foarte subtilă. Pielea se schimbă mereu, dar tu consideri în continuare că acesta este corpul tău, acelaşi corp. Nu este acelaşi corp, este un continuum.

Când erai în pântecul mamei, în prima zi erai doar o mică celulă, invizibilă pentru ochiul liber. Aceea era pielea ta în momentul respectiv, acela era trupul tău. Apoi ai început să creşti. După nouă luni te-ai născut – şi atunci aveai un corp total diferit. Dacă ar fi să te întâlneşti brusc pe tine la vârsta de doar o zi, abia născut, nu ţi-ai da seama că eşti tu. Te-ai schimbat foarte mult. Dar tot rămâi la părerea că eşti

acelaşi. Într-un anumit fel, chiar eşti acelaşi, pentru că eşti aceeaşi continuitate. Într-un alt fel, nu mai eşti acelaşi, pentru că ai fost permanent în schimbare. În acelaşi mod, ca şi pielea, funcţionează şi egoul. Pielea îţi ţine trupul într-o structură, într-o definiţie, într-o limită. Egoul reţine conţinutul minţii tale într-o limită. Egoul este pielea interioară, ca să ştii cine eşti; altfel ai fi pierdut – nu ai şti cine este cine; cine sunt eu şi cine este celălalt.

Ideea de sine, eu, ego îţi dă o definiţie, o definiţie pur utilitară. Te face să fii în mod clar separat de ceilalţi. Dar şi aceasta este o piele, o piele foarte subtilă, care susţine conţinutul minţii tale – memoria ta, trecutul tău, dorinţele tale, planurile tale, viitorul tău, prezentul tău, dragostea ta, ura ta, mânia, tristeţea, fericirea – le ţine pe toate într-un sac. Dar tu nu eşti nici acel ego. Pentru că şi acela se modifică permanent şi se schimbă mai mult decât pielea corpului. Se schimbă în fiecare moment.

Buddha se foloseşte de analogia cu flacăra. Se aprinde o lampă: vezi flacăra, dar aceasta se schimbă încontinuu, nu este niciodată la fel. Dimineaţa, când stingi flacăra, nu o stingi pe aceeaşi. Flacăra s-a

schimbat mereu pe parcursul nopţii.

În fiecare moment flacăra dispare în fum, şi noua flacără o înlocuieşte. Dar această înlocuire se produce atât de repede încât nu-i poţi observa absenţa – acea flacără a dispărut şi a apărut alta. Aceea a dispărut, alta a apărut. Mişcarea este atât de rapidă încât nu poţi percepe intervalul scurt de timp dintre ele. Altminteri, există doar o continuitate; nu este aceeaşi flacără. Dar, într-un anumit fel, este aceeaşi flacără pentru că este continuitatea aceleiaşi flăcări. Se naşte din aceeaşi flacără.

Tot astfel şi tu, te-ai născut din părinţii tăi – eşti o continuitate. Nu eşti acelaşi. Nu eşti tatăl tău, nu eşti mama ta – dar eşti şi tatăl tău, şi mama ta, deoarece continui aceeaşi tradiţie, aceeaşi linie, aceeaşi moştenire.

Buddha afirmă că egoul este o continuitate, nu este o substanţă – continuitate ca o flacără, continuitate ca un râu, continuitate ca trupul.

Problema apare… da, putem recunoaşte că ar putea fi aşa: dacă o persoană moare în momentul morţii, şi totul dispare, atunci este perfect adevărat, poate că suntem doar o flacără. Dar Buddha afirmă că persoana se

naşte din nou – atunci apare problema. Atunci cine se naşte din nou?

Din nou, câteva analogii. Ai văzut vreodată o casă mare în flăcări, sau o junglă în flăcări? Dacă te uiţi cu atenţie, vei observa un fenomen. Flacăra sare pur şi simplu de la un copac la altul. Nu are substanţă, este doar o flacără. Nu are nimic material în ea, este doar energie pură, o anumită cantitate de energie – sare de la un copac şi trece la altul şi atunci şi acel copac ia foc.

Sau poţi apropia o torţă stinsă de una aprinsă. Ce se întâmplă? Flacăra de la torţa aprinsă se propagă în torţa neaprinsă. Este un salt parţial, dar este un salt. Flacăra în sine sare către cealaltă torţă şi porneşte o altă continuitate.

Sau în clipa aceasta mă asculţi pe mine. Dacă deschizi radioul, dintr-odată vei începe să auzi ceea ce se transmite pe un post care emite în acest moment. Nu ai nevoie decât de un receptor. Când ai receptor, poţi prinde ceea ce se transmite de la Londra sau de la Moscova sau de la Beijing.

Nu se transmite nici o substanţă, ci doar unde de gândire care sar de la Beijing la Pune… unde de gândire, nimic de

substanţă. Nu le poţi ţine în mână, nu le poţi vedea, dar există, pentru că radioul tău le captează, sau televizorul tău le captează.

Buddha afirmă că, atunci când cineva moare, dorinţele acumulate de-o viaţă, amintirile acumulate de-o viaţă, modelele de-o viaţă, karma lui sar, asemenea unor unde de energie, într-un pântec nou. Este un salt. Termenul există în fizică: se numeşte„salt cuantic” – un salt de energie pură, fără substanţă.

Buddha este părintele fizicii cuantice. Einstein l-a urmat după douăzeci şi cinci de secole, dar amândoi vorbesc aceeaşi limbă. Şi în continuare afirm că Buddha este ştiinţific. Limbajul lui este acela al fizicii moderne; a venit cu douăzeci şi cinci de secole înainte de vreme.

Când o persoană moare, corpul dispare, dispare partea materială, dar partea nematerială, partea minţii, este o vibraţie. Acea vibraţie este eliberată, transmisă. Aşadar, oriunde există un pântec pregătit pentru această vibraţie, aceasta va pătrunde în el.

Nu există un „sine” în mişcare – nimeni nu se mişcă, nici un ego nu se mişcă. Nu este necesar să se mişte ceva substanţial,

este doar un impuls de energie. Sublinierea este că din nou acelaşi sac al egoului sare. O casă a devenit nelocuibilă, un corp nu mai poate găzdui o viaţă. Dorinţa veche, dorinţa de viaţă – termenul folosit de Buddha este tanha, dorinţa de viaţă – este vie, arde. Tocmai această dorinţă este cea care face saltul.

Acum să ascultăm fizica modernă. Ea susţine că nu există materie. Vezi peretele acesta foarte material din spatele meu? Nu poţi trece prin el; dacă încerci, te vei lovi. Dar fizica modernă spune că nu este nimic, nimic substanţial. Este doar energie pură care se deplasează cu o viteză atât de mare, încât în fiecare clipă creează iluzia falsă, aparenţa de substanţă.

Probabil că v-aţi uitat uneori atent la un ventilator care se învârte foarte repede – nu puteţi vedea paletele. Nu sunt decât trei palete, dar se mişcă atât de repede încât seamănă cu un cerc solid, cu o placă; nu poţi vedea spaţiile dintre palete. Dacă aerul dislocat de ventilator s-ar deplasa cu aceeaşi viteză ca electronii – viteza este extraordinar de mare –, atunci ai putea sta pe perna de aer şi nu ai cădea. Ai sta cum stau eu pe scaun şi nu ai simţi nici o

mişcare, pentru că mişcarea are loc extraordinar de repede.

Exact acelaşi lucru se petrece în acest scaun, acelaşi lucru se petrece sub picioarele tale, pe podea. Nu este o podea din marmură, asta este doar o aparenţă; particulele de energie se deplasează atât de repede încât însăşi mişcarea lor, rapiditatea lor creează iluzia de substanţă. Substanţa nu există, există doar energie pură. Ştiinţa modernă afirmă că nu există materie, doar energie imaterială.

Aşadar, afirm că Buddha este foarte ştiinţific. Nu vorbeşte despre Dumnezeu, dar vorbeşte despre non-sinele imaterial. Aşa cum ştiinţa modernă şi-a extras ideea de substanţă din metafizică, Buddha şi-a extras ideea de substanţă din metafizica lui. Sinele şi substanţa sunt în corelaţie. Este dificil să crezi că peretele nu este substanţă, şi în acelaşi mod este dificil să crezi că nu există sine în tine.

Acum, câteva aspecte care vor face ca lucrurile să fie mai clare. Nu pot spune că vei înţelege, dar cel puţin lucrurile vor deveni mai clare.

Mergi, te deplasezi acum, ai fost la plimbarea de dimineaţă. Chiar şi limbajul –

faptul că spunem „mergi” – creează o problemă; problema este chiar în limbajul nostru. În momentul în care afirmăm că cineva merge, presupunem că există cineva acolo care face acest lucru – persoana care merge. Ne vom întreba cum este posibil mersul, dacă nu există persoană care merge?

Buddha afirmă că nu există persoană care merge, doar mers. Viaţa nu este formată din lucruri. Buddha spune că viaţa este formată din evenimente. Acelaşi lucru este afirmat de ştiinţa modernă: există doar procese, nu lucruri – evenimente. Chiar şi a spune că există viaţă este o afirmaţie incorectă. Există doar mii şi mii de procese de viaţă. Viaţa este doar o idee. Nu există „viaţă”.

Într-o zi vezi pe cer nori negri care s-au adunat, tunete şi fulgere. Când fulgeră te întrebi oare: „Există ceva în spatele fulgerului? Cine fulgeră? Ce este fulgerul?” Nu, îţi vei spune: „Fulgerul este doar fulger – nu este nimeni în spatele lui; este doar un proces. Nu există nimic care să fulgere. Este doar fulger”.

Dualitatea apare din limbaj. Tu mergi – Buddha spune că nu există decât mers. Tu

gândeşti – Buddha spune că nu există decât gândire, nu există gânditor. „Gânditor” este un termen creat prin limbaj. Pentru că noi folosim un limbaj bazat pe dualitate, totul devine dualitate.

Când tu te gândeşti, există un mănunchi de gânduri, de acord – dar nu există gânditor. Dacă vrei să înţelegi cu adevărat trebuie să meditezi profund şi să ajungi într-un punct în care gândirea dispare. În momentul în care gândirea dispare vei fi surprins – şi gânditorul a dispărut. Odată cu gândirea dispare şi gânditorul. Era doar o aparenţă a gândurilor care se mişcă.

Vezi un râu. Râul există cu adevărat sau este doar o mişcare? Dacă elimini mişcarea, va mai exista râu? Odată cu îndepărtarea mişcării, dispare şi râul. Nu râul se mişcă; râul nu este nimic altceva decât râurire.

Limbajul creează dificultăţi. Poate din cauza acestei structuri speciale din anumite limbi, Buddha a devenit un personaj important şi semnificativ şi s-a înrădăcinat doar în Japonia, China şi Birmania – pentru că aici au un limbaj total diferit. Este deosebit de important să înţelegem de ce a devenit atât de important în mintea chinezilor, de ce China l-a putut înţelege, şi

India nu. China are o limbă diferită, se potriveşte perfect cu ideologia budistă. Limba chineză nu face divizarea la doi. În limba chineză sau în coreeană sau în japoneză sau în birmaneză, structura lingvistică este total diferită de cea din sanscrită, hindusă, engleză, greacă, latină, franceză sau germană – este o structură total diferită.

Când s-a tradus Biblia pentru prima dată în birmaneză a fost foarte dificil, pentru că erau câteva propoziţii care nu puteau fi traduse deloc. În clipa în care încerci să le traduci se pierde tot sensul. De exemplu, o propoziţie simplă, „Dumnezeu este” – nu poate fi tradusă în birmaneză. Dacă încerci să o traduci, rezultă „Dumnezeu devine”. „Dumnezeu este” nu poate fi tradusă, pentru că nu există termen pentru „este” – deoarece „este” implică ceva static.

Noi putem spune „copacul este”, dar în birmaneză trebuie să spui „copacul devine”, nu „este”. Nu există echivalent pentru „este”. Copacul devine. Până spui că arborele este, el nu mai este acelaşi, deci de ce spui „este”? „Este” îl face static. Dar nu este, este un fenomen ca un râu – „copacul devine”. Dacă ar trebui să spun „copacul

este în devenire”, în birmaneză va fi doar „copacul în devenire”. „Este” nu va fi prezent. „Râul este” – dacă vrei să traduci, va fi „râul se mişcă”. „Râul râureşte” va fi de fapt traducerea exactă în birmaneză.

Dar a spune „Dumnezeu devine” este foarte dificil, deoarece creştinii nu pot afirma aceasta. Dumnezeu este perfect, el nu poate „deveni”. El nu este un proces, nu are posibilitatea de a creşte – a ajuns deja. El este absolutul – ce vrei să spui prin „devine”? A deveni este posibil doar atunci când cineva este imperfect. Dumnezeu este perfect, el nu poate deveni. Deci cum ai putea traduce? Este foarte dificil.

Dar Buddha a pătruns imediat în mintea birmanezilor, a chinezilor, a japonezilor,a coreenilor; a pătruns imediat. Chiar structura limbilor lor a făcut posibil acest lucru; îl puteau înţelege pe Buddha foarte uşor.

În viaţă nu există decât evenimente. A mânca există, dar nu există „mâncător”. Analizează procesul de a mânca. Există cu adevărat cineva care mănâncă? Ţi-e foame, corect – există foamea, dar nu există nimeni căruia să-i fie foame. Apoi mănânci – procesul de a mânca este acolo, dar nu

există nimeni pe care să-l denumim „mâncător”. Foamea este atenuată, simţi saţietate – satisfacţia este acolo, dar nu este nimeni despre care să spunem că este satisfăcut.

Buddha afirmă că viaţa este formată din evenimente. Viaţa înseamnă a trăi. Viaţa nu este substantiv, este verb. Şi totul este verb. Priveşte şi vei fi capabil să vezi: totul este devenire, nimic nu este static.

Eddington a spus că în limba engleză există câteva cuvinte care sunt absolut false: de exemplu, „repaus”. Nimic nu este vreodată în repaus, termenul în sine este greşit, pentru că nu are echivalent în realitate. Aţi văzut vreodată un lucru în repaus? Chiar şi atunci când eşti în repaus, este repauzare, nu repaus. Este proces: se petrece ceva, tu respiri încă.

A sta întins, a se relaxa – dar nu este repaus. Se întâmplă multe lucruri, mii de lucruri. Ai văzut vreodată un lucru în repaus? Este imposibil, repausul nu există. Chiar şi atunci când cineva a murit, corpul îşi continuă procesele.

Se poate să nu fi auzit, dar uneori se întâmplă: musulmanii, creştinii, cei care îşi înmormântează morţii în pământ, uneori

află că persoana a murit, dar i-a crescut barba, părul a devenit mai lung, i-au crescut unghiile. Şi persoana a murit!

Este o ciudăţenie. Dacă bărbiereşti pe cineva şi îl aşezi în mormânt şi după şase luni deschizi mormântul şi are barbă… ce să spun, este viu sau mort? Te sperii foarte tare; alergi într-un suflet acasă, dar figura pe care ai văzut-o te va bântui noaptea. Ce s-a întâmplat? Dacă omul este mort, atunci de ce i-a crescut barba? Şi dacă barba poate creşte, este mort într-adevăr sau nu – se preface doar?

Viaţa este o sumă de milioane de procese. Chiar şi atunci când îţi dispare egoul din această bază, când decolează de pe acest aeroport şi aterizează într-un alt pântec, multe procese mai continuă. Nu se opresc toate procesele, pentru că există multe procese care nu au nimic de-a face cu egoul tău. Nu au nimic de-a face cu egoul tău – egoul tău poate pleca, dar ele vor continua. Părul creşte, unghiile cresc, acestea nu au nimic de-a face cu egoul tău.

Imediat, în momentul în care egoul tău dispare, se trezesc milioane de microbi mici care prind viaţă şi încep să muncească. Vei fi ca o piaţă! Vei fi plin de viaţă, dar în alt

mod. Se vor întâmpla multe: mulţi microbi care aleargă, se grăbesc încoace şi-ncolo, fac dragoste, se căsătoresc, mor, totul se va petrece. În momentul în care părăseşti trupul, acesta devine teren de aterizare pentru mulţi alţi oameni care aşteptau, spunând: „Te rugăm, pleacă! Lasă-ne pe noi să intrăm”.

Viaţa este un proces continuu – nu un singur proces, ci mai multe procese, o continuitate.

Buddha afirmă că ideea de sine a apărut din cauza limbajului. Ţi-e foame: transpunem această senzaţie în limbaj astfel: „Mie mi-e foame”. Limbajul creează ideea de „eu, mie”. Cum am putea spune altfel? Pentru a fi corecţi am putea spune doar „foame”. A spune „mi-e foame” aduce în afirmaţie un lucru absolut fals. „Foame” este suficient.

Observaţi-vă procesele şi veţi simţi. Când îţi este foame astăzi, observă doar. Chiar există cineva căruia îi este foame sau este doar foame? Şi este acesta doar un model de limbaj ce distorsionează procesul şi îl separă în două, iar tu începi să simţi „Mi-e foame?”

Budismul este prima religie care a adus

acest mesaj în lume – că religiile voastre, filosofiile voastre sunt întemeiate pe modelele voastre lingvistice mai mult decât pe orice altceva. Iar dacă îţi poţi înţelege limba mai bine, poţi fi capabil să înţelegi procesele tale interioare mai bine. El a fost primul lingvist, iar introspecţiile lui au o însemnătate copleşitoare.

Spui că Buddha nu a vrut să vorbească despre Dumnezeu pentru că nu se poate dovedi…

Da, nu a vorbit despre Dumnezeu pentru că nu se poate dovedi şi nu a vrut să vorbească despre Dumnezeu pentru că Dumnezeu cel despre care crezi că există nu există, de fapt. Dumnezeul tău este tot acea veche eroare a sinelui. Crezi că tu ai un sine, deci întregul univers ar trebui să aibă un sine. Pentru că ai sine, întregul univers trebuie să aibă un sine suprem. Acel sine suprem este „Dumnezeu”.

Buddha afirmă că nu ai nici un sine. Universul este, dar nu există nici un sine suprem în el… milioane de procese, dar nici un sine suprem. Nu există un centru; este doar circumferinţă.

Este foarte greu să înţelegi – dacă nu meditezi. De aceea Buddha nu s-a lansat

niciodată în discuţii metafizice; el spune: „Meditează”. Pentru că prin meditaţie aceste lucruri devin foarte clare. Când gândirea încetează, dintr-odată vezi – gânditorul a dispărut. Era o umbră. Iar când gânditorul dispare, cum ai putea spune, cum ai putea simţi „Eu sunt”? Nu mai rămâne nici un „eu”, eşti spaţiu pur. Asta numeşte Buddha anatta, spaţiul pur unde nu există sine. Este o experienţă copleşitoare.

… totuşi în continuare el vorbeşte despre alte vieţi şi despre reîncarnare.

Vorbeşte, iar budiştii au avut mereu probleme din cauza acestui fapt. Buddha este atât de ştiinţific încât nu poate deforma faptele. Dacă nu ar fi fost un om de ştiinţă, dacă ar fi fost doar metafizician, ori ar fi acceptat ideea de sine ca să dea consistenţă filosofiei sale, ori ar fi renunţat la ideea de reîncarnare, pentru că cele două concepte par contradictorii. Dar el este un om de ştiinţă atât de desăvârşit, încât nu impune nimic din mintea lui în realitate. A afirmat doar un fapt. Dacă este contradictoriu, el spune: „Poate este contradictoriu, dar aşa este”.

Asta se întâmplă în ştiinţa modernă.

Acum cincizeci de ani, când oamenii de ştiinţă au pătruns în nucleul cel mai adânc al materiei, au fost foarte uimiţi, pentru că electronii aveau traiectorii complet ilogice.

Nu poţi forţa electronii să fie logici, nu-i poţi trimite la universitate să-l studieze pe Aristotel şi nu le poţi spune: „Vă comportaţi ilogic, deci revizuiţi-vă comportamentul! Nu este corect ce faceţi!” Nu poţi spune asta. Dacă se comportă ilogic, se comportă ilogic – trebuie să înţelegi, asta este tot; nu se poate face nimic.

Iar ilogicul era într-adevăr important, nu era un lucru obişnuit. Uneori acelaşi electron se comportă ca o undă, alteori se comportă ca o particulă. Ambele comportamente sunt imposibile, sunt neeuclidiene şi nonaristotelice – ca şi cum aceşti electroni nu cred în Euclid şi Aristotel. Ce e în capul lor? N-au auzit de Euclid?

Este geometrie simplă, am învăţat cu toţii în şcoală – că un punct nu poate fi linie şi o linie nu poate fi punct. Linia este formată din multe puncte puse unul lângă celălalt într-o secvenţă, deci un singur punct nu se poate comporta ca o linie, altfel s-ar da pestecap toată geometria. Pui un

punct şi te duci la baie, te întorci şi a devenit linie! Atunci ce faci?

Dar exact asta se întâmplă în nucleul cel mai profund al materiei. Continui să observi, arăta ca un punct, iar dintr-odată observi că este linie. Iar saltul este de aşa natură încât nici măcar nu observi cum devine linie. La un moment este punct, la un alt moment în timp este linie – nici măcar nu devine linie, este doar un salt, atât de brusc, atât de lipsit de logică. Dacă ar fi evoluat încet, asta am fi putut înţelege: poate este ca sămânţa care încolţeşte şi devine copac. Bine, putem înţelege. La un moment dat este sămânţă, în alt moment creşte, încet-încet şi încet-încet şi progresiv devine copac. Putem înţelege.

Dacă punctul devine linie încet, suntem capabili să înţelegem. Dar brusc? Şi nu doar brusc, mai lipsit de logică este faptul că doi observatori, la acelaşi moment în timp, pot observa simultan – unul poate să vadă punct, altul poate să vadă linie. Cu constatarea asta ce mai facem? Un observator vede sămânţă, iar altul vede copac? La acelaşi moment în timp?

Întreaga ştiinţă occidentală s-a dezvoltat din logica greacă. Iar aceşti electroni se

răzvrăteau împotriva lui Aristotel, acesta nu reuşea deloc să-i pună în ordine. Cercetătorii au încercat de multe ori, pentru că mintea are tendinţa de a se agăţa de propriile concepte şi modele. Nu este uşor să te relaxezi şi să te predai electronilor ăstora ridicoli.

Timp de două, trei decenii oamenii de ştiinţă au fost contrariaţi şi au încercat să găsească o modalitate prin care să explice fenomenul, sau cel puţin să explice cumva de ce se întâmplă. Dar în cele din urmă au fost nevoiţi să cedeze şi l-au acceptat. De aici fizica cuantică. Cuanta – chiar cuvântul s-a inventat; nu existase anterior pentru că omul nu întâlnise vreodată un fenomen atât de ilogic. Cuanta înseamnă punct şi linie deopotrivă, simultan. Cuantă înseamnă particulă şi undă deopotrivă, simultan. A trebuit să găsim un nume pentru ceva care era absolut ilogic şi pentru care nu aveam simbol.

Iar când oamenii îi întreabă pe cercetători: „Cum puteţi explica asta? – este ilogic”, ei răspund: „Este ilogic, dar aşa este, şi nu putem face nimic în această privinţă. Trebuie să ascultăm realitatea. Dacă realitatea este ilogică, atunci

înseamnă că ceva este în neregulă cu logica noastră, asta este tot. Logica o putem schimba, dar realitatea nu”.

Asta s-a întâmplat când pe lume a apărut Buddha. A pătruns în miezul cel mai profund al aşa-numitului sine şi a fost şi el contrariat – ce să facă? Nu există sine şi există reîncarnare. Dacă nu ar fi fost un om de ştiinţă atât de mare, ci doar un filosof obişnuit, atunci ar fi uitat toate acestea. Nu ar fi vorbit deloc despre acest fapt – ar fi ales. Alegerea este simplă: ori susţii că nu există reîncarnare pentru că nu există sine…

Asta susţin dintotdeauna cei care nu cred în suflet. Ateii, materialiştii au susţinut mereu că nu există sine – când mori, pur şi simplu mori. Nu supravieţuieşte nimic şi nu există renaştere. Este simplu, logic. Sau există eternaliştii, teiştii, cei care cred în sine. Ei spun că mori, dar că moare doar trupul; sinele, centrul tău supravieţuieşte. Sufletul tău, atma supravieţuieşte. Este etern. Şi asta este logic.

Buddha este extrem de ilogic. Este ilogic pentru că insistenţa lui de a nu merge împotriva realităţii este absolută. El subliniază că indiferent ce ne dezvăluie

realitatea, trebuie să o ascultăm. Nu suntem aici ca să ne impunem propriile ideologii asupra realităţii. Cine suntem noi, să impunem? Dacă aceasta este situaţia, atunci ceva nu este în ordine cu logica noastră, cu limbajul nostru, cu modul nostru de a gândi. Trebuie să schimbăm această situaţie, în loc să evităm, să evadăm din realitate. El pare să fie cel mai absurd gânditor al lumii, pentru că aceasta este una dintre afirmaţiile cele mai absurde – nu exişti, dar renaşti.

Vezi asta foarte clar, este absurd. Dacă nu exişti, cum te-ai putea renaşte? El răspunde: „Asta nu ştiu. Nu exişti, dar renaşti – este tot ce ştiu, ce am reuşit să înţeleg, ce am observat. Dacă vrei să înţelegi şi tu, meditează. Adânceşte-te în fiinţa ta aşa cum m-a adâncit şi eu şi vei fi şi tu contrariat, foarte confuz. Dar încet-încet te vei împăca cu realitatea. Şi atunci îţi vei schimba complet limbajul”.

Buddha a schimbat întregul limbaj, întregul stil filosofic. Nu a mai existat vreodată un om atât de original. A fost aproape imposibil să fie înţeles, pentru că nu vorbea acelaşi limbaj ca tine, în plus, aducea perspective noi în lume.

Persoana care nu crede în suflet există

de foarte multă vreme, nu este nimic nou în aceasta. Marx nu spune nimic nou. De mii de ani există atei care au negat existenţa sufletului, care au negat renaşterea. Nici Mahavira, nici Patanjali nu spun nimic nou, pentru că au existat dintotdeauna oameni care au crezut în suflet şi în reîncarnare.

Buddha aduce o viziune adevărată, originală. El susţine că nu există suflet şi totuşi există reîncarnare. Este un salt cuantic.

Deci atunci când susţin că este om de ştiinţă, chiar cred asta. Iar dacă înţelegi limbajul fizicii moderne, vei fi capabil să-l înţelegi pe Buddha. De fapt, a-l înţelege pe Buddha fără să înţelegi fizica modernă este imposibil. Pentru prima dată, fizica modernă a oferit o paralelă. Heisenberg, Planck şi Einstein au oferit o paralelă. Materia a dispărut; nu există decât energie, fără sine, fără substanţă. Iar ceea ce susţine Buddha este exact acelaşi lucru: anatta, fără sine.

Cum se încadrează toate acestea în faptul ştiinţific?

Se încadrează perfect. De fapt, când întrebi cum se încadrează în faptul ştiinţific, ideea ta despre ştiinţă este din secolul al XIX-lea; nu cunoşti ştiinţa modernă, nu eşti

conştient de cele mai recente descoperiri. Ideea ta despre ştiinţă este cea ortodoxă, veche, depăşită. Ştiinţa s-a schimbat enorm. Dacă Newton ar reveni printre noi nu ar fi deloc capabil să înţeleagă ştiinţa, pentru că aceasta se schimbă atât de repede, iar perspectiva ei e atât de contrariantă, încât oamenii de ştiinţă au început să vorbească precum metafizicienii, precum misticii. Nu mai vorbesc precum matematicienii, vorbesc precum misticii şi poeţii.

Înţeleg foarte vag că rămâne doar ceea ce nu are formă.

Nu, intelectual vorbind, nu vei fi capabil să înţelegi, pentru că lipsa ta de formă va prinde din nou un contur. Cum ai putea oare concepe lipsa de formă? Cuvântul este corect, dar în momentul în care încerci să concepi lipsa de formă, imediat începe să prindă formă – pentru că noi nu putem concepe decât forma; nu putem concepe lipsa de formă. Este o vorbă goală.

Poţi continua să afirmi că Dumnezeu nu are formă, dar nu poţi concepe asta. Chiar şi atunci când oamenii care vorbesc despre un Dumnezeu fără formă merg să se roage, se roagă în faţa unei forme. Din nou, există o statuie, un ritual, un dumnezeu, o zeiţă, o

formă. Până şi unul ca Shankara vorbeşte despre ceea ce este fără formă, fără însuşiri – nirguna. Dar venerarea, rugăciunea lui se îndreaptă către saguna – cu însuşiri, cu formă, pentru că nouă ne este imposibil să concepem ceea ce nu are formă. Concepţia este un atribut al formei. Altfel spus, indiferent ce concepi, prin simpla posibilitate de a fi conceput, prinde formă. Deci este doar o idee vagă. Tu afirmi: Înţeleg vag că rămâne doar ceea ce nu are formă. Nu, nu este o problemă legată de o capacitate vagă de înţelegere. Din punct de vedere intelectual, nu este posibil. Singura modalitate este cea meditativă, existenţială. Nu ai cum să înţelegi prin intelect, ci te deplasezi pur şi simplu spre meditaţie, deschizi o nouă dimensiune a viziunii.

Nimeni nu a pus atât de mult accentul pe meditaţie ca Buddha. Întreaga lui metodă este meditaţie.

Şi ce este meditaţia? Meditaţia este atunci când, încet-încet, devii fără gânduri; fără să adormi – eşti treaz, dar te debarasezi de gânduri. Când gândurile dispar, totul este clar precum cristalul – că gânditorul a fost doar un produs secundar al gândurilor care se mişcă. A fost doar un

mănunchi de gânduri şi nimic mai mult. Nu avea existenţă separată.

Apoi mergi, dar cel care merge nu mai este acolo; apoi mănânci, dar cel care mănâncă nu mai este acolo; apoi dormi, dar cel care doarme nu mai este acolo; apoi trăieşti, dar nu mai este nimeni care trăieşte; apoi mori, dar nu mai este nimeni care să moară. Eşti pur şi simplu un spaţiu în care există milioane de procese, în care viaţa curge cu toate procesele ei, iar tu rămâi necorupt de ea. Eşti ca un cer deschis… norii vin şi pleacă.

Unul dintre numele cele mai frumoase care i s-au atribuit lui Buddha este tathagata. Înseamnă „astfel venit, astfel plecat”. Nu era nimeni care a venit şi nimeni care a plecat – doar venirea şi plecarea. Asta înseamnă tathagata – doar un proces de a veni şi un proces de a pleca; nu pleca nimeni şi nu venea nimeni.

Maeştrii Zen au susţinut întotdeauna că acest om nu a existat vreodată, că acest om numit Gautama Buddha nu a existat niciodată. Da, a venit cu siguranţă şi a plecat, desigur, dar nu a existat niciodată. Este un proces asemănător visului. Visul vine şi pleacă şi până dimineaţă ştii că nu a

existat vreodată.

Când începi să te înţelegi ca spaţiu pur cu multe lucruri care se petrec, devii detaşat. Atunci nu mai ai teamă, pentru că nu mai ai nimic de pierdut, nu există nimeni care să piardă ceva. Atunci nu mai eşti plin de dorinţa aceea de viaţă, pentru că nu concepi nici un sine. Atunci nu te mai temi de moarte şi nu mai ai dorinţa pentru viaţă. Atunci nu te mai gândeşti la trecut şi nu mai proiectezi viitorul. Atunci pur şi simplu eşti – pur precum cerul larg de afară; devii şi tu un cer pur în interior. Întâlnirea dintre aceste două ceruri, cel interior şi cel exterior, este ceea ce Buddha numeşte nirvana.

Tu întrebi: Înţeleg vag că ceea ce este fără formă rămâne, dar acel ceva poate avea o entitate individuală?

Nu, nu are entitate individuală.

Nu se mai naşte aceeaşi undă.

Este adevărat. De fapt, dacă observi îndeaproape – mergi la râu sau la ocean şi priveşte valurile; vei fi surprins să vezi ceva nou la care nu te-ai mai gândit până acum. Când vezi un val venind către tine, nu vine nimic de fapt, valul nu vine niciodată către tine. Tu vezi că se mişcă în direcţia ta; nu se

mişcă. Un val le ajută doar pe celelalte să se ridice lângă el. Celălalt val îl ajută pe un altul să se ridice. Dar totul se petrece atât de repede, încât creează un miraj, o iluzie – crezi că acelaşi val vine către tine. Nu vine nimic către tine.

Când un val se ridică, prin impactul creat de acel val se ridică altele; în apropierea imediată, un alt val. Prin forţa primului val, un al doilea; prin forţa celui de-al doilea,al treilea; prin forţa celui de-al treilea, al patrulea – aşa se ridică valurile. Dar îţi creează o iluzie, ca şi cum acelaşi val ar veni către tine. Dar nu vin niciodată. Când vezi un val că se ridică departe, acolo, la orizont, el rămâne acolo; nu vine niciodată către tine.

Se poate întâmpla: pui un lemn să plutească în mijlocul râului: acel lemn plutitor va veni către tine, dar nu te înşela – valul nu vine. Când un val se ridică, lemnul plutitor alunecă spre celălalt val; celălalt val se ridică, lemnul se mută pe al treilea val. Cu ajutorul valurilor care se ridică şi coboară, lemnul plutitor ajunge la mal, dar valurile nu vin niciodată. Este un fapt ştiinţific. Valurile doar creează aparenţa că vin.

Corect, este exact ceea ce susţine şi Buddha. Acelaşi val nu renaşte niciodată. El nu spune că tu te vei naşte din nou, el spune pur şi simplu că este o renaştere.

Dar, într-un fel, putem spune că tu te vei naşte, pentru că va fi o continuitate. Acelaşi val: valul A creează valul B, valul B creează valul C – este o continuitate; un continuum, acesta este cuvântul corect. Şi acesta vine din fizica modenă: continuum.

Buddha îl denumeşte santati. La fel cum ţi se naşte un copil: eşti tu, într-un fel, şi totuşi nu eşti tu, nu în totalitate tu. Va avea propria lui personalitate, dar tu eşti cel care a creat valul. Energia tatălui şi a mamei creează un val nou. Acest val va trece – tatăl poate muri, mama poate muri –, acest val va continua, şi acest val va crea alte valuri în felul lui propriu, la timpul lui.

Santati, continuum. Nu te-ai născut, doar dorinţele tale sunt născute din nou; pentru că tu nu eşti, nu te poţi naşte. Aşadar, spune Buddha, dacă renunţi la dorinţă nu te vei mai naşte din nou. Deci, dacă înţelegi zădărnicia dorinţei şi încetezi să doreşti, atunci nu va mai exista naştere pentru tine.

Atunci devii mai întâi srotapanna, intri

în curent, începi să înţelegi cum sunt lucrurile, ce sunt lucrurile: procese ale vieţii, fără sine. Asta vrea să spună prin a deveni srotapanna, a intra în curent: a intra în ideea de curent – că viaţa este ca un râu, nu este statică, ci dinamică; fără lucruri, ci doar evenimente; un dinamism, un fenomen de energie.

Atunci, încet-încet, pe măsură ce te adânceşti în acest curent, devii skridagamin – te vei mai naşte o singură dată. Înţelegi, dar cu toate acestea înţelegerea ta nu este totală. Atunci devii anagamin – nu te vei mai naşte niciodată. Ai înţeles întregul fenomen. Prin această înţelegere eşti eliberat.

Prin faptul că devii capabil să nu te mai naşti vreodată, devii arhat – cineva care a realizat, cineva care a reuşit. Acum folosesc un limbaj care nu este budist, deci atenţie. Este necesar să folosesc un limbaj care nu este budist, deci folosesc termeni – spun „cineva a reuşit”. Acum nu mai există alt mod de a o spune, dar trebuie să înţelegi: când spun că cineva a ajuns, nu există „cineva”, doar ajungere… doar a ajunge, nici măcar „ajungerea”.

Viziunea lui Buddha este existenţială şi nimic nu este mai eliberator ca viziunea lui

Buddha. Pentru că tu crezi într-un suflet, poţi părăsi lumea, dar apoi doreşti paradisul – pentru că nu-ţi părăseşti sinele. Dorinţa se mută într-o nouă dimensiune. Renunţi la lăcomie, dar de fapt nu renunţi la ea – apare lăcomia subtilă.

Observă paradisul musulmanilor, al creştinilor şi al hinduiştilor. Este atât de lumesc, de profan. Pentru că găseşti acolo lucruri de tot felul la care aceste religii îţi spun să renunţi aici – şi din plin! Ţi se spune: „Nu bea alcool!”, iar în paradisul mahomedan găseşti phirdous, râuri de alcool. Nu trebuie să-l procuri sau să-l cumperi, nu trebuie să ai autorizaţie; te arunci în râu. Poţi face baie, poţi înota în el. Ce mai e şi asta?

În ţările musulmane, homosexualitatea a fost atât de prevalentă, încât şi asta se oferă. Găseşti acolo nu doar femei frumoase, dar şi băieţi frumoşi. Pare urât, dar aşa funcţionează mintea umană obişnuită…

Toate lucrurile la care renunţi aici, renunţi la ele doar ca să obţii mai mult – aceasta este logica. Femei frumoase – hinduiştii le numesc apsaras, musulmanii le numesc houris… şi nu doar houris, ci şi

gilmis, băieţi frumoşi, băieţi care arată bine sunt, de asemenea, disponibili, pentru că dintre homosexuali câţiva vor ajunge în paradis şi ce vor face ei?

Buddha a spus că, dacă nu renunţi la sine, vei continua să perpetuezi acelaşi nonsens, iar şi iar. Paradisul tău nu va fi nimic altceva decât o lume proiectată – aceeaşi lume modificată, mai frumoasă, mai împodobită. Aici, pe pământ, femeile îmbătrânesc, devin bătrâne. În paradis, în paradisul hinduist, nu îmbătrânesc niciodată; rămân blocate la vârsta de şaisprezece ani. Probabil că s-au săturat atât de tare – să fie blocate la vârsta de şaisprezece ani; nu depăşesc niciodată această vârstă.

De fapt, aceasta este dorinţa fiecărei femei – să se oprească la vârsta de şaisprezece ani. Aici nu se întâmplă niciodată, dar se întâmplă „acolo”... După vârsta de şaisprezece ani, femeile cresc în vârstă foarte greu: ziua lor de naştere apare la fiecare trei sau patru ani. Dar aceasta a fost dorinţa, ca frumuseţea să fie permanentă. Aici este imposibil.

Chiar şi cu toate accesoriile ştiinţifice, instrumentele, loţiunile, chirurgia plastică,

cu toate acestea, chiar şi atunci tot nu este posibil. Trebuie să îmbătrânim. În paradis – hinduist, mahomedan, creştin, evreiesc – acest miracol s-a petrecut! Dumnezeu a pregătit o grădină a paradisului împrejmuită deosebit de frumoasă pentru tine. Te aşteaptă. Dacă eşti virtuos, dacă îl asculţi, vei fi răsplătit înmiit; dacă nu îl asculţi, atunci iadul te aşteaptă. Deci sinele există aici drept centru al dorinţei, iar Dumnezeu există drept centru al îndeplinirii acelei dorinţe.

Buddha a spus că nu există nici una, nici alta, descotorosiţi-vă de amândouă; nici Dumnezeu nu există, nici sinele. Priviţi realitatea şi nu acţionaţi pentru dorinţe. Renunţaţi la fantezii, încetaţi să mai visaţi şi priviţi ceea ce este. El spune că există doar o lume efemeră de procese – această lume ca un flux, acest vortex al realităţii… nimic nu este permanent, totul este temporar şi se schimbă.

Acesta este rostul insistenţei lui că nu există sine, pentru că tu încerci să faci ca ceva din tine să devină permanent. Tu îţi spui: „Trupul se schimbă, de acord; lumea se schimbă, de acord; relaţiile se schimbă, devin putrede, de acord – dar sinele, sinele

este etern. Da, această lume vizibilă se schimbă – dar dumnezeul invizibil, el este etern”. Îţi doreşti ceva etern ca să începi să crezi în acel ceva. Dorinţa ta este să existe ceea ce este etern.

Buddha spune că nu există nimic etern. Totul este temporar, totul este o curgere. Dacă înţelegi aceasta, atunci tocmai această înţelegere te va elibera.

Ţine minte, când alţii vorbesc despre eliberare, vorbesc despre eliberarea sinelui. Când Buddha vorbeşte despre eliberare, se referă la eliberarea faţă de sine. Şi acesta este un punct de vedere extrem de radical. Nu te vei elibera tu, ci te vei elibera de tine.

Singura eliberare pe care Buddha o consideră adevărată este eliberarea faţă de tine. Altfel mintea ta îţi va juca feste în continuare. Va continua să picteze noi dorinţe pe pânze noi. Nu se va schimba nimic. Pânzele le poţi schimba. Poţi să ieşi din piaţă casă stai în templu – nu se va schimba nimic, mintea ta va proiecta aceleaşi dorinţe spre cer sau paradis.

Priveşte mintea aceasta. Priveşte-i dorinţele. Urmăreşte-le şi fii conştient. Trebuie să-ţi reamintesc mereu, pentru că folosesc un limbaj non-budist. Deci când

Buddha îţi spune să fii conştient, vrea să spună fii în stare de conştienţă. Nu devine nimeni conştient, este doar stare de conştienţă.

Da, nu te vei mai naşte niciodată, dar dacă porţi cu tine ideea că te vei mai naşte, atunci vei rămâne blocat în continuum. Dacă renunţi la ideea de sine, continuumul dispare; te evaporezi.

Asta este nirvana. Aşa cum stingi lampa, şi lumina încetează să mai existe, dispare, tu renunţi la mintea care doreşte şi la toată nefericirea, şi orice transmigraţie şi orice suferinţă dispar. Brusc, nu mai eşti acolo.

Dar aceasta nu înseamnă că nu mai există nimic, altfel nu va mai fi nici o diferenţă între un ateu şi un Buddha. Diferenţa este extraordinar de mare. Buddha spune că încetezi să exişti şi pentru prima dată realitatea preia controlul. Dar el nu-i atribuie vreodată un nume, pentru că este imposibil să o denumeşti – a denumi înseamnă a falsifica. A spune că este înseamnă să fii incorect. Buddha păstrează tăcerea, tăcerea absolută în privinţa ei. El îţi arată cum să o experimentezi. Nu ţese nici o filosofie în jurul ei.

Există lucruri pe care un căutător ar

trebui să le ceară, sau se întâmplă toate de la sine?

Totul se petrece de la sine, dar un căutător trebuie să fie vigilent, să nu piardă trenul.

Trenul vine din proprie iniţiativă, dar tu trebuie să fii vigilent. Se întâmplă atât de multe în jurul tău; în douăzeci şi patru de ore, indiferent dacă dormi sau eşti treaz, trebuie să fii atent la ce se întâmplă. Cu cât eşti mai vigilent, vei fi surprins – se întâmplă aceleaşi lucruri care s-au mai întâmplat, dar sensul s-a schimbat; semnificaţia este diferită.

Floarea de trandafir este aceeaşi, dar acum radiază, înconjurată de o energie nouă, de care nu erai conştient până acum, de o nouă frumuseţe. Se pare că vedeai doar partea exterioară a trandafirului; acum eşti capabil să-i vezi lumea interioară. Aveai obiceiul să priveşti palatul din exterior; acum ai pătruns în camerele cele mai profunde. Ai văzut luna de sute de ori, dar când o priveşti în tăcere, în pace, în meditaţie, devii conştient de o frumuseţe de care până acum nu erai conştient, o frumuseţe care nu este vizibilă în mod obişnuit, o frumuseţe pentru care trebuie

să-ţi dezvolţi o anumită putere de pătrundere. În tăcere, în pace, acea putere de pătrundere se dezvoltă.

S-a întâmplat cu adevărat – un eveniment semnificativ. Unul dintre poeţii indieni, Rabindranath Tagore, şi-a tradus unul dintre micile volume de poezii, Gitanjali, „Ofranda lirică”. I s-a decernat Premiul Nobel pentru acea carte. În India a fost disponibilă cel puţin cincisprezece ani. Dar dacă o carte nu întruneşte standardele internaţionale de limbaj şi nu câştigă apreciere internaţională, este foarte greu să obţină Premiul Nobel. Rabindranath a fost şi el puţin îngrijorat, pentru că a tradus-o – şi a traduce poezie este întotdeauna foarte greu. A traduce proză este simplu; a traduce poezie este extraordinar de dificil, pentru că proza este pentru piaţă, dar poezia este ceva care ţine de universul iubirii, de universul frumuseţii, de universul lunii şi stelelor.

Este o chestiune delicată. Fiecare limbă îşi are propriile nuanţe, care sunt în mare parte aproape intraductibile. Deşi poetul şi-a tradus propria poezie, avea îndoieli privind traducerea. I-a arătat-o unuia dintre misionarii creştini, un personaj

binecunoscut în vremea aceea, C.F. Andrews – un om foarte învăţat, cultivat şi rafinat.

Andrews a sugerat patru modificări. A spus: „Totul este corect, dar în patru locuri exprimarea nu este corectă gramatical”. Rabindranath i-a acceptat pur şi simplu sfatul şi a făcut cele patru modificări sugerate.

Poetul irlandez Yeats, prietenul lui, a organizat o întâlnire la Londra cu alţi poeţi englezi pentru a asculta traducerea lui Rabindranath. Toată lumea a apreciat-o; frumuseţea ei era ceva total nou pentru lumea occidentală. Dar Yeats, care era cel mai important poet al Angliei din acele vremuri, a spus: „Totul este perfect, dar în patru locuri se pare că cineva, altcineva decât poetul, a făcut nişte modificări”.

Lui Rabindranath nu i-a venit să creadă. „Care sunt acele patru modificări?” Yeats i-a arătat cele patru locuri în care Rabindranath schimbase textul la sugestia lui C.F. Andrews. Rabindranath a întrebat: „Ce este cu versurile acelea?”

Yeats a răspuns: „Nu este nimic greşit, este corect gramatical. Dar din punct de vedere poetic… cine le-a sugerat este cu

siguranţă un om care ştie gramatică, dar nu ştie poezie. Este un om al minţii, nu al inimii. Cursul este blocat, ca şi cum râul ar fi dat peste o stâncă”.

Rabindranath i-a răspuns: „I-am cerut lui C.F. Andrews să le citească; acestea sunt cuvintele lui. Îţi voi spune cuvintele pe care le folosisem înainte”. Când a înlocuit cuvintele, Yeats a spus: „Se potrivesc perfect, deşi gramatical este greşit. Dar gramatica nu este importantă. Când vorbim de poezie, gramatica nu este importantă. Lasă textul original, foloseşte-ţi cuvintele tale”.

Mereu am considerat că există căi ale minţii şi căi ale inimii; acestea au nevoie să se sprijine unele pe celelalte. Şi dacă se întâmplă ca mintea să nu fie în acord cu inima, atunci mintea este cea care greşeşte. Acordul sau dezacordul său nu contează. Ceea ce contează este ca inima ta să se simtă în largul ei, în pace, în tăcere, în armonie, la ea acasă.

Suntem educaţi pentru minte, deci mintea noastră ştie să se exprime. Dar nimeni nu observă inima. De fapt, este împinsă deoparte de toată lumea pentru că nu-şi găseşte utilitatea în piaţă, nu-şi are

locul în lumea ambiţiilor, a politicii, a afacerilor.

Dar, pentru mine, situaţia este exact invers: mintea nu foloseşte la nimic. Inima ştie cel mai bine.

Toate se întâmplă, doar că inima ta trebuie să fie pregătită să le primească. Toate vin, dar dacă inima ta este închisă... legile secrete ale vieţii sunt construite în aşa fel încât nici măcar nu se va bate la poarta inimii tale.

Existenţa ştie cum să aştepte; poate aştepta o eternitate. Totul depinde de tine. Totul este pregătit să se întâmple în orice moment. Deschide doar toate uşile, toate ferestrele, pentru ca existenţa să se reverse în tine din toate părţile. Nu există alt dumnezeu în afară de existenţă, nu există alt paradis decât propria ta fiinţă. Când existenţa se revarsă în fiinţa ta, atunci a pătruns în tine paradisul – sau tu ai intrat în paradis, sunt doar două moduri diferite de a exprima acelaşi lucru. Dar nu uita: nu se aşteaptă nimic de la tine.

Toate religiile ţi-au spus timp de secole că trebuie să faci asta, că trebuie să faci aia. Că trebuie să te torturezi, trebuie să renunţi la plăceri, trebuie să lupţi cu trupul tău,

trebuie să renunţi la lume. Textele sacre budiste au 33 000 de principii de urmat pentru căutători. Este aproape imposibil să le ţii minte; nici nu se pune problema să le urmezi pe toate! Eu nu am nici măcar un principiu de urmat pentru tine; doar o simplă înţelegere că este vorba de viaţa ta – bucură-te de ea, permite-i să cânte un cântec în tine, permite-i să devină un dans în tine. Nu ai nimic altceva de făcut decât să fii disponibil, şi atunci florile te vor copleşi.

Destin, soartă şi karma

Existenţa te trimite pe lume tabula rasa. Nu este scrisă nici o soartă; nu există nici un destin prin care, indiferent ce faci, să se întâmple un anumit lucru.

Existenţa este libertate. Soarta este sclavie. Libertatea înseamnă că depinde de tine să decizi ce se va întâmpla. Soarta este o ipoteză născocită.

Încrederea însă este cu totul altceva. Încrederea nu este soartă. Încrederea înseamnă doar că „indiferent ce se întâmplă, eu fac parte din existenţă, iar existenţa nu-mi poate fi intenţionat potrivnică. Uneori aşa simt, dar aceasta trebuie să fie o neînţelegere”.

Vieţile noastre sunt predestinate sau nu?

Aceasta nu este o problemă personală, ci o chestiune filosofică.

Vieţile noastre sunt şi predestinate, şi nu. Ambele, şi da şi nu. Ambele răspunsuri sunt adevărate pentru toate întrebările despre viaţă.

Într-un anumit fel, totul este predeterminat. Indiferent ce este fizic în tine, material, orice este mental, este predeterminat. Dar există ceva în tine care rămâne mereu nedeterminat, imprevizibil. Acel ceva este conştiinţa ta.

Dacă te identifici cu trupul tău şi cu existenţa materială, eşti în aceeaşi proporţie determinat de cauză şi de efect. Atunci eşti o maşină. Dar dacă nu te identifici cu existenţa materială, cu mintea sau cu trupul – dacă te simţi ca fiind ceva separat, diferit, deasupra şi transcendent trupului-minte –, atunci acea conştiinţă care transcende nu este predeterminată. Este spontană, liberă. Conştiinţa înseamnă libertate; materia înseamnă sclavie. Deci depinde cum te defineşti tu însuţi. Dacă afirmi: „Eu sunt doar trup”, atunci totul în privinţa ta este complet determinat.

Persoana care afirmă că omul este doar

trup nu poate spune că omul nu este supus predestinării. De obicei, cei care nu cred în conştiinţă nu cred nici în predestinare. Cei care sunt religioşi şi care cred în conştiinţă sunt de obicei cei care cred în predestinare. Ceea ce spun poate părea contradictoriu, dar aşa este.

Persoana care cunoaşte conştiinţa cunoaşte libertatea. Aşadar, doar o persoană spiritualizată poate spune că nu există deloc determinare. Acea realizare apare doar atunci când nu te mai identifici deloc cu trupul. Dacă simţi că eşti doar existenţă materială, atunci libertatea nu este posibilă. În cazul materiei, nu se pune problema de libertate. Materia înseamnă ceea ce nu poate fi liber; este limitată la acel lanţ de cauză şi efect. De îndată ce s-a atins stadiul de conştiinţă, de iluminare, persoana se află complet în afara tărâmului cauzei şi efectului. Devine absolut imprevizibilă, nu poţi spune nimic despre aceasta. Începe să trăiască fiecare moment; existenţa sa a devenit atomică.

Existenţa ta este un lanţ asemănător unui râu, în care fiecare pas este determinat de trecut. Viitorul tău nu este de fapt viitor; este doar un produs secundar al trecutului.

Este doar determinarea trecutului, modelarea, formularea şi condiţionarea viitorului tău. De aceea viitorul tău este previzibil.

B.F. Skinner afirmă că omul este la fel de previzibil ca orice altceva; singura problemă este aceea că nu am conturat încă mijloacele prin care am putea cunoaşte trecutul integral al acestuia. În momentul în care îi cunoaştem trecutul, putem face orice previziune în privinţa lui. Pe baza observaţiilor asupra persoanelor cu care a lucrat, Skinner are dreptate, pentru că sunt toate previzibile. A studiat sute de oameni şi a constatat că aceştia sunt toţi fiinţe mecanice, că nu există în ei nimic care s-ar putea denumi libertate.

Dar studiul lui este limitat; nu a avut în laboratorul său nici un Buddha pe care să facă experimente. Dacă fie şi o persoană ar fi liberă, dacă fie şi o persoană nu ar fi mecanică, neprevizibilă, atunci întreaga teorie a lui Skinner s-ar destrăma. Dacă o singură persoană din întreaga istorie a omenirii ar fi liberă şi imprevizibilă, atunci toate fiinţele umane sunt potenţial libere şi imprevizibile.

Întreaga posibilitate a libertăţii se

bazează pe ce pui accent: pe trup sau pe conştiinţă. Dacă întregul tău curs al vieţii este doar exterior, atunci totul este determinat. Sau există şi ceva interior în tine? Nu da un răspuns dinainte formulat. Nu spune „Eu sunt sufletul”. Dacă simţi că nu există nimic în interiorul tău, atunci fii cinstit şi recunoaşte. Această onestitate va fi primul pas spre libertatea interioară a conştiinţei.

Dacă intri în profunzime, vei simţi că totul face parte din exterior. Trupul vine din exterior, gândurile vin din exterior, până şi „sinele” ţi-a fost atribuit de alţii. De aceea îţi este atât de teamă de opiniile celorlalţi, pentru că aceştia îţi controlează sinele. Ei îşi pot schimba opinia despre tine în orice moment. Sinele tău, trupul tău, gândurile tale îţi sunt date de ceilalţi, deci ce se află înăuntru? Eşti format din straturi peste straturi de acumulări din exterior. Dacă te identifici cu personalitatea ta care provine de la ceilalţi, atunci totul este determinat.

Fii conştient de tot ce vine din exterior şi să nu te identifici cu acele elemente. Va veni clipa în care exteriorul va dispărea complet. Vei fi un vid. Acest vid este trecerea dintre exterior şi interior, poarta.

Ne temem atât de mult de vid, ne temem atât de mult să fim goi pe dinăuntru, încât ne agăţăm de acumulările din exterior. Trebuie să ai suficient curaj pentru a te dezidentifica de acumulările din exterior, ca să rămâi în vid. Dacă nu ai suficient curaj, te vei îndrepta spre exterior şi te vei agăţa de ceva de care apoi te vei umple. Dar acest moment al existenţei în vid este meditaţia. Dacă ai suficient curaj, dacă poţi rămâne în acest moment, atunci întreaga ta fiinţă se va îndrepta în curând automat spre interior.

Atunci când nu există nici un element de care să te agăţi în exterior, fiinţa ta se îndreaptă spre interior. Atunci ştii pentru prima dată că eşti o fiinţă care transcende toate ideile pe care le-ai avut despre persoana ta. Acum eşti ceva diferit de devenire; eşti o fiinţă. Această fiinţă este liberă; nimic nu o poate determina. Este libertate absolută. Nu este posibilă existenţa nici unui lanţ cauză – efect.

Acţiunile tale au legătură cu acţiuni trecute. A a creat o situaţie pentru ca B sădevină posibil; B creează o situaţie în care C înfloreşte. Faptele tale sunt legate de fapte trecute şi asta merge înapoi până la începutul fără începuturi şi până la sfârşitul

fără sfârşit. Nu eşti determinat doar de propriile acte, ci şi faptele tatălui tău şi ale mamei tale au continuitate cu ale tale. Societatea ta, istoria ta, tot ce s-a întâmplat anterior are într-un fel sau altul legătură cu fapta ta prezentă. Întreaga istorie a înflorit în tine. Tot ce s-a întâmplat vreodată are legătură cu faptele tale, deci faptele tale sunt, evident, determinate. Este o parte foarte mică a întregului tablou. Istoria este o forţă atât de vitală, de plină de viaţă, iar fapta ta individuală este o parte atât de mică din ea.

Marx susţinea că nu conştiinţa determină condiţiile societăţii. Societatea şi condiţiile ei determină conştiinţa. Nu oamenii importanţi creează societăţile importante; societăţile importante creează oamenii mari. Şi, într-un fel, are dreptate, deoarece nu tu eşti cel care-ţi determină acţiunile. Întreaga istorie le-a determinat; tu nu faci altceva decât să le aduci la îndeplinire.

Întregul proces evolutiv ţi-a determinat structura celulelor biologice. Aceste celule din interiorul tău pot ulterior să facă parte dintr-o altă persoană. Tu poţi crede că eşti tatăl unui copil, dar nu ai făcut decât să

devii o etapă în care evoluţia biologică a acţionat şi te-a obligat să acţionezi. Actul procreării este atât de puternic pentru că te depăşeşte; întregul proces evolutiv lucrează prin tine.

Acesta este unul dintre modurile prin care faptele se petrec în relaţie cu altele, acţiunile trecute. Dar atunci când o persoană devine iluminată, se iniţiază un fenomen nou. Faptele nu mai sunt legate de fapte trecute. Fiecare faptă, acum, are legătură doar cu conştiinţa persoanei. Este generată de conştiinţă, nu de trecut. De aceea, o persoană iluminată nu poate fi previzibilă.

Skinner afirmă că se poate determina ceea ce vei face dacă se cunosc faptele tale trecute. El afirmă că proverbul englezesc „Poţi duce un cal la apă, dar nu-l poţi forţa să bea” este greşit. Îl poţi forţa. Poţi crea o atmosferă care să-l determine pe cal să bea. Calul poate fi forţat, dar şi tu poţi fi forţat, pentru că acţiunile tale sunt create de situaţii, de circumstanţe. Dar, chiar dacă poţi conduce un buddha la apă, pe el nu-l poţi forţa să bea. Cu cât încerci mai mult să-l forţezi, cu atât va deveni mai imposibil. Nici căldura nu-l va face să bea; chiar dacă

ar străluci mii de sori deasupra lui, acest lucru nu ar ajuta. Un buddha are o origine diferită pentru acţiune. Nu are legătură cu alte acţiuni; are legătură cu conştiinţa.

De aceea subliniez că trebuie să acţionezi cu conştiinţă. Atunci, în fiecare moment în care acţionezi, aceasta nu este o problemă de continuare a altor fapte. Eşti liber. Începi să acţionezi, dar nimeni nu poate spune cum anume vei acţiona.

Obiceiurile sunt mecanice; se repetă. Cu cât repeţi ceva mai mult, cu atât devii mai eficient. Eficienţa înseamnă că acum conştiinţa nu mai este necesară. Dacă cineva este un dactilograf eficient, atunci nu este necesar un efort suplimentar; dactilografia se poate face inconştient. Chiar dacă se gândeşte la altceva, dactilografia continuă. Trupul dactilografiază; persoana nu este necesară. Eficienţa înseamnă că lucrul este atât de sigur, încât nu este posibil efortul. Când e libertate, efortul este mereu posibil. Un aparat nu poate comite erori. Pentru a greşi, persoana trebuie să fie conştientă.

Deci faptele tale au o relaţie în lanţ cu acţiunile tale anterioare; sunt determinate. Copilăria ta determină tinereţea ta;

tinereţea ta determină bătrâneţea ta; naşterea ta determină moartea ta; totul este determinat. Buddha obişnuia să spună: „Oferiţi cauza şi efectul va fi prezent”. Aceasta este o lume a cauzei şi a efectului, în care totul este determinat.

Dacă acţionezi cu deplină conştiinţă, se creează o situaţie complet diferită. Atunci totul este de la moment la moment. Conştiinţa este o energie; nu este statică. Este viaţa însăşi, deci se modifică. Este vie. Se extinde întruna; continuă să devină nouă, proaspătă, tânără. Atunci, faptele tale vor fi spontane.

Îmi amintesc de o poveste Zen…

Un maestru Zen i-a adresat o anumită întrebare discipolului său. Răspunsul la întrebare a fost exact cel care trebuia dat. A doua zi maestrul a adresat exact aceeaşi întrebare. Discipolul i-a răspuns: „Dar am răspuns ieri la această întrebare”.

Maestrul a replicat: „Acum te întreb din nou”. Discipolul a repetat răspunsul. Maestrul i-a spus: „Nu ştii răspunsul!”

Discipolul a replicat: „Dar ieri am răspuns la fel, iar tu ai aprobat din cap. Atunci am interpretat că răspunsul este corect. Acum de ce ţi-ai schimbat părerea?”

Maestrul a răspuns: „Tot ce poate fi repetat nu vine de la tine. Răspunsul a venit din memoria ta, nu din conştiinţa ta. Dacă ai fi ştiut cu adevărat, răspunsul ar fi fost diferit, pentru că s-au schimbat foarte multe lucruri. Eu nu sunt aceeaşi persoană care a adresat întrebarea ieri. Întreaga situaţie este diferită; şi tu eşti diferit – dar răspunsul este acelaşi. A trebuit să-ţi adresez din nou întrebarea ca să văd dacă repeţi răspunsul. Nimic nu poate fi repetat”.

Cu cât eşti mai viu, cu atât repeţi mai puţin. Doar o persoană care a murit poate fi consecventă. Viaţa este inconsecventă; viaţa este libertate. Libertatea nu poate fi consecventă. În consecvenţă cu ce? Poţi fi în consecvenţă doar cu trecutul.

O persoană iluminată este în consecvenţă doar cu propria sa conştiinţă; nu este niciodată în consecvenţă cu trecutul său. Ea este în întregime implicată în acţiune. Nimic nu este lăsat deoparte; nimic nu este lăsat să se piardă pe drum. În momentul următor fapta este terminată şi conştiinţa lui este din nou proaspătă. Conştiinţa va fi acolo ori de câte ori apare o situaţie, dar fiecare faptă va fi realizată cu libertate deplină, ca şi cum ar fi pentru

prima dată când această persoană s-a găsit în această situaţie specială.

De aceea am răspuns atât da, cât şi nu la întrebarea ta. Depinde de tine, dacă ai conştiinţă sau dacă eşti o acumulare, existenţă trupească.

Religiozitatea conferă libertate pentru că religiozitatea conferă conştiinţă. Cu cât ştiinţa ştie mai multe despre materie, cu atât va fi mai înrobită lumea. Întregul fenomen al materiei este unul al cauzei şi efectului: dacă ştii că, date fiind acestea, se întâmplă celelalte, atunci totul poate fi determinat.

În deceniile care urmează vom vedea cum întregul curs al umanităţii este determinat în multe feluri. Cea mai mare calamitate care poate apărea nu este războiul nuclear. Acesta nu poate decât să distrugă. Adevărata calamitate va proveni de la ştiinţele psihologice. Acestea vor experimenta şi vor afla cum poate fi controlată complet fiinţa umană. Deoarece nu suntem conştienţi, putem fi făcuţi să ne comportăm în moduri predeterminate.

Aşa cum suntem, totul poate fi determinat în privinţa noastră. Cineva este hinduist; altcineva este musulman – aceasta

este predeterminare, nu libertate. Părinţii au decis; societatea decide. Cineva este medic, altcineva este inginer; acum comportamentul lui este determinat. Suntem deja controlaţi în mod constant, iar metodele noastre sunt încă foarte primitive. Tehnicile noi vor fi capabile de a determina comportamentul nostru în aşa măsură, încât nimeni nu va fi capabil să afirme că sufletul există. Dacă orice reacţie a ta este determinată, atunci care este rostul sufletului?

Reacţiile tale pot fi determinate prin procesele chimice din organism. Dacă ţi se dă alcool, te comporţi diferit. Procesele chimice din organism sunt diferite, deci te comporţi diferit. La un anumit moment, tehnica tantra supremă era aceea de a ingera substanţe toxice şi de a rămâne conştient. Dacă o persoană a rămas conştientă atunci când totul indica faptul că ar fi trebuit să fie inconştientă, doar atunci ar spune tantra că este iluminată, altfel nu. Dacă procesele chimice îţi pot schimba conştiinţa, atunci care este sensul conştiinţei tale? Dacă o injecţie te poate face inconştient, atunci care este sensul? Atunci substanţa chimică din injecţie este

mai puternică decât starea ta proprie de conştiinţă. Tantra spune că este posibil să transcenzi orice substanţă toxică şi să rămâi conştient. S-a administrat stimulul, dar reacţia nu este prezentă.

Sexul este un fenomen chimic; o anumită cantitate dintr-un anumit hormon creează dorinţa sexuală. Devii dorinţă. Poţi avea remuşcări atunci când chimia corpului tău a revenit la nivel normal, dar părerea de rău nu are sens. Atunci când hormonii vor fi din nou prezenţi, te vei comporta în acelaşi mod. Astfel, tantra a experimentat şi sexul. Dacă nu simţi dorinţă sexuală într-o situaţie care este total sexuală, atunci eşti liber. Procesele chimice din corp au fost lăsate în urmă. Corpul este acolo, dar tu nu eşti în corp.

Mânia este, de asemenea, doar chimie. Biochimiştii vor fi în curând capabili să te protejeze de mânie, de sex, dar nu vei deveni Buddha. Buddha nu era incapabil de mânie. Era capabil de mânie, dar efectul faptului că avea acest sentiment nu exista.

Dacă se controlează procesele chimice din corp, vei fi incapabil de a fi mânios. Condiţia chimică ce te determină să simţi mânia nu este prezentă, deci efectul mâniei

nu există. Sau dacă hormonii sexului sunt eliminaţi din corpul tău, nu vei mai fi sexual. Dar ceea ce contează cu adevărat nu este că eşti sau nu sexual sau că simţi sau nu mânia. Ceea ce contează cu adevărat este cum să devii conştient într-o situaţie care necesită inconştienţa ta, cum să devii conştient într-o situaţie care se petrece doar în inconştienţă.

Când apare o situaţie de acest tip, meditează asupra ei. Ţi s-a dat o mare şansă. Dacă eşti gelos, meditează asupra acestui sentiment. Acesta este momentul potrivit. Procesele chimice din corpul tău lucrează în tine. Te vor determina să fii inconştient; te vor determina să te comporţi ca şi cum ai fi nebun. Acum, fii conştient. Lasă gelozia să existe, nu o suprima, ci fii conştient; fii martor al acestei stări.

Dacă există mânie, fii martor al acesteia; dacă există sex, fii martorul acestuia. Lasă să se întâmple tot ce există în tine şi începe să meditezi asupra întregii situaţii. Treptat, cu cât conştienţa ta se adânceşte, cu atât se diminuează posibilitatea de a-ţi fi determinat comportamentul. Devii liber. Moksha, libertate, nu înseamnă nimic altceva. Înseamnă doar o conştiinţă care

este atât de liberă, încât nimic nu o poate determina.

Gradul de progres spiritual este predestinat? Sau viaţa omului este o serie de provocări şi posibilităţi, fără a se cunoaşte nimic în privinţa rezultatului?

Esenţa este predestinată, personalitatea este doar un accident. Ceea ce eşti este predestinat, ceea ce pari a fi este doar un accident. Faptul că eşti hinduist sau creştin este un accident. Faptul că eşti bărbat sau femeie este un accident. Faptul că eşti german sau indian este un accident. Faptul că eşti negru sau alb este un accident. Dar faptul căexişti, simpla ta existenţă, este predestinat.

Încearcă să afli ce este destinat şi nu fi prea preocupat de ceea ce este irelevant, de ceea ce este accidental.

Nasul tău este puţin cam lung sau puţin cam scurt. Nu-ţi bate capul prea mult cu acest lucru; este doar un accident. Sau pielea ta are pigment şi eşti negru. Sau pielea ta nu are pigment – nu valorează mai mult de doi bani. Nu te îngrijora. Este irelevant.

Încearcă să afli ceea ce este absolut menit. Aceasta este natura fiinţei tale,

esenţa ta.

Dar te pierzi în accidente. Acorzi prea multă atenţie accidentelor; îţi faci prea multe griji pentru ele. Îţi iroseşti tot timpul şi energia prea mult pentru ele. Devii atât de ocupat cu aspectele neesenţiale, încât uiţi de cele esenţiale.

Aceasta este starea omului care doarme; se concentrează mereu pe neesenţial. Te gândeşti la bani, te gândeşti la putere, te gândeşti la locuinţă, te gândeşti la maşină, te gândeşti la asta şi la cealaltă – dar nu acorzi atenţie niciodată acelui miez al tău cel mai intim, care eşti tu. Acel miez intim este absolut menitt. În exterior nimic nu este menit. În interior, totul este menit. Acordă mai multă atenţie acestor lucruri. Asta înseamnă sannyas: îndreptarea spre esenţial şi îndepărtarea de neesenţial.

Nu susţin aici că nu ar trebui să mănânci, că nu ar trebui să locuieşti într-o casă – nu. Nu acesta este sensul. Locuieşte într-o casă, dar nu te preocupa prea mult. Ca să trăieşti trebuie să mănânci. Mănâncă – dar nu face din a mânca ocupaţia principală. Există oameni care se gândesc permanent la mâncare.

Banii sunt necesari, dar nu face din bani

Dumnezeul tău. Foloseşte-i atunci când îi ai. Atunci când nu-i ai, foloseşte-te şi de această stare de a nu avea, pentru că are propria ei frumuseţe. Când ai bani, poţi avea un palat. Este bine să-l ai. Atunci când nu ai bani, n-ai decât să devii vagabond şi să trăieşti sub cerul liber. Şi acest lucru are propria lui frumuseţe. Când ai bani, foloseşte-i. Nu te lăsa folosit de bani. Atunci când nu-i ai, bucură-te de sărăcie. Bogăţia îşi are bogăţia ei, dar şi sărăcia îşi are bogăţia ei. Există multe lucruri de care doar o persoană săracă se poate bucura – niciodată o persoană bogată. Există multe lucruri de care se poate bucura doar o persoană bogată – niciodată o persoană săracă. Aşadar, indiferent de oportunitate… Când eşti bogat, bucură-te de ceea ce se poate bucura un bogat. Când eşti sărac, bucură-te de ceea ce se poate bucura un sărac.

Dar ce faci tu? – faci exact invers. Când eşti bogat, tânjeşti după lucrurile de care se pot bucura doar săracii. Iar când eşti sărac, tânjeşti după lucrurile de care se pot bucura doar bogaţii. Gândeşti prosteşte; nu văd nici o urmă de inteligenţă aici.

Locuiam cu un prieten. Era vicecancelar,

un bărbat în vârstă, un beţiv – aproape tot timpul era beat –, dar era un om foarte bun, cum sunt de obicei beţivii. Foarte de treabă, politicos, un om iubitor.

Într-o noapte, băuse prea mult, iar eu eram cu el. Dintr-odată i s-a făcut foarte frică. A devenit atât de paranoic, încât mi-a spus: „Te rog, scrie imediat o scrisoare către poliţie – spune-le să trimită doi ofiţeri de informaţii2”.

Am scris o scrisoare, dar am făcut o greşeală. Am scris şefului de secţie: „Vă rog să trimiteţi doi ofiţeri inteligenţi”.

Bătrânul beţiv a citit biletul şi l-a pufnit râsul. Mi-a spus: „Cine a auzit vreodată de ofiţeri inteligenţi? Scrie «ofiţeri de informaţii», nu «ofiţeri inteligenţi»”.

Este aproape imposibil să găseşti un ofiţer inteligent, pentru că este aproape imposibil să găseşti un om inteligent. Inteligenţa lipseşte cu desăvârşire.

Când ai bani, bucură-te de ei. Trăieşte ca un rege atunci când îi ai. Dar mi se întâmplă să văd oameni – au bani şi trăiesc precum cerşetorii. Pun banii la ciorap pentru viitor, iar când îi pierd, încep să se gândească: „De ce am irosit ocazia? Ar fi trebuit să ne bucurăm”.

Persoanele sărace se gândesc mereu că ar vrea să trăiască în palate, când ar putea să se bucure de copacul în care se găsesc. De păsările cântătoare, de soare şi de aer – lumea este mai deschisă pentru o persoană săracă. O persoană săracă se poate bucura de un somn lin, pentru că pentru cel bogat somnul este dificil. Poate că are un dormitor mai bun, poate că are saltele confortabile, dar nu va putea să doarmă. Se va gândi atunci la cerşetori şi va fi invidios că aceştia dorm atât de bine, sforăie, iar „Eu nu pot dormi”.

Când poţi dormi bine, dormi bine. Când ai saltele confortabile, bucură-te de ele – şi suferă de insomnie! Dar fii inteligent.

De ce se întâmplă că oamenii sinceri, politicoşi şi buni la suflet suferă şi sunt neglijaţi? De ce oamenii vicleni, lacomi şi răi prosperă şi sunt respectabili? Este acesta rezultatul karmei din viaţa anterioară, al sorţii?

Nu este necesar să crezi în soartă. Nu este necesar să crezi că oamenii suferă din cauza faptelor lor rele din trecut, karma. Realitatea este că oamenii buni, oamenii de treabă, oamenii virtuoşi sunt nevoiţi să sufere. Nu le poţi avea pe toate în viaţă.

Dacă ai bunătate, bucură-te de ea; dacă ai virtute, bucură-te de ea; dacă eşti de treabă, bucură-te de această calitate.

De ce să fii invidios pe oamenii vicleni care devin prim-miniştri, pe oamenii răi care se îmbogăţesc? Oamenii răi este posibil să câştige cursa în concurenţă cu cei buni dacă este o cursă pentru bani, dacă acea cursă este pentru putere, prestigiu, respectabilitate. Dar dacă acea cursă este pentru linişte interioară, pace, calm, detaşare, tăcere, meditaţie, evlavie, atunci oamenii răi nu vor obţine nimic, nicăieri. Nu văd nici o problemă aici. Dacă ai fi adresat oricui altcuiva această întrebare, atunci ţi s-ar fi explicat că acest lucru ţine de vieţile anterioare, pentru că pentru logicieni, pentru teologi, nu poate exista o altă explicaţie.

Ei ţi-au spus mereu că oamenii buni nu ar trebui să sufere, că doar cei răi ar trebui să sufere. Dar în viaţa de toate zilele vezi foarte clar că se întâmplă exact contrariul: oamenii buni suferă; oamenii răi sunt deasupra, bucurându-se. Este normal ca teologul să creeze o poveste cu privire la o viaţă anterioară, la credinţă, la prarabdha, la karma – toate nişte născociri, nişte

poveşti. Realitatea este foarte simplă: bunătatea nu are nimic de-a face cu câştigarea banilor. Bunătatea câştigă ceva mult mai valoros, cum ar fi pacea minţii.

Persoana virtuoasă nu trebuie să-şi facă griji pentru lucrurile mundane. Poate că nu are un palat, dar va trăi mai fericită în coliba sa decât un rege în palatul său. Cel virtuos nu va fi capabil să conducă un palat, dar va fi capabil să facă faţă fericirii. Cel viclean va fi capabil să ajungă la palat, dar îşi va pierde pacea minţii, va pierde contactul cu sine însuşi.

Deci pentru mine este foarte simplu. Dacă-ţi doreşti lumea interioară şi bogăţiile interioare, fii bun, fii virtuos, fii cumsecade şi nu fi gelos pe bieţii oameni care sunt doar vicleni şi câştigă bani, care sunt capabili să comită orice gen de delicte pentru a ajunge în poziţii înalte şi să fie respectaţi. Vrei să le ai pe amândouă? Vrei bani, dar şi meditaţie? Ceri prea mult. Trebuie să le rămână ceva şi oamenilor vicleni! Ei fac eforturi uriaşe. Şi suferă mult în interior. Poate tu suferi în exterior, ei suferă în interior – şi aceasta este o suferinţă mai mare decât cea pe care o cunoşti tu.

Deci nu consider că viaţa trebuie

explicată prin poveşti. Viaţa este matematică simplă. Primeşti ceea ce meriţi. Nu cere nimic care nu are legătură cu calităţile tale, atunci nu vei avea nici o problemă. Atunci nu vei mai vedea lucrurile aşa cum le vezi acum – că cei virtuoşi suferă. Nu – nici un om virtuos nu suferă. Fiecare om virtuos se bucură de fiecare moment cu fericire. Dacă suferă, atunci nu este virtuos, este pur şi simplu un laş. În esenţă este viclean, dar nu este curajos. Îşi doreşte aceleaşi lucruri pe care le are omul viclean, dar nu are suficient curaj ca să fie viclean, nici nu este suficient de deştept pentru a fi viclean. Viclenia este o artă.

Cei vicleni trebuie să aibă ceea ce pot gestiona. Cei răi trebuie să aibă ceea ce pot gestiona. Dar cei buni nu trebuie să fie geloşi, pentru că au adevăratele bogăţii ale fiinţei interiorizate. Trebuie să aibă compasiune. Ar trebui să-i vadă pe bieţii politicieni vicleni, pe cei foarte bogaţi – ar trebui să le vadă sărăcia interioară, întunericul interior, iadul interior şi ar trebui să aibă compasiune, nu să fie competitivi!

Nu se poate argumenta că nu ar trebui să interferezi cu acea karma, cu forţele sale

naturale de cauză şi efect? Sau este acesta totodată modul prin care existenţa aduce o astfel de posibilitate la îndemâna lumii care evoluează, a sufletului care evoluează?

Se pot aduce argumente pentru orice, dar argumentele nu duc nicăieri. Poţi argumenta, dar cum te va ajuta oare acel argument? Poţi argumenta că nu ar trebui să intervii în procesul natural al karmei – atunci nu interfera. Dar atunci fii fericit în nefericirea ta – şi nu eşti. Vrei să interferezi. Dacă te poţi baza pe procesul natural, atunci este minunat – dar atunci nu te mai plânge. Nu întreba: „De ce este aşa?” Din cauza procesului natural al karmei. Suferi? – suferi din cauza procesului natural al karmei, altfel nu este posibil; nu interveni.

Aceasta este doctrina sorţii, a kismet – doctrina de a crede în soartă. Atunci nu mai trebuie să faci nimic: indiferent ce se întâmplă se întâmplă, trebuie să accepţi asta. Şi atunci devine o predare şi nu trebuie să faci nimic. Dar atunci este necesară acceptarea totală. Nu este necesar să te implici, dar poţi fi într-o astfel de stare în care să nu te implici? Te implici în mod constant în toate. Nu poţi lăsa asta pe

seama naturii. Dacă o poţi lăsa, atunci nimic altceva nu este necesar şi totul ţi se va întâmpla. Dar dacă nu o poţi lăsa, atunci implică-te. Şi te poţi implica, dar procesul trebuie înţeles.

Meditaţia nu înseamnă să te implici în procesul karmei; înseamnă, mai curând, să sari din el. Nu înseamnă exact să te implici; înseamnă să faci un salt din cercul vicios în afara cercului vicios. Cercul va continua, iar procesul se va încheia de la sine. Nu îl poţi încheia, dar poţi ieşi din el, iar de îndată ce ai ieşit din el, devine iluzoriu.

De exemplu, Raman Maharshi a murit de cancer. Discipolii săi au încercat să-l convingă să meargă la tratament. A răspuns: „Bine. Dacă vă place şi asta vă va face fericiţi, atunci trataţi-mă. Dar în ceea ce mă priveşte, este bine”. Doctorii au fost surprinşi, pentru că trupul lui era în suferinţă, avea dureri mari, dar în ochii lui nu se vedea durerea. Corpul lui suferea profund, dar el nu suferea.

Trupul face parte din karma, face parte din cercul mecanic al cauzei şi efectului,dar conştiinţa poate trece dincolo, poate transcende. Este doar martor. Raman Maharshi vedea că trupul suferea, că trupul

avea să moară, dar era martor. Nu se implica în asta, nu se implica deloc. Privea doar la ceea ce se întâmpla, dar nu era inclus în cercul vicios, nu era identificat, nu era integrat în acesta.

Meditaţia nu este o implicare. Fără meditaţie, te implici în fiecare moment. Cu meditaţie, treci dincolo; devii un observator din vârful dealului. În vale lucrurile continuă să se întâmple, dar nu îţi aparţin. Eşti doar un privitor. Este ca şi cum se întâmplă altcuiva, sau ca şi cum s-ar întâmpla în vis, sau într-un film pe ecran. Nu intervii. Nu eşti implicat în piesă – ai ieşit din ea. Acum nu mai eşti actor, ai devenit spectator. Este singura schimbare.

Şi când eşti doar martor, trupul va face imediat orice trebuie făcut. Dacă ai multe karma de suferit, şi acum, că ai devenit martor, nu vei renaşte, trupul va trebui să sufere în această viaţă toată suferinţa care ar fi existat în multe vieţi. Se întâmplă de multe ori că un om iluminat trebuie să sufere de multe boli ale trupului, pentru că acum nu mai există naştere viitoare, nu mai există viaţă viitoare. Acesta este ultimul trup, deci toate karmele şi întregul proces trebuie încheiate, terminate.

Se întâmplă că, dacă analizăm viaţa lui Iisus din perspectivă orientală, atunci răstignirea este un fenomen diferit. Pentru mintea occidentală nu există succesiune de vieţi, nici renaştere, nici reîncarnare, deci ei nu au o analiză foarte profundă a răstignirii. Au un mit că Iisus a suferit pentru noi, că suferinţa lui a fost mântuire pentru noi. Dar acest lucru este absurd; şi nici nu corespunde cu faptele, pentru că, dacă suferinţa lui Iisus a devenit mântuire pentru tine, atunci de ce mai suferă încă umanitatea? Suferă acum mai mult decât a suferit vreodată.

După răstignirea lui Iisus umanitatea nu a intrat în Împărăţia lui Dumnezeu. Dacă a suferit pentru noi, dacă răstignirea lui a reprezentat o pocăinţă pentru vina şi păcatele noastre, atunci el reprezintă un eşec, deoarece vina continuă, păcatul continuă, suferinţa continuă. Atunci suferinţa lui a fost în zadar, atunci răstignirea nu a reuşit.

Creştinătatea are doar un mit. Dar analiza orientală a vieţii umane are o atitudine diferită. Răstignirea lui Iisus a fost toată suferinţa lui acumulată prin propriile karme. Iar aceasta a fost ultima lui viaţă, el

nu avea să mai intre în trup din nou, deci întreaga suferinţă avea să fie cristalizată, concentrată într-un singur punct. Acel singur punct a devenit răstignirea.

El nu a suferit pentru nimeni altcineva – nimeni nu poate suferi pentru altcineva. A suferit pentru el însuşi, pentru karmele lui trecute. Nimeni nu te poate elibera, pentru că tu eşti legat prin karmele tale, deci cum te-ar putea elibera Iisus? Se poate face pe sine sclav, se poate elibera pe sine, poate deveni om liber prin forţe proprii. Prin răstignire s-a încheiat seria karmelor sale. Terminase, lanţul ajunsese la final. Cauză şi efect – ajunseseră la sfârşit. Acest trup nu avea să se mai nască; nu avea să mai intre în alt pântec. Dacă nu ar fi fost iluminat, ar fi trebuit să mai sufere toate acestea multe vieţi. Totul a devenit concentrat într-un singur punct, într-o viaţă.

Nu poţi interveni, şi dacă intervii îţi vei provoca mai multă nefericire. Nu te implica în karme, ci mergi dincolo de ele, fii martorul lor. Priveşte-le ca pe un vis, nu ca pe ceva real; priveşte-le doar şi fii indiferent. Nu te implica. Trupul tău suferă – priveşte suferinţa. Trupul tău este fericit – priveşte fericirea. Nu te identifica – asta

înseamnă meditaţie.

Şi nu găsi scuze. Nu spune că „se poate argumenta”. Poţi argumenta orice, eşti liber să faci asta, dar adu-ţi aminte că argumentul tău poate fi ca un suicid. Poţi aduce argumente împotriva ta şi poţi crea un argument care nu te va ajuta, care nu te va transforma, care mai curând va fi un pas înapoi. Tot continuăm să argumentăm.

Chiar astăzi a venit o fată să vorbească cu mine. M-a întrebat: „Spune-mi, Dumnezeu există cu adevărat?” Era pregătită să argumenteze că nu există Dumnezeu. M-am uitat la chipul ei, la ochii ei. Era încordată, plină de argumente; voia să se angajeze într-o dispută în privinţa acestui fapt. În profunzimea fiinţei ei, îşi dorea ca eu să spun că nu există Dumnezeu, pentru că dacă Dumnezeu există atunci ai probleme. Dacă există Dumnezeu nu poţi rămâne cel care eşti; atunci apare o provocare. Dumnezeu este o provocare. Înseamnă că nu poţi fi mulţumit de tine; este posibil ceva care este mai presus de tine. O stare mai înaltă, o stare absolută de conştiinţă devine posibilă. Asta înseamnă Dumnezeu.

Deci era pregătită să argumenteze şi mi-

a spus: „Sunt atee şi nu cred în Dumnezeu”.

I-am răspuns: „Dacă nu există Dumnezeu, cum este posibil «să nu crezi în el»? Iar Dumnezeu este irelevant. Credinţa ta şi necredinţa ta, argumentele tale pentru şi argumentele tale împotrivă au legătură cu tine; nu cu Dumnezeu. De ce te preocupă? Dacă nu există Dumnezeu, atunci de ce ai călătorit atât de mult, de ce ai venit la mine să argumentezi împotriva a ceva ce nu există? Uită şi iartă-l. Du-te acasă, nu-ţi irosi timpul. Dacă nu există, atunci de ce eşti atât de îngrijorată? De ce acest efort pentru a demonstra că nu există? Acest efort demonstrează un lucru în privinţa ta. Te temi. Dacă Dumnezeu există, atunci există o provocare. Dacă Dumnezeu nu există, atunci poţi rămâne cine eşti; nu există nici o provocare în viaţă”.

O persoană care se teme de provocări, riscuri, pericole, de schimbarea propriei persoane, de mutaţie va nega întotdeauna că există Dumnezeu. Negarea este mintea sa; negarea arată ceva despre persoana sa, nu despre Dumnezeu.

I-am spus că Dumnezeu nu este ceva despre care să se poată demonstra că există sau nu. Dumnezeu nu este un obiect despre

care să avem opinii pro sau contra. Dumnezeirea este o posibilitate în tine. Nu este ceva în afară; este o posibilitate în tine. Dacă vei călători spre acea posibilitate, atunci ea devine reală. Dacă nu te deplasezi spre acel punct, atunci nu este real. Şi dacă aduci argumente împotrivă, atunci nu mai are rost să călătoreşti; rămâi la fel. Devine un cerc vicios.

Argumentezi că Dumnezeu nu există, şi din cauza acestei argumentări nu călătoreşti niciodată spre dumnezeire – pentru că este o călătorie interioară, un parcurs interior. Nu călătoreşti niciodată, căci cum ai putea călători spre ceva ce nu există? Deci rămâi aceeaşi. Iar când rămâi aceeaşi nu întâlneşti niciodată divinul. Nu ajungi niciodată la vreun sentiment, la o vibraţie provenită de la ceva de dincolo de tine. Atunci ţi se dovedeşte mai mult că nu există. Cu cât se dovedeşte mai mult, cu atât te îndepărtezi mai tare, cu atât cazi mai mult, cu atât creşte mai mult prăpastia.

Deci problema nu este dacă Dumnezeu există sau nu, i-am răspuns. Se pune problema dacă vrei sau nu să creşti. Dacă vei creşte, atunci creşterea ta totală va fi uniunea, creşterea ta totală va fi întâlnirea.

I-am spus o anecdotă.

Într-o dimineaţă cu vânt puternic, pe când primăvara era pe sfârşite, melcul şi-a început călătoria în sus pe trunchiul unui cireş. Nişte vrăbiuţe din stejarul alăturat au început să râdă, pentru că nu era anotimpul potrivit şi nu erau cireşe în copac, iar bietul melc făcea mari eforturi să ajungă în vârf. Au râs pe seama lui.

Apoi, o vrăbiuţă a zburat în jos, a ajuns aproape de melc şi i-a spus: „Dragul meu,unde te grăbeşti? Încă nu sunt cireşe în copac”.

Dar melcul nici măcar nu s-a oprit; şi-a continuat parcursul în sus. Fără să se oprească, melcul a spus: „Dar vor fi acolo când ajung eu. Vor fi acolo când ajung eu acolo. Îmi va lua mult timp să ajung în vârf, şi până atunci cireşele vor fi acolo”.

Dumnezeu nu există, dar dumnezeirea va fi acolo până când ajungi tu. Nu este ceva ce există deja – nu este niciodată acolo. Este creştere. Este propria ta creştere. Când ajungi într-un punct în care eşti total conştient, dumnezeirea există. Dar nu găsi argumente. În loc să-ţi iroseşti energia argumentând, foloseşte-ţi energia ca să te transformi.

Iar energia nu înseamnă mult. Dacă-ţi direcţionezi energia spre argumentare poţi deveni geniu în argumentare. Dar atunci îţi iroseşti energia, iar acest lucru costă scump, pentru că aceeaşi energie ar putea deveni meditaţie. Poţi deveni logician: poţi concepe argumente foarte logice, poţi găsi dovezi pentru sau contra foarte convingătoare, dar vei rămâne la fel. Argumentele tale nu te vor schimba.

Ţine minte un singur lucru: tot ce te schimbă este bun. Tot ce-ţi conferă creştere, extindere, sporire a conştiinţei este bun. Tot ce te face static şi tot ce îţi protejează statu-quoul nu este bun; este fatal, este sinucidere.

Există o vorbă sufistă care spune: „Nici o fiinţă umană nu-şi poate evita soarta. Aceasta este o lume a limitărilor – binecuvântaţi sunt cei care capătă o fărâmă din infinit, în ciuda acestui fapt”.

Un astrolog şi compozitor renumit, Dane Rudhyar, care era prieten cu Georges Gurdjieff, a spus: „Vechea concepţie a astrologiei – că experienţa li se întâmplă fiinţelor umane – nu este adevărată. Din contra, fiinţele umane se materializează prin experienţele lor”.

Observaţia mea este că fiecare astrolog care are suficient curaj va descoperi că Gurdjieff are dreptate când afirmă că „omul este o maşină”.

Georges Gurdjieff are dreptate când afirmă că omul este o maşină, dar prin „om” el îi desemnează pe toţi aceia care trăiesc inconştient, care nu sunt conştienţi, care nu sunt treji, care nu reacţionează la realitate, ci reacţionează doar. Nouăzeci şi nouă virgulă nouă la sută din fiinţele umane intră în categoria maşinilor. Aceste maşini fac astrologia posibilă.

De fapt, se pot face previziuni, se pot emite garanţii doar pentru maşini. Se poate emite certificat de garanţie de cinci ani pentru un ceas, se poate emite garanţie pentru o maşină pe o anumită perioadă deoarece cunoaştem capacitatea acesteia, ştim cât poate funcţiona, cât timp poate merge. Scopul ei este limitat. Şi nu poate face nimic independent, poate doar reacţiona la diferite situaţii – care sunt aproape întotdeauna previzibile.

De exemplu, la un anumit moment un băiat sau o fată vor deveni maturi sexual, iar hormonii şi fiziologia lor încep să-i îndrepte unul spre celălalt. Ei numesc

aceasta dragoste, deoarece nimeni nu vrea să fie încadrat în categoria maşină. Dar două maşini nu pot iubi, două maşini pot fi doar împreună, se pot lupta, pot da una peste cealaltă.

Şi nu este o coincidenţă faptul că în multe limbi dragostea se exprimă prin „a cădea în dragoste”. Este un proces inconştient, este o cădere. Nu poţi spune de ce iubeşti o anumită persoană.

Iar acum ştiinţa biologiei umane, genetica, s-a dezvoltat foarte mult. Este posibil să ţi se injecteze hormoni care să determine dispariţia dragostei sau care să te facă să iubeşti cu patimă. Dar aceştia sunt hormoni; este chimie. Nu eşti implicat în mod conştient.

S-a întâmplat în Mumbai acum aproape douăzeci de ani – un astrolog a venit să mă vadă. I-am spus: „Vei fi dezamăgit. Astrologia nu funcţionează pentru mine”.

El mi-a răspuns: „Nu se pune problema dacă pentru tine sau pentru altcineva, nu există excepţii în astrologie”.

Am răspuns: „Atunci fă un singur lucru: scrie douăsprezece lucruri pe care le voi face într-un an. Tu păstrezi una dintre cópii, eu pe cealaltă, iar eu voi scrie pe ambele

cópii că acestea sunt nişte lucruri pe care nu le voi face. Este singurul mod prin care putem decide dacă astrologia ta funcţionează sau nu”.

S-a speriat puţin, pentru că nu se gândise la această posibilitate. Am spus: „Pot merge până acolo încât, dacă tu scrii că eu voi trăi, eu să spun că voi muri – doar pentru a demonstra clar că astrologia nu funcţionează pentru mine”.

El a replicat: „Trebuie să studiez mai în profunzime. Voi reveni după trei zile”.

Au trecut douăzeci de ani; nu s-a întors! De câte ori am fost la Mumbai am cerut: „Sunaţi-l pe astrolog şi întrebaţi-l când va fi gata acel studiu amănunţit – deoarece au trecut douăzeci de ani. A renunţat la idee?”

Dacă eşti iluminat, atunci astrologia nu funcţionează pentru tine. Poţi iubi, poţi face, poţi înfăptui, îţi stăpâneşti întru câtva propria fiinţă. Dar inconştient te deplasezi încoace şi-ncolo, după cum bate vântul. Şi oricine a studiat în profunzime natura umană…

Există multe şcoli de astrologie care au studiat timp de secole cum funcţionează omul mecanic. Au ajuns la anumite concluzii, iar concluziile lor sunt aproape

întotdeauna corecte. Dacă sunt incorecte, aceasta înseamnă că astrologul nu este bine pregătit, că studiile sale asupra naturii umane şi asupra comportamentului inconştient nu sunt complete.

Dar în momentul în care începi să devii conştient, începi să devii cu adevărat fiinţă umană – nu maşină.

Când Gurdjieff a afirmat pentru prima dată că omul este o maşină, acest lucru a şocat multă lume. Dar el spunea adevărul. Este adevărul care se aplică în cazul a 99,9% dintre oameni – 0,1% trebuie lăsaţi deoparte.

Gautama Buddha s-a născut... iar în Orient era perioada cea mai propice pentru apariţia geniului uman. În toate direcţiile în care acţiona Orientul, era perioada de vârf, apogeul... atât de prolifică, încât nu mai poţi găsi o altă poziţie pentru yoga; Patanjali a exploatat toate poziţiile posibile, ştiinţa este completă. Au trecut cinci mii de ani, şi în toţi aceşti ani oamenii au încercat, dar nu există nici o posibilitate de a găsi o poziţie nouă. Nu mai poţi găsi o poziţie sexuală nouă; Vatsyayana a completat toate poziţiile posibile – şi câteva care par chiar imposibile! Shiva a desăvârşit toate

tehnicile de meditaţie – o sută douăsprezece. Poţi experimenta combinaţii noi, dar nu este posibil nimic nou.

Astrologia era şi ea la apogeu. Când s-a născut Gautama Buddha, fiul unui mare rege, regele i-a chemat imediat pe cei mai buni astrologi. Au studiat cu toţii harta astrelor la naştere şi au rămas fără cuvinte.

Doar unul dintre ei – un astrolog tânăr – i-a spus regelui: „Aceşti oameni tac pentru că băiatul acesta este ciudat şi nu ne putem pune de acord în privinţa lui. Există două posibilităţi” – dar astrologia nu vorbeşte niciodată în astfel de termeni. Astrologia înseamnă că trebuie să prezici ceea ce se va întâmpla; nu ţi se cere să prezici toate posibilităţile, nu ar mai fi prezicere.

Dar tânărul astrolog a spus: „Aceştia sunt bătrâni înţelepţi, deci nu vor spune nici măcar aceasta. Eu sunt tânăr şi-mi pot pune capul la bătaie, pot risca, pentru că nu am nici o reputaţie de apărat. Există două posibilităţi: ori acest băiat va deveni împărat al lumii, cuceritor al întregii lumi, ori va deveni iluminat, un suflet treaz eliberat – dar atunci va fi cerşetor. Fie va fi împăratul întregii lumi, fie doar un cerşetor cu un taler pentru pomană în mâini. Dar

nouă nu ne stă în putere să spunem care va fi rezultatul”.

Toţi astrologii bătrâni au fost de acord. „Tânărul are dreptate. Am tăcut pentru că astrologia nu funcţionează în acest fel – noi ar trebui să spunem «se va întâmpla aceasta cu certitudine». Dar în privinţa acestui băiat nu ne putem pronunţa. Posibilităţile sunt diametral opuse – ori împărat, ori cerşetor”.

Asta s-a şi întâmplat.

Regele i-a întrebat atunci pe toţi astrologii înţelepţi: „Atunci spuneţi-mi cum l-aş putea proteja ca să nu se îndrepte spre posibilitatea de a deveni cerşetor, ci să devină împărat al lumii. Acesta a fost visul meu dintotdeauna. Eu n-am putut realiza acest lucru, dar el are această posibilitate! Aşa că spuneţi-mi cum l-aş putea împiedica să devină cerşetor”.

I-au dat toate sfaturile, dar sfaturile lor s-au dovedit a crea exact opusul a ceea ce intenţionaseră ei. I-au sugerat: „Puneţi-i la dispoziţie tot luxul. Nu-l lăsaţi să afle despre moarte, despre bătrâneţe. Nu-l lăsaţi să afle despre cum să devii căutător, sannyasin. Nu trebuie să-i lăsaţi timpul necesar să se gândească: «Care este sensul vieţii?» Ţineţi-l mereu ocupat cu cântece, dansuri, vin şi

femei, înecaţi-l complet”.

Tocmai aceste sfaturi au creat probleme – pentru că timp de 29 de ani a fost ţinut atât de izolat de lume, atât de neştiutor faţă de realitatea obişnuită a lumii în care oamenii se îmbolnăveau, oamenii îmbătrâneau, oamenii mureau, în care existau sannyasini, unde existau căutători ai adevărului… dacă i s-ar fi permis să cunoască toate aceste lucruri de la bun început ar fi devenit imun – încă de la început ar fi văzut că oamenii îmbătrânesc, că oamenii se îmbolnăvesc, că unii oameni devin sannyasini. Dar timp de 29 de ani a fost ţinut complet deoparte de astfel de lucruri.

Iar după 29 de ani, când a intrat în contact cu lumea – într-o bună zi trebuie să intri în contact cu lumea –, atunci acest contact a fost un mare şoc. Nu-şi putea crede ochilor! Nu putea crede că oamenii îmbătrânesc; nu îi venea să creadă că viaţa se va termina prin moarte. Nu-i venea să creadă că fusese ţinut în întuneric în timp ce alţi oameni căutau sensul vieţii, încercând să afle dacă există ceva nemuritor în om sau nu.

Şocul nu ar fi fost atât de mare. Pentru

oricine altcineva nu este un şoc atât de mare – din copilărie începi să cunoşti totul şi, încet-încet, te obişnuieşti. Dar pentru el şocul a fost copleşitor. Chiar în noaptea aceea a părăsit palatul ca sannyasin în căutarea adevărului. Tatăl lui încerca să-l salveze de talgerul cerşetorului, dar el a ales tocmai această soartă în acea noapte.

Dacă nu ar fi fost ţinut în întuneric ar fi putut deveni Alexandru cel Mare. Dar într-un fel a fost bine, pentru că Alexandru cel Mare şi cei asemenea lui nu au ajutat cu nimic conştiinţa umană. Acest om, cu talgerul lui de cerşetor, a ridicat umanitatea către stele, către nemurire, către adevăr mai mult decât oricine altcineva.

În cazul acestui om astrologia este inutilă.

Este bine să accepţi că funcţionezi ca o maşină. Nu te simţi ofensat – pentru că dacă te simţi ofensat, te vei apăra şi vei rămâne cel care eşti.

Încearcă să-ţi înţelegi comportamentul – este mecanic sau nu? Când cineva te insultă – cum reacţionezi? Este acea reacţie mecanică sau conştientă? Te gândeşti înainte de a te înfuria? Meditezi o clipă înainte de a reacţiona? Poate că ceea ce a

spus acel om este corect şi, dacă nu te-ai fi enervat imediat, instantaneu, fără să-ţi acorzi o clipă de răgaz pentru meditaţie, i-ai fi fost recunoscător acelui om în loc să fii furios. Ai fi putut spune: „Ai dreptate”.

De fapt, lucrurile care sunt aşa cum ţi se spune te rănesc cel mai mult. Minciunile nu te rănesc deloc.

Acum câteva zile am văzut un decupaj dintr-un ziar. Un călător occidental care se întorcea din Tibet şi-a organizat prima conferinţă de presă, iar în conferinţa de presă a afirmat: „Cea mai importantă experienţă a mea a fost întâlnirea cu Osho în Tibet”. Oamenii pot minţi cumplit şi cine citeşte poate crede. Cuvântul scris are un impact destul de mare asupra oamenilor. Cu doar câteva zile înainte apăruse o altă ştire – nu este o presupunere, ci o certitudine –, „Osho va apărea în Israel foarte curând. A decis să se convertească la iudaism şi după ce se va converti se va declara reîncarnarea lui Moise”.

Ce poţi face în privinţa acestor oameni? Poţi râde, dar nu te poţi înfuria. Poţi savura cele inventate de ei, le poţi mulţumi pentru imaginaţia lor. Aceştia sunt oamenii care învârt lumea!

Tot ce trebuie să faci este să fii atent la faptele tale şi să încerci să nu fii mecanic. Încearcă să faci ceva ce nu ai făcut înainte în aceeaşi situaţie.

Acesta este sensul spuselor lui Iisus: „Când cineva îţi dă o palmă, întoarce şi celălalt obraz”. Adevărata semnificaţie este să nu acţionezi mecanic – pentru că reacţia mecanică ar fi să pălmuieşti şi tu când eşti pălmuit. Sau, dacă nu eşti în stare să-l pălmuieşti chiar în clipa aceasta, atunci aşteaptă momentul potrivit. Dar a-i întoarce celălalt obraz înseamnă să nu te comporţi mecanic, înseamnă să te comporţi conştient.

Dar oamenii pot face orice în mod mecanic.

Am auzit de un sfânt creştin care cita mereu acelaşi lucru: „Iubeşte-ţi duşmanul, iar dacă cineva te loveşte peste obraz întoarce-i şi celălalt obraz”.

Într-o zi un om care era împotriva creştinismului l-a găsit pe sfânt singur, l-a lovit tare peste unul dintre obraji şi s-a uitat în ochii sfântului… O clipă, sfântul a vrut să-l lovească înapoi – dar fiind sfânt, amintindu-şi de învăţăturile sale şi amintindu-şi de faptul că acest om era un conducător printre ai lui, i-a arătat şi

celălalt obraz, gândindu-se că nu va fi lovit din nou. Omul însă l-a lovit mai tare peste celălalt obraz! – şi în acea clipă sfântul a sărit la el, lovindu-l tare peste nas. Omul a replicat: „Ce faci? Eşti creştin, trebuie să-ţi iubeşti duşmanii”.

Acesta a răspuns: „Uită. Iisus a vorbit doar despre doi obraji – în privinţa celui de-al treilea, sunt liber de legământ. Nu mai am şi un al treilea obraz de oferit. Şi Iisus nu a spus că atunci când duşmanul te loveşte a doua oară trebuie să-i dai şi nasul!”

Pentru că Iisus nu a spus de ce…

În una dintre predicile sale, Gautama Buddha a spus: „Încearcă să nu fii mecanic, pe cât posibil. Dacă cineva te loveşte, te insultă, te umileşte, iartă-l de şapte ori. Fii conştient”.

Iisus a spus să faci asta doar o dată – pentru că nu ai decât doi obraji, iar unul a fost deja lovit. Rămâne doar unul, deci nu este prea mult… Buddha spune să faci asta de şapte ori.

Unul dintre discipoli s-a ridicat şi a întrebat: „Dar a opta oară? De şapte ori ai răbdare, dar a opta oară?”

Până şi Buddha a tăcut un moment. Atât

de înrădăcinată este reacţia mecanică a omului… A răspuns: „Atunci schimbă, să fie de şaptezeci şi şapte de ori”.

Omul a spus: „Poţi folosi orice număr, însă întrebarea rămâne aceeaşi – dar a şaptezeci şi opta oară? Putem aştepta de şaptezeci şi şapte de ori…”

Te poţi comporta ca un sfânt, dar dacă faci mecanic ceea ce faci, asta nu schimbă cu nimic lucrurile.

Fii vigilent şi observă că ieri ai făcut acelaşi lucru. Astăzi e timpul să schimbi puţin ceva – nu eşti o maşină. I-ai spus acelaşi lucru soţiei tale, e timpul să schimbi ceva – nu eşti o maşină. Şi dacă în 24 de ore te vei schimba încontinuu, încet-încet te vei elibera de comportamentul mecanic şi conştiinţa se va trezi în tine.

Acea conştiinţă te face cu adevărat om. Înainte de a o avea, pari doar a fi om; în realitate, nu eşti. În căutarea libertăţii

Să vă amintesc: nu luaţi viaţa ca atare. Ea trebuie creată, şi poate fi creată doar prin alegeri libere, prin alegeri de capul tău. Da, există posibilitatea să o luaţi pe drumul greşit, există posibilitatea să faceţi greşeli, erori. Dar nu trebuie să vă îngrijoraţi – greşelile şi erorile şi abaterea de la drum,

toate fac parte din evoluţie. Doar prin greşeală se poate învăţa, doar prin abaterea de la drum se revine la calea cea dreaptă.

Te-am auzit odată afirmând că folosirea greşită a libertăţii este dăunătoare. Cum poate fi folosită greşit libertatea?

Filosofii au considerat întotdeauna că esenţa precedă existenţa, că omul se naşte cu ceea ce va fi deja determinat. Precum o sămânţă, conţine în el întregul program; se pune doar problema dezvăluirii. Nu există libertate.

Aceasta a fost problema tuturor filosofilor în trecut: că omul are o anumită soartă, un destin. Va deveni o anumită entitate; acest lucru este stabilit, scenariul este deja scris. Nu eşti conştient de asta – aceasta este altă problemă –, dar indiferent ce faci, nu faci, ci se realizează prin tine de către forţe naturale, inconştiente, sau de către Dumnezeu.

Aceasta este atitudinea deterministului, a fatalistului. Întreaga umanitate a suferit imens din cauza ei, pentru că acest tip de abordare înseamnă că nu există posibilitatea unei schimbări radicale. Nu se poate face nimic în privinţa transformării

omului; totul se va petrece aşa cum se va petrece.

Tocmai din cauza acestei atitudini a suferit Orientul cel mai mult. Atunci când nu se poate face nimic, omul începe să accepte totul – sclavie, sărăcie, urâţenie „aşa cum e”; trebuie să accepte. Nu este înţelegere, nu este conştienţă; nu este ceea ce Gautama Buddha numeşte adevărata natură a lucrurilor, adică tathata. Este doar disperare, neputinţă ascunsă în spatele unor cuvinte frumoase. Dar consecinţele vor fi dezastruoase.

Această stare poate fi observată în India în forma sa cea mai dezvoltată: sărăcia, cerşetorii, boala, oamenii schilodiţi, oamenii orbi. Dar nimeni nu dă atenţie pentru că aşa este viaţa, aşa a fost viaţa dintotdeauna şi tot astfel va fi viaţa de acum înainte. Se instalează un fel de letargie în suflet.

Dar întreaga abordare este în esenţă falsă. Este o consolare, nu o descoperire. Este un mod de a-ţi ascunde propriile răni – este o justificare. Dar când justificările încep să-ţi ascundă realitatea, nu poţi decât să cazi pe tărâmuri din ce în ce mai întunecate.

Aş vrea să-ţi spun că esenţa nu precedă

existenţa; din contră, existenţa precedă esenţa. Omul este singura fiinţă de pe pământ care are libertate. Câinele s-a născut câine, va trăi ca un câine, va muri ca un câine; nu există libertate. Trandafirul va rămâne trandafir; nu există posibilitatea unei transformări – nu poate deveni lotus. Nu se pune problema alegerii, nu există deloc libertate. Prin aceasta se deosebeşte omul. Aceasta este demnitatea omului, particularitatea lui în existenţă, unicitatea lui.

De aceea afirm că Charles Darwin greşeşte, pentru că îl include pe om în categoria animalelor; nici măcar nu a observat diferenţa esenţială. Diferenţa esenţială este: toate animalele se nasc cu un program, doar omul se naşte fără un program. Omul se naşte ca tabula rasa, ca o tăbliţă curată; nu este nimic scris pe ea. Trebuie ca tu să scrii tot ce doreşti să scrii pe ea; va fi creaţia ta.

Omul nu este doar liber – omul este însăşi libertatea. Acesta este miezul lui esenţial, acesta este chiar sufletul lui. În momentul în care negi libertatea omului i-ai refuzat cea mai preţioasă comoară a sa, regatul său. Atunci devine un cerşetor şi se

află într-o situaţie mult mai grea decât celelalte animale, pentru că acelea au măcar un anumit program. Atunci omul este pur şi simplu pierdut.

Odată ce ai înţeles asta, că omul se naşte CA libertate, atunci toate dimensiunile care trebuie să crească se deschid. Atunci depinde doar de tine ce devii, ce nu devii. Va fi propria ta creaţie. Atunci viaţa devine o aventură – nu o desfăşurare, ci o aventură, o explorare, o descoperire. Adevărul nu ţi-a fost dat deja, tu trebuie să-l creezi. Într-un anumit fel, tu creezi fiecare moment.

Dacă accepţi teoria sorţii, atunci această alegere este tot o decizie privind viaţa ta. Prin acceptarea fatalităţii ai ales viaţa de sclav – este alegerea ta! Ai ales să intri într-o închisoare, ai ales să fii înlănţuit, dar este tot alegerea ta. Poţi ieşi din această închisoare.

Asta înseamnă sannyas: să-ţi accepţi libertatea. Desigur, oamenilor le este frică să fie liberi, pentru că libertatea este riscantă. Nu ştii niciodată ce faci, încotro te îndrepţi, care va fi rezultatul ultim al tuturor lucrurilor pe care le faci. Dacă nu eşti prestabilit, atunci toată

responsabilitatea îţi aparţine. Nu poţi arunca responsabilitatea pe umerii altcuiva. În cele din urmă vei înfrunta existenţa total răspunzător pentru tine, pentru tot ceea ce eşti, pentru tot cel care eşti. Nu poţi înlătura asta, nu poţi scăpa de asta. Aceasta este frica. Din cauza acestei frici oamenii au ales tot felul de atitudini deterministe.

Şi e un lucru ciudat: atât oamenii religioşi, cât şi cei nereligioşi sunt de acord într-o privinţă, că nu există libertate. În toate celelalte privinţe nu sunt de acord, dar într-o singură privinţă faptul că sunt de acord este ciudat. Comuniştii afirmă că sunt atei, că nu sunt religioşi, dar afirmă că omul este determinat prin situaţii sociale, economice, politice. Omul nu este liber; conştiinţa omului este determinată de forţe exterioare. Este aceeaşi logică! Poţi denumi forţa exterioară structură economică; Hegel o denumeşte Istorie – cu majusculă, reţineţi –, iar oamenii religioşi o numesc Dumnezeu; din nou cuvântul este scris cu majusculă. Dumnezeu, istoria, economia, politica, societatea – toate sunt forţe exterioare. Dar toţi sunt de acord într-o privinţă: că nu eşti liber.

Prin aceasta este diferită o persoană cu

adevărat religioasă.

Eu vă spun, sunteţi absolut liberi, liberi necondiţionat. Nu evitaţi responsabilitatea; evitarea nu vă va ajuta la nimic. Cu cât acceptaţi mai repede, cu atât mai bine, pentru că imediat după aceea puteţi începe să vă creaţi. În momentul în care te creezi pe tine apare o bucurie mare, iar când te-ai isprăvit, aşa cum ai vrut tu, atunci apare o imensă mulţumire – ca atunci când pictorul îşi termină pictura, când aplică ultima pensulă, iar în inima lui înmugureşte o imensă mulţumire. Un lucru bine făcut aduce multă pace. Simţi că ai participat la însăşi existenţa ta.

Dacă Dumnezeu este creator, atunci singura rugăciune este să fii creativ, pentru că doar prin creativitate poţi participa la creativitatea existenţei; nu există altă modalitate de a participa. Nu trebuie să te gândeşti la asta, trebuie să participi într-un fel sau altul. Nu poţi fi observator, poţi fi doar participant; doar atunci vei gusta din acest mister. Crearea unei picturi nu înseamnă nimic, crearea unei poezii nu înseamnă nimic, a compune o piesă muzicală nu înseamnă nimic în comparaţie cu actul de a te crea pe tine, de a-ţi crea

conştiinţa, de a-ţi crea propria fiinţă.

Dar oamenilor le-a fost frică, şi ai motive să-ţi fie frică. În primul rând, este riscant, pentru că eşti singurul responsabil. În al doilea rând, libertatea poate fi folosită greşit, pentru că poţi alege lucrul greşit. Libertatea înseamnă că poţi alege corect sau greşit; dacă ai fi liber să alegi doar ceea ce este corect, atunci aceasta nu este libertate.

Ar fi ca atunci când Ford şi-a construit primele maşini – toate erau negre. Acesta îşi conducea clienţii prin salonul expoziţiei şi le spunea: „Puteţi alege orice culoare, cu condiţia să fie negru!”

Dar ce fel de libertate este aceasta? – „cu condiţia” să fii corect, cu condiţia să respecţi cele zece porunci, cu condiţia să respecţi îndrumările din Gita sau din Coran, cu condiţia să fii conform spuselor lui Buddha, Mahavira, Zarathustra. Atunci nu mai este deloc libertate! Libertatea înseamnă, practic, înseamnă în mod intrinsec că eşti capabil de ambele, să alegi fie ceea ce este corect, fie ceea ce este greşit.

Iar pericolul este – şi de aici şi teama – că ceea ce este rău este întotdeauna mai

uşor de făcut. Ceea ce este rău este sarcina de purtat la vale, iar ceea ce este corect este sarcina de purtat la deal. A merge la deal este dificil, ostenitor; cu cât mergi mai sus, cu atât devine mai ostenitor. Dar mersul la vale este foarte uşor; nu trebuie să faci nimic, gravitaţia face totul pentru tine. Te poţi rostogoli ca un bolovan din vârful dealului, şi bolovanul va ajunge la poalele acestuia; nu trebuie să faci nimic. Dar dacă vrei să creşti în gradul de conştientizare, dacă vrei să te ridici spre lumea frumuseţii, a adevărului, a fericirii, atunci tânjeşti spre cele mai înalte culmi posibile şi atunci drumul tău este cu siguranţă greu.

În al doilea rând, cu cât ajungi mai sus, cu atât creşte pericolul de a cădea, pentru că poteca devine din ce în ce mai îngustă şi eşti înconjurat din toate părţile de văi întunecate. Un singur pas greşit şi vei cădea în abis, vei dispărea. Este mult mai confortabil, mai comod să mergi pe drum drept, nu trebuie să-ţi faci griji pentru înălţimi.

Libertatea îţi dă şansa fie de a cădea mai jos decât animalele, fie de a te ridica deasupra îngerilor. Libertatea este o scară:

o parte a ei te duce în iad, cealaltă atinge paradisul. Este aceeaşi scară; alegerea este a ta, direcţia trebuie să o alegi tu.

Din punctul meu de vedere, dacă nu eşti liber, nu-ţi poţi folosi greşit lipsa de libertate; lipsa de libertate nu poate fi folosită greşit. Prizonierul nu-şi poate folosi greşit situaţia – este înlănţuit, nu are libertatea să facă nimic. Aceasta este situaţia în care se află toate animalele, cu excepţia omului: nu sunt libere. S-au născut să fie anumite tipuri de animale şi îndeplinesc ceea ce li s-a dat. De fapt, natura îndeplineşte acest dat; lor nu li se cere să facă nimic. Nu au nici o provocare în viaţă. Doar omul trebuie să înfrunte provocarea, marea provocare. Şi foarte puţini sunt oamenii care au ales să rişte, să urce spre înălţimi, să-şi descopere piscurile cele mai semeţe. Doar câţiva oameni – Buddha, Hristos – doar foarte puţini; pot fi număraţi pe degete.

De ce nu a ales întreaga umanitate să atingă aceeaşi stare de fericire ca Buddha, aceeaşi stare de iubire ca Iisus, aceeaşi stare de sărbătoare a lui Krishna? De ce? – pentru simplul motiv că este periculos până şi să aspiri la aceste înălţimi; este mai bine

să nu te gândeşti la ele. Iar modalitatea cea mai bună ca să nu te gândeşti la ele este să accepţi că nu există libertate – eşti deja stabilit dinainte; există un anumit scenariu care ţi se predă înainte de naştere, iar tu nu trebuie decât să-l îndeplineşti.

Întrebi: Cum poate fi folosită greşit libertatea?

Doar libertatea poate fi folosită greşit, sclavia nu poate fi folosită greşit. De aceea vedem atât de mult haos în lumea de astăzi. Nu a mai existat această stare de fapt până acum pentru simplul motiv că omul nu era atât de liber. Vezi mai mult haos în America decât în Rusia pentru simplul motiv că în Rusia oamenii nu au libertatea de a alege. În America te bucuri de atât de multă libertate, cum nu s-au bucurat niciodată oamenii în istorie, nicăieri în lume. Acolo unde este libertate izbucneşte haosul, dar acel haos merită creat, pentru că numai din haos se nasc stelele.

Adepţii mei vor fi urâţi peste tot în lume, vor fi condamnaţi peste tot în lume, pentru simplul motiv că au ales să trăiască o viaţă în libertate. Nu vă dau nici un cod de disciplină, pentru că orice încercare de a disciplina este un soi de sclavie subtilă. Nu

vă dau nici un fel de porunci, pentru că orice porunci care vi se dau de către cineva din afara voastră nu fac nimic altceva decât să vă înrobească, să vă facă sclavi.

Eu vă învăţ doar cum să fiţi liberi şi apoi vă las în grija voastră, să faceţi ce vreţi cu libertatea voastră. Dacă vreţi să cădeţi mai jos decât animalele, este decizia voastră şi aveţi voie să faceţi asta, pentru că este viaţa voastră. Dacă asta decideţi, este prerogativul vostru. Dar dacă înţelegeţi libertatea şi valoarea ei, nu veţi începe căderea; nu veţi ajunge mai jos ca animalele, veţi începe să vă ridicaţi deasupra îngerilor.

Omul nu este o entitate, este o punte – o punte între două eternităţi: cea animală şi cea divină, cea inconştientă şi cea conştientă. Creşteţi în conştiinţă, creşteţi în libertate, faceţi fiecare pas prin alegerea voastră: creaţi-vă singuri. Sannyasinul este acela care se creează pe sine însuşi şi care îşi asumă toată responsabilitatea pentru aceasta.

Mult timp am căutat cu disperare adevărul spiritual. În ciuda a ceea ce am considerat a fi multe experienţe spirituale, am rămas nemulţumit şi disperat. În ultima

vreme, dorinţele mele arzătoare pentru experienţe spirituale şi pentru roadele acestor experienţe au dispărut încet-încet. Acum mă bucur doar de viaţa de fiecare zi şi de tot ce se întâmplă în ea – de o masă gustoasă, de o plimbare la ţară, de un hohot de râs alături de cineva pe care-l iubesc şi aşa mai departe. Oare devin leneş pe drumul către iluminare?

Poţi vorbi puţin despre diferenţa dintre a adormi şi a lăsa lucrurile în voia lor?

Procedezi foarte bine. Uită de iluminare. Bucură-te de lucrurile simple cu intensitate totală. Până şi o ceaşcă de ceai poate fi o meditaţie profundă. Dacă te poţi bucura de ea, de aroma ei, de faptul că sorbi din ea încet, de gustul ei… cui îi mai pasă de Dumnezeu? Ceea ce nu ştii este că Dumnezeu este mereu gelos pe tine când te vede sorbind din ceaşca de ceai, pentru că el, săracul, nu se poate bucura de asta. Sau cafeaua instant… sunt lucruri care nu se găsesc în Grădina Edenului. De când au plecat Adam şi Eva, nu există nici un tovarăş uman. Dumnezeu trăieşte cu animalele, care nu ştiu să facă ceai. Dumnezeu este gelos pe tine şi se căieşte că i-a alungat pe Adam şi pe Eva din Grădina

Edenului, dar nu mai poate face nimic în această privinţă. Fiii şi fiicele lui Adam şi ai Evei trăiesc mult mai frumos, mult mai bogat.

Iluminarea apare atunci când ai uitat complet de ea. Nu te uita nici măcar cu colţul ochiului, ca nu cumva să vină iluminarea şi tu să o ratezi. Uită de ea. Bucură-te doar de viaţa ta simplă. Totul este atât de frumos – de ce să-ţi creezi o stare de anxietate şi angoasă inutilă? Problemele ciudate ale spiritualităţii... sunt lucruri în privinţa cărora nu poţi face nimic.

Dacă poţi face din viaţa ta obişnuită ceva frumos şi plin de artă, tot ceea ce ţi-ai dorit va începe să se întâmple de la sine.

Există o poveste frumoasă…

În statul Maharashtra din India se află un templu. Este un templu dedicat lui Krishna, de care este legată o poveste ciudată. În acel templu, statuia lui Krishna – în Maharashra el este numit „Bitthal” – este amplasată pe o cărămidă. Ciudat, pentru că nicăieri, în nici un alt templu, nici un zeu nu stă pe o cărămidă.

Povestea spune că un om frumos, care se bucura de viaţă în toată plinătatea ei, era atât de mulţumit şi de împlinit încât Krishna

s-a hotărât să-i apară. În mod obişnuit există oameni care cântă şi dansează întreaga viaţă „Hare Krishna, Hare Rama”, şi nici Krishna, nici Rama nu le apar; nu apare nimeni. Acestui om nu-i păsa nici de Krishna, nici de Rama, de nimeni. Pur şi simplu îşi trăia viaţa, dar şi-o trăia aşa cum trebuie trăită, cu dragoste, cu inimă, cu frumuseţe, cu muzică şi poezie. Viaţa lui era o binecuvântare în sine, iar Krishna a decis: „Acest om are nevoie să îl vizitez”.

Vedeţi cum se desfăşoară povestea – omul nu se gândea deloc la Krishna, dar Krishna, din proprie iniţiativă, consideră că acest om merită o vizită. Apare în toiul nopţii, ca să nu creeze agitaţie în oraş. Găseşte uşa deschisă şi intră.

Mama bărbatului era foarte bolnavă şi acesta îi făcea masaj la picioare. Krishna apare în spatele lui şi spune: „Eu sunt Krishna şi am venit să-ţi acord o întrevedere, o darshana”.

Bărbatul răspunde: „Nu este timpul potrivit; îi fac masaj mamei la picioare”. Cât vorbea, lângă el era o cărămidă. A mutat cărămida pe podea în spatele lui – nici măcar nu s-a uitat să vadă cine este acest Krishna – şi i-a spus să se aşeze pe ea, va

vorbi cu el când îşi termină treaba. Dar era atât de absorbit să maseze picioarele mamei lui – aceasta era aproape pe moarte –, încât a trecut întreaga noapte, Krishna stând aşezat. A spus: „Ce ciudat. Oamenii cântă „Hare Krishna, Hare Rama" toată viaţa şi eu nu mă duc la ei. Am venit aici şi nesăbuitul ăsta nici măcar nu se uită la mine!" Pentru că se făcea lumină şi soarele răsărea, Krishna s-a îngrijorat, pentru că puteau să treacă oameni pe acolo. Drumul era chiar lângă casă şi uşa era deschisă şi dacă l-ar fi văzut oamenii avea să dea de scandal; ar fi venit cu mulţimile. Aşa că a dispărut, lăsând în urma lui o statuie pe cărămidă.

Când mama lui a adormit în sfârşit, omul s-a întors şi a întrebat: „Cine este omul care m-a deranjat noaptea?" Şi a găsit doar o statuie a lui Krishna. S-a adunat tot satul – era un miracol, ce se întâmplase? El le-a spus toată povestea. Ei i-au răspuns: „Eşti ciudat. Krishna a venit în persoană la tine, tu eşti aşa de neghiob! Cel puţin ai fi putut să-i spui să ia loc, să-i fi oferit ceva de mâncare, ceva de băut. Era musafir".

Bărbatul a răspuns: „În momentul acela nu era nimic prin preajmă decât acea cărămidă. Iar eu când fac ceva, mă implic

total. Nu vreau să fiu întrerupt. Dacă vrea atât de mult să fie văzut, poate veni din nou; cine ne grăbeşte?”

Acea statuie se află încă în templul Bitthal, înălţată pe o cărămidă. Dar omul acela a fost într-adevăr un om mare – nu i-a păsat de răsplată sau de altceva, fiind complet absorbit de fiecare acţiune, astfel încât acea acţiune era răsplata lui. Chiar dacă vine Dumnezeu, răsplata care derivă din totalitatea implicării în acţiune este mai mare decât Dumnezeu.

Nimeni nu a interpretat povestea cum am interpretat-o eu, dar se poate vedea că orice altă interpretare este total lipsită de sens. Aşadar, uitaţi de spiritualitate, de iluminare, de Dumnezeu; toate se îngrijesc singure de ele, asta fac. Stau acolo fără clienţi. Nu trebuie să-ţi faci griji; să faci întotdeauna tot ce poţi mai bine cu viaţa ta. Acesta este testul tău, acesta este cultul tău, aceasta este religia ta. Celelalte vor veni de la sine.

Să stai în tăcere, fără să faci nimic, privind cum creşte iarba – şi poate să aţipeşti – este suficient?

Te-am auzit cândva spunând că ne creăm propriile vieţi, iadul nostru şi

nefericirea noastră, şi că noi suntem răspunzători pentru asta. Dacă a sta în tăcere este cu adevărat suficient, atunci unde se potrivesc „efortul” şi „disciplina”? Atunci, dacă facem ceva, ce „facem”? Putem face ceva sau doar visez că fac ceva? Cumva, simt că m-am săturat. Dar mă voi trezi la un moment dat într-o stare de letargie şi indiferenţă, în care nu voi putea vedea dragostea şi frumuseţea?

Oamenii care au exploatat umanitatea au creat filosofii, teologii, discipline mari. Fără sprijinul acestor reţele filosofice, teologice, religioase, ar fi imposibil să creezi falsa personalitate. Cuvântul disciplină provine de la aceşti oameni, iar cuvântul efort provine tot de la aceşti oameni.

Au creat o astfel de lume în care se insistă pe muncă, efort, strădanie, luptă, realizare, încât au transformat pe aproape oricine în fiinţe dependente de muncă – ceea ce este mai rău decât dependenţa de alcool, pentru că alcoolicul măcar simte că face ceva greşit. Cel care este dependent de muncă simte că face lucrul corect, iar cei care nu sunt dependenţi de muncă sunt leneşi, lipsiţi de valoare; nu au dreptul nici

măcar să existe, pentru că sunt o povară.

Aceşti oameni au distrus cuvintele frumoase, le-au dat conotaţii noi, semnificaţii noi. De exemplu, „disciplina”. Disciplina nu înseamnă ceea ce aţi auzit voi. Cuvântul disciplină provine din aceeaşi rădăcină ca şi discipol. Semnificaţia primară este: capacitatea de a învăţa; învăţarea pentru a fi mai sensibil, mai conştient, mai sincer, pentru a fi mai autentic, mai creativ. Viaţa este o călătorie frumoasă, dacă se face din ea un proces constant de învăţare, de explorare. Atunci este încântare în fiecare moment, pentru că în fiecare moment deschizi o uşă nouă, în fiecare moment intri în contact cu un mister nou. Cuvântul discipol înseamnă cel care învaţă, iar disciplină desemnează procesul de a învăţa.

Dar semnificaţia cuvântului a fost pângărită, astfel încât disciplina a ajuns să însemne ascultare. Au transformat întreaga lume într-o tabără de cercetaşi! Sus, acolo, există cineva care ştie – deci nu trebuie să înveţi, trebuie doar să asculţi. Au transformat semnificaţia cuvântului disciplină în opusul său. Învăţarea înseamnă, în mod automat, a te îndoi, a

pune sub semnul întrebării, a fi sceptic, a fi curios – nu a fi credincios, desigur, pentru că un credincios nu învaţă niciodată. Dar au folosit cuvântul aşa, timp de mii de ani. Şi nu au pângărit doar un cuvânt, ci au pângărit numeroase cuvinte. Cuvintele frumoase au devenit atât de urâte în mâinile intereselor ascunse, încât nici măcar nu-ţi poţi imagina care a fost iniţial semnificaţia lor. Mii de ani de folosire greşită…

Ei vor ca toată lumea să fie disciplinată aşa cum se disciplinează oamenii în armată. Ţi se dau ordine, iar tu trebuie să le îndeplineşti fără să întrebi de ce. În acest mod nu se învaţă.

Încă de la început au impus poveşti în minţile oamenilor, astfel încât primul păcat comis a fost neascultarea. Adam şi Eva au fost alungaţi din Grădina Edenului pentru că nu au ascultat. Am încercat în mii de feluri, dar tot nu văd să fi comis vreun păcat sau vreun delict. Nu făceau altceva decât să exploreze! Eşti în grădină şi nu faci altceva decât să explorezi pentru a descoperi fructele şi florile, ce-ţi poate folosi şi ce nu.

Iar Dumnezeu este răspunzător, pentru că le-a interzis să se apropie de doi copaci; i-a arătat şi le-a spus: „Nu trebuie să vă

apropiaţi de aceşti doi copaci. Unul este copacul înţelepciunii, iar celălalt este copacul vieţii eterne”. Gândiţi-vă doar, dacă aţi fi fost Adam şi Eva – oare nu Dumnezeu însuşi vă tenta să mergeţi la aceşti copaci? Aceştia erau copacul înţelepciunii şi copacul vieţii eterne. De ce ar fi Dumnezeu împotriva lor? Dacă ar fi fost cu adevărat un tată, unul care te iubeşte, ar fi putut să îi arate şi să spună: „Aceştia sunt copaci otrăvitori, nu mâncaţi din fructele lor”. Sau: „Acesta este copacul morţii; dacă mănânci din el, vei muri. Dar aceşti doi copaci sunt foarte buni! Mâncaţi cât de mult puteţi, pentru că a fi înţelept şi a avea viaţă eternă sunt lucruri cât se poate de bune”.

Orice tată şi-ar dori ca vlăstarul lui să aibă înţelepciune şi viaţă eternă; acest tată pare să nu aibă nici urmă de dragoste. Şi nu doar lipsit de dragoste, ci, după cum i-a spus şi diavolul Evei, „V-a interzis să vă atingeţi de aceşti doi copaci. Ştii de ce? Motivul este că dacă mâncaţi din aceşti copaci veţi fi egali cu el, iar el este gelos. Nu vrea să deveniţi divini. Nu vrea să deveniţi zei, plini de înţelepciune şi viaţă veşnică“.

Nu văd de ce argumentul diavolului ar

avea ceva greşit în el. De fapt, el este primul binefăcător al umanităţii. Fără el, probabil că nu ar fi existat umanitatea – nu ar fi existat Gautama Buddha, Kabir, Hristos, Zarathustra, Lao Zi… ar fi existat doar bivoli, măgari şi yankei şi toţi ar fi mestecat iarbă mulţumiţi. Iar Dumnezeu ar fi fost foarte fericit că odraslele lui sunt atât de ascultătoare. Dar această ascultare este otravă, otravă pură.

Diavolul trebuie socotit primul revoluţionar al lumii, primul care s-a gândit la evoluţie, la înţelepciune, la viaţa veşnică. Iar Dumnezeu a spus, sau cel puţin aşa au susţinut preoţii, rabinii, preoţii creştini, mawlawi, ayatolahii, mahomedanii… au susţinut timp de secole că acesta a fost păcatul originar. Din nou, altă pângărire a unui cuvânt frumos. Cuvântul păcat înseamnă, la origine, uitare. Nu are nimic de-a face cu păcatul aşa cum am fost noi determinaţi să-l înţelegem. A te uita pe tine este singurul păcat, iar a-ţi aminti de tine este singura virtute. Nu are nici o legătură cu ascultarea, nici o legătură cu disciplina.

Oamenii care vor să exploateze… singurul lor efort este acela de parazit, care îţi stoarce fiecare picătură de sânge. Ţi se

spune „Munceşte. Munceşte din greu, fii disciplinat, ascultă ordinele. Nu este necesar să pui întrebări, pentru că ordinele vin dela o inteligenţă superioară ţie“. În mintea lor nici măcar nu vor ca tu să dormi. Sunt locuri în care dezvoltă un întreg sistem educaţional: fiecare copil va fi educat în şcoală în timpul zilei, dar, spun ei, de ce să se irosească întreaga noapte? După o perioadă oamenii trebuie să iasă din universitate şi să lucreze în lume. Dar ei lucrează doar câteva ore, iar noaptea este pur şi simplu irosită; ar putea fi folosită. Deci dezvoltă metode şi mijloace pentru a o folosi. De exemplu, poate fi folosită pentru a învăţa. Se pot conecta urechile copilului la un mecanism subtil controlat de un sistem central al oraşului, de unde se poate transmite ceea ce ei numesc „educaţie subliminală“. Nu-ţi deranjează somnul – se transmite atât de încet încât nu pot fi numite nici măcar şoapte, pentru că până şi şoaptele îţi pot deranja somnul… totul se transmite mai încet decât o şoaptă.

Despre femei se ştie de secole că, dacă vrei să audă ce spui, trebuie să vorbeşti în şoaptă. Dacă începi să vorbeşti în şoaptă cu cineva, fiecare femeie din jur va auzi exact

ceea ce spui! Dacă vorbeşti tare nu-i pasă nimănui. Şoptitul înseamnă că încerci să te ascunzi, că spui un secret. Femeia, fiinţă mai sensibilă, devine atentă şi prinde tot ceea ce spui. Deci, dacă vrei să-i spui ceva unei femei, şopteşte către altcineva şi ea va primi mesajul cât se poate de corect!

Experimentele de educaţie subliminală folosesc sunete produse mai încet decât şoaptele. Au descoperit că nu deranjează somnul, că nu deranjează nici măcar visele. Visele sunt la un anumit nivel, somnul este la un nivel mai jos decât visele, iar şoaptele subliminale sunt mai joase decât somnul – deci merg pur şi simplu în profunzime. Timp de opt ore, noaptea, poţi preda ce anume vrei tu să predai şi cel mai minunat este faptul că acel copil îşi va aminti totul. Nu este necesar să memoreze, nu este necesar să dai teme pentru acasă. A pătruns pur şi simplu în sistemul memoriei copilului dintr-o sursă mai profundă. Rezultatul: acum te-au capturat pentru toate cele douăzeci şi patru de ore! Până şi libertatea de a visa ar putea să ţi se ia la un moment dat. Este posibil ca un guvern să decidă ce anume ar trebui să viseze oamenii şi ce nu. Visele ar putea fi proiectate ca imaginile pe ecran, iar

tu nu vei putea vedea diferenţa, nu vei şti dacă este visul tău sau agenţia guvernamentală îţi proiectează o anumită idee. Predarea subliminală este, cu adevărat, unul dintre lucrurile cele mai periculoase descoperite de cercetători. A fost testată în multe ţări şi s-a descoperit că funcţionează extrem de bine.

De exemplu, mergi la film şi vezi reclamele – acestea îşi ating scopul, dar este necesară repetiţia constantă. O anumită marcă de ţigări… trebuie să o vezi în ziar, trebuie să o vezi la televizor, trebuie să auzi despre ea la radio, trebuie să o vezi pe panourile de pe stradă, trebuie să o vezi la cinematograf; trebuie repetată continuu. O anumită marcă… nu o remarci, o citeşti şi apoi uiţi de ea, dar aceasta va lăsa un semn în interiorul tău. Şi când vei merge să cumperi ţigări, vei constata că vei cere acea marcă. Dar este un proces de durată. Până acum, publicitatea a fost un proces de durată. Învăţarea subliminală ar fi o scurtătură, şi încă una foarte periculoasă. Experimental, au încercat să difuzeze reclame între două imagini din timpul unui film. Tu priveşti ecranul şi nu eşti conştient că s-a întâmplat ceva; vei continua să te uiţi

la film. Povestea continuă şi doar printr-o imagine scurtă – atât de scurtă încât nici nu vei putea detecta cu ochii că s-a petrecut ceva pe ecran – vei simţi că-ţi este sete şi că ai nevoie de o Coca Cola. Nu ai citit „Coca Cola“, dar, deşi nu ai citit, memoria ta a prins ideea. Au descoperit astfel că în serile în care făceau astfel de experimente, la acele cinematografe, vânzările de Coca Cola puteau creşte cu şaptezeci la sută. Oamenii care cer să cumpere Coca Cola nu ştiu de ce aleg Coca Cola, le este doar sete. De fapt lor nu le este sete, nu au nevoie de Coca Cola, ci s-a produs un impact subliminal.

Este un joc periculos. Te privează de libertate. Nu mai ai nici măcar libertatea de a alege, ţi se ordonă pur şi simplu – şi în mod atât de subtil, încât nici măcar nu eşti conştient că ţi s-a ordonat să cumperi Coca Cola.

Partidele politice se vor folosi de aceste metode – „Votaţi Ronald Reagan“. Nici nu mai este necesar să distrugi toate zidurile şi să scrii peste tot „Votaţi Ronald Reagan“ – doar transmiţi mesaje subliminale la televizor, la cinematograf.

Unii specialişti în educaţie se gândesc că se poate folosi noaptea pentru educaţie

suplimentară, pentru cursuri de reîmprospătare a cunoştinţelor. De exemplu, un medic a ieşit de pe băncile universităţii, dar ştiinţa medicală evoluează şi medicul rămâne mereu mult în urmă. El prescrie medicamente care nu mai sunt valabile; ştiinţa a progresat şi s-au dezvoltat medicamente mai bune. Doctorul nu are posibilitatea să citească toată acea literatură de specialitate, dar se poate folosi noaptea pentru a-l ţine la curent. În timpul zilei poate avea grijă de pacienţi, iar noaptea i se poate transmite informaţia de ultimă oră. Dar aceasta înseamnă că ai făcut din acel om un robot, care este conectat la muncă douăzeci şi patru de ore pe zi şi care poate îndeplini orice sarcină îi dai. Acesta nu este liberul arbitru al omului.

Acest gen de oameni au adus aceste cuvinte frumoase, cum ar fi disciplina, munca, ascultarea, la un stadiu atât de dezgustător, încât ar fi bine ca pentru câteva zile să le abandonăm întru totul. Munca este frumoasă dacă provine din dragostea ta, dacă îşi are originea în creativitatea ta. Apoi munca are o calitate spirituală. Disciplina este bună dacă provine din ceea ce ai învăţat, din experienţa ta de

discipol, din dedicarea ta, din devotamentul tău – atunci devine ceva ce creşte în tine ca o flacără frumoasă, care te conduce prin viaţă cu lumina ei. Dacă ascultarea provine din încredere, atunci este frumoasă – nu ascultarea pentru că cineva este mai puternic şi că dacă nu asculţi vei fi pedepsit.

Nici Dumnezeu nu ar putea ierta nici măcar un act de neascultare. Bieţii oameni… Adam şi Eva nu au făcut decât să mănânce un măr!

Timp de cinci ani m-am hrănit în mare parte doar cu mere. Mama îmi spunea: „Ar trebui să te gândeşti mai bine – Adam şi Eva au mâncat un singur măr şi au fost alungaţi din Grădina Edenului. Dar tu trăieşti doar cu mere!“ Timp de cinci ani abia dacă am mâncat altceva. Am răspuns: „Tocmai asta vreau să văd… unde mă va trimite Dumnezeu? Acum cel mult mă poate trimite în Grădina Edenului. Nu există decât două locuri posibile, Grădina Edenului şi lumea. Nu mai există un alt loc în care să mă poată trimite“. Bineînţeles, Dumnezeu a rămas în tăcere. „Ce este de făcut acum? Acest copil păcătuieşte de dimineaţa până seara, păcat după păcat“ – pentru că aproape că nu mâncam altceva.

Dumnezeu nu poate ierta un lucru mic. Nu, nu se pune problema că Adam şi Eva au comis un mare păcat. Problema este că a fost rănit egoul lui Dumnezeu; este o formă de răzbunare. I-a pedepsit cu mare înverşunare. Este de necrezut că până şi tu suferi acum din cauza păcatului comis de Adam şi Eva. Nu-i cunoaştem pe aceşti oameni, nu ştim când au existat, dacă au existat sau nu; nu am participat la fapta lor; cu toate acestea, suferim?

Fiecare pui de om va trebui să sufere de această răzbunare? Nu pare să fie un lucru divin. Dumnezeu pare a fi mai rău decât diavolul. Diavolul pare mai prietenos, mai înţelegător. Oamenii care au otrăvit aceste cuvinte – muncă, disciplină, ascultare – sunt preoţii lui Dumnezeu, ei îl reprezintă. Au distrus frumuseţea cuvintelor simple.

Ascultarea poate avea o frumuseţe copleşitoare. Dar ar trebui să provină din devotamentul tău, nu din ordinele cuiva. Ar trebui să provină din inima ta.

Iubeşti, respecţi şi eşti dedicat cuiva atât de profund, încât inima ta spune întotdeauna da; a uitat să spună nu. Chiar dacă ai vrea să spui nu, ai uitat cuvântul. Atunci ascultarea este religioasă, spirituală.

Există vreo altă cale, fără moarte şi nesiguranţă?

În primul rând, nu există moarte.

Moartea este o iluzie.

Întotdeauna moare altcineva; tu nu mori niciodată. Asta înseamnă că moartea a fost văzută mereu din exterior, este punctul de vedere al celui din afară.

Cei care şi-au cunoscut lumea interioară afirmă în unanimitate că nu există moarte. Pentru că nu ştii ce reprezintă conştiinţa ta; nu este formată din respiraţie, nu este formată de bătăile inimii, nu este formată prin circulaţia sângelui. Deci atunci când doctorul afirmă că un om a decedat, este concluzia din exterior; tot ceea ce afirmă este „Acest om nu mai respiră, pulsul i s-a oprit, inima nu-i mai bate“. Sunt aceste trei simptome echivalente cu moartea? Nu.

Conştiinţa nu este trupul tău, mintea ta, nici inima ta.

Deci atunci când cineva moare, moare din punctul tău de vedere, nu şi al lui. El nu face altceva decât să-şi schimbe domiciliul, poate se mută într-un apartament mai bun. Dar pentru că ţie nu-ţi rămâne decât vechiul apartament, iar tu îl cauţi în acesta şi nu-l găseşti, crezi că bietul om a murit. Ar trebui

să spui doar „Bietul om a scăpat. Unde a plecat, asta nu ştim“.

De fapt, ştiinţa medicală îşi depăşeşte limitele atunci când afirmă că cineva a murit. Ştiinţa medicală nu are nici un drept, pentru că nu deţine nici o definiţie a ceea ce înseamnă moarte. Poate afirma doar că „Acest om nu mai respiră. Inima lui s-a oprit. Pulsul lui nu mai funcţionează“. A trage concluzia că este mort merge mai departe decât ceea ce vezi. Dar deoarece ştiinţa nu are nici o noţiune despre conştiinţă, moartea trupului devine moartea fiinţei.

Cei care au cunoscut fiinţa… şi nu este necesar să mori ca să afli; nu trebuie decât să intri în interiorul tău. Asta numesc eu meditaţie – mergi în interior şi află care este centrul tău, iar în centrul tău nu există respiraţie, nu există bătăi ale inimii, nu există gânduri, minte, inimă, trup, şi totuşi exişti.

De îndată ce o persoană s-a experimentat pe sine însăşi – că nu este trup, minte, inimă, ci doar pură conştienţă –, ştie că nu există moarte pentru ea, pentru că nu se bazează pe trup.

Conştienţa nu depinde de circulaţia

sângelui. Nu depinde de bătăile inimii, dacă acestea există sau nu, nu depinde de faptul că mintea funcţionează sau nu. Este o lume total diferită; nu este formată din nimic material, este imaterială.

Deci primul lucru care trebuie înţeles este că nu există moarte – nu s-a găsit niciodată.

Şi dacă nu există moarte, atunci care este nesiguranţa?

Pentru viaţa fără moarte nu există nesiguranţă. Faptul că eşti nemuritor nu depinde de soldul contului tău; cerşetorul este la fel de nemuritor ca şi împăratul.

În ceea ce priveşte conştiinţa oamenilor, aceea este singura lume în care există comunismul în adevăratul sens al cuvântului: cu toţii au calităţi egale şi nu au nimic care să poată fi pierdut sau luat. Nu au nimic care să poată fi distrus, ars.

Nu există nesiguranţă.

Toată nesiguranţa constă în umbra morţii.

Dacă priveşti în profunzime, fiecare sentiment de nesiguranţă îşi are rădăcinile în teama de moarte. Dar eu îţi spun că nu există moarte; deci nu poate exista nesiguranţă. Sunteţi fiinţe nemuritoare,

amritasya putrah.

Asta au susţinut clarvăzătorii din Orientul antic: sunteţi fii ai imortalităţii.

Iar ei nu erau nefericiţi ca Iisus Hristos, care spunea: „Eu sunt unicul fiu al lui Dumnezeu“. Ce idee ciudată… cine spune asta ar trebui să se simtă ruşinat. „Eu sunt unicul fiu al lui Dumnezeu“… dar ceilalţi? Sunt toţi bastarzi? Iisus condamnă întreaga lume! El este fiul lui Dumnezeu, iar toţi oamenii aceştia sunt fiii şi fiicele cui? Este ciudat – de ce s-ar opri Dumnezeu, de ce ar da naştere unui singur copil? S-a consumat cu doar un copil? Sau este adeptul ideii de control al naşterilor?

I-am întrebat pe papă şi pe Maica Tereza: „Dumnezeul vostru trebuie să creadă în controlul naşterilor, foloseşte probabil metode pe care voi le interziceţi oamenilor – prezervative şi celelalte; altfel, cum este posibil? Cândva a creat un fiu, apoi să creeze măcar o fiică – aceasta ar fi tendinţa naturală“.

Şi în eternitatea lui… să nu se distreze.

Psihologii afirmă că oamenii săraci fac mai mulţi copii pentru simplul motiv că nu au alte surse de distracţie. Ca să mergi la

cinematograf ai nevoie de bani, ca să mergi la circ ai nevoie de bani, ca să mergi pe plaja Chowpatty ai nevoie de bani. Oriunde este ceva distractiv de făcut, ai nevoie de bani. Aşa că mergi la culcare – este singura distracţie fără bani, nimeni nu cere bani.

Ce face Dumnezeu? – nu poate merge nici la Chowpatty, nici la circ, nici la cinematograf. Stă acolo plictisit în eternitatea lui… A creat un singur fiu? Acest fapt are multe implicaţii: poate că a fost atât de frustrat de acest fiu unic încât a devenit celibatar – „Nu voi mai crea şi alţi idioţi“.

Iisus a predicat pe pământ doar trei ani. Avea vârsta de doar treizeci şi trei de ani când a fost răstignit – un mare mântuitor care nu s-a putut salva pe sine însuşi. Probabil că Dumnezeu a fost cumplit de dezamăgit: „Gata, am încheiat! Fără fii, fără fiice“.

Dar realitatea este că a fi singur, fără concurenţi, conţine un anumit element de egoism.

Krishna este poate încarnarea lui Dumnezeu, dar nu este fiul – doar o fotocopie.

Mahomed poate fi un mesager – doar un poştaş.

Dar Iisus este special, este unicul fiu al lui Dumnezeu. Este un fel de egoism în această afirmaţie.

Clarvăzătorii antici nu au fost atât de egoişti. Ei au numit întreaga umanitate – trecut, prezent, viitor – amritasya putrah: Sunteţi fiii imortalităţii. Nu se aşază mai sus decât tine, nu pretind că sunt mai sfinţi decât tine. Clasifică fiecare fiinţă umană, cel puţin în ceea ce priveşte conştiinţa, ca fiind absolut egală, eternă.

Nu există nici o nesiguranţă.

Nu este necesară nici o altă cale – şi oricum nu există nici una.

Viaţa este calea care trece prin poarta iluzorie a morţii.

Poţi trece pe sub această poartă conştient. Dacă eşti suficient de meditativ, atunci poţi trece prin moarte ştiind foarte bine că nu faci altceva decât să schimbi casa; poţi intra în alt pântec ştiind foarte bine că intri într-o nouă locuinţă – ceea ce este întotdeauna mai bine, pentru că viaţa evoluează mereu. Şi dacă poţi muri conştient, atunci cu siguranţă viaţa ta cea nouă va fi la un nivel foarte înalt, încă de la început.

Eu nu văd nici o nesiguranţă aici.

Vii pe lume fără nimic, deci un lucru este sigur: nimic nu-ţi aparţine.

Vii pe lume absolut gol, dar cu iluzii. De aceea fiecare copil se naşte cu mâinile strânse, cu pumnii strânşi, gândindu-se că aduce cu el comori – dar acei pumni sunt goi. Toată lumea moare cu palmele desfăcute. Încearcă să mori cu pumnii strânşi – până acum nu a reuşit nimeni. Sau încearcă să te naşti cu mâinile deschise – nici aici nu a reuşit nimeni.

Copilul se naşte cu pumnii strânşi, cu iluzia că aduce cu sine comori pe lume, dar în pumni nu se găseşte nimic. Nimic nu-ţi aparţine, deci unde este nesiguranţa? Nu ţi se poate fura nimic, nu ţi se poate lua nimic.

Tot ceea ce foloseşti aparţine lumii.

Iar într-o zi va trebui să laşi totul aici.

Nu vei putea lua nimic cu tine.

Am auzit vorbindu-se despre un bogat dintr-un sat care era atât de zgârcit încât nu dăduse niciodată nimic vreunui cerşetor. Întreaga comunitate de cerşetori ştia asta, deci de fiecare dată când vedeau un cerşetor stând în faţa casei lui, ştiau – „Acest om pare să fie nou în zonă, o fi din alt sat. Să-i spunem: «Nu vei obţine nimic de acolo»“.

Soţia acelui om era pe moarte, dar el nu voia să cheme doctorul. Avea doar un prieten, pentru că mulţi prieteni înseamnă nesiguranţă care nu este necesară – cineva ar putea cere bani, cineva ar putea cere ceva. Avea doar un prieten şi acela era la fel de zgârcit ca el, aşa că nu aveau nici o problemă între ei. Îşi înţelegeau reciproc psihologia – nu aveau nici un conflict, nu puneau întrebări, nu se creau premisele pentru momente stânjenitoare.

Prietenul i-a spus: „Dar acesta este un moment în care chiar trebuie să chemi un doctor – soţia ta este pe moarte“.

Bărbatul a replicat: „Totul este în mâinile lui Dumnezeu. Ce poate face doctorul? Dacă îi este sortit să moară, va muri. Voi da de necaz fără să fie necesar… să plătesc onorariul doctorului, medicamente, şi una, şi altceva. Sunt un om religios şi ştiu că dacă nu îi este sortit să moară îşi va reveni fără doctor. Adevăratul doctor este Dumnezeu, nimeni altcineva. Iar eu cred în Dumnezeu pentru că el nu cere niciodată onorariu sau altceva“.

Soţia a murit.

Prietenul i-a spus: „Pentru atât de puţini bani, nu ai chemat un doctor“.

Bărbatul a răspuns: „Bani puţini? Banii sunt bani; nu se pune niciodată problema de mult sau puţin. Iar moartea vine pentru toată lumea“.

Prietenul lui s-a enervat puţin. A spus: „Este prea mult. Şi eu sunt zgârcit, dar dacă soţia mea este pe moarte chem măcar un farmacist – dar chem pe cineva. Însă tu eşti de neînduplecat. Ce vei face cu toţi aceşti bani?“

A spus: „Îi voi lua cu mine“.

Prietenul i-a replicat: „Nu a mai auzit nimeni aşa ceva“.

El însă a răspuns: „N-a încercat nimeni“. Şi asta era adevărat. A adăugat: „Stai să vezi. Am planul meu – voi lua totul cu mine“.Prietenul l-a rugat: „Spune-mi secretul tău, pentru că într-o zi va trebui să mor şi eu, iar tu îmi eşti un prieten foarte bun“.

El a spus: „Prietenia este una, dar eu nu pot divulga secretul acesta. Iar secretul este de aşa natură încât nu-l poţi folosi atunci când mori – trebuie folosit înainte, pentru că trebuie să cari toţi banii şi tot aurul şi diamantele şi totul până la râu“.

Prietenul l-a întrebat: „Ce vrei să spui?“

A răspuns: „Da, şi să urci într-o barcă

mică în mijlocul râului şi să sari cu toţi banii şi să te îneci – deci i-ai luat. Încearcă! N-a încercat nimeni. Dacă nu reuşeşti nu face nimic, pentru că toţi trec dincolo fără bani. Dar dacă reuşeşti, atunci vei fi un pionier, primul care ajunge în paradis cu sacul întreg cu bani. Toţi sfinţii se vor uita la tine cu ochii holbaţi – „Omul ăsta a reuşit ceva!“

Prietenul i-a spus: „Asta înseamnă că trebuie să mori“.

A răspuns: „Normal, dar trebuie să ai o sănătate de fier. Atunci când mori, va fi foarte greu să-ţi cari toată greutatea aceea. Eu voi face asta curând, pentru că acum, dacă soţia mea s-a dus, nu mai este nimeni să-mi stea în cale“.

Dar chiar dacă sari în ocean cu toţi banii, aceştia vor rămâne în ocean, trupul tău va rămâne în ocean.

Va trebui să pleci singur, singur doar sub formă de conştiinţă.

Nu-ţi aparţine nimic, pentru că nu aduci nimic aici şi nu poţi lua nimic de aici.

Viaţa este singura cale.

Moartea este singura iluzie care trebuie înţeleasă.

Dacă poţi trăi deplin, total, înţelegând moartea ca pe o iluzie – dar nu pentru că-ţi

spun eu asta, ci prin propria ta experienţă de meditaţie profundă –, atunci vei trăi deplin, total, atât cât este posibil, fără nici o frică. Nu există nesiguranţă, pentru că până şi moartea este iluzorie.

Doar fiinţa care trăieşte în tine este reală.

Curăţ-o, cizeleaz-o, fă-o să devină conştientă, pentru ca nici măcar o parte din ea să nu se cufunde în întuneric, ca să radiezi lumină pretutindeni, să devii o flacără.

Aceasta este singura cale; nu există alternativă.

Şi nu există nevoie.

Nu-mi este clară diferenţa dintre individualitate şi personalitate. Ce rămâne, dacă rămâne ceva, din individ după plecarea egoului?

Individualitatea este esenţa ta. Vii cu ea, te naşti cu ea. Personalitatea este împrumutată. Îţi este atribuită de societate. Este ca îmbrăcămintea, o îmbrăcăminte subtilă.

Copilul se naşte gol; apoi îi ascundem goliciunea – îi dăm haine. Copilul se naşte cu esenţă, cu individualitate. Ascundem şi asta, pentru că individualitatea goală este

rebelă, este nonconformistă.

Individualitatea este exact ceea ce înseamnă. Este individuală. Personalitatea nu este individuală; este socială. Societatea vrea ca voi să aveţi personalitate, nu individualitate, pentru că individualităţile creează conflict. Societatea îţi ascunde individualitatea şi-ţi dă personalitate.

Personalitatea este un lucru învăţat. Cuvântul „personalitate“ provine dintr-o rădăcină grecească a cărei semnificaţie este mască – persona. În teatrul grecesc, actorii obişnuiau să poarte măşti pentru a-şi ascunde adevărata faţă şi pentru a arăta o alta. De la persona provine cuvântul „personalitate“. Este o faţă pe care o porţi; nu este faţa ta originală.

Când dispare personalitatea, nu te teme. Atunci devii pentru prima dată autentic. Pentru prima dată devii real. Pentru prima dată atingi esenţa. Acea esenţă a fost denumită în India atma, sufletul.

Egoul este centrul personalităţii, iar divinul este centrul esenţei. De aceea se insistă atât de mult, din fiecare parte, să se renunţe la ego. Pentru că trebuie să ştii ce eşti, nu ceea ce se aşteaptă de la tine să fii.

Personalitatea este falsă; este cea mai

mare minciună. Întreaga societate depinde de personalitate. Statul, biserica, organizaţiile, instituţiile – toate sunt minciuni. Psihologia occidentală continuă să se preocupe prea mult de personalitate. De aceea întreaga psihologie occidentală se bazează pe o minciună de esenţă.

În Orient ne preocupă esenţa, nu personalitatea. Ceea ce ai adus, ceea ce este natura ta intrinsecă, svabhava, ceea ce reprezintă esenţa ta intrinsecă – asta trebuie cunoscut şi asta trebuie trăit.

Personalitatea este ceea ce nu eşti, dar ceea ce încerci să arăţi că eşti. Personalitatea este ceea ce, atunci când te afli în societate, trebuie să foloseşti în interesul tuturor.

Te plimbi, ai ieşit la o plimbare de dimineaţă şi cineva trece pe lângă tine. Zâmbeşti. Zâmbetul poate proveni din esenţă sau din personalitate. Zâmbetul poate fi adevărată încântare atunci când vezi persoana, când vezi dumnezeirea din acea persoană, când îi vezi inima, dragostea, tot ceea ce nu are formă, dar care este încarnat în acea persoană.

De aceea noi în India nu folosim niciodată expresii cum ar fi „Bună

dimineaţa“. Acestea nu înseamnă prea mult. Spunem Ram, Ram... Ne urăm bun venit prin numele lui Dumnezeu. Este un act simbolic: „Îl văd pe Dumnezeu în tine. Bine ai venit. Sunt fericit, binecuvântat că ai trecut pe aici“. Dacă vine din esenţă, atunci zâmbetul se răspândeşte în toată fiinţa ta. Simţi o mulţumire profundă. Te simţi binecuvântat că acea persoană a trecut pe lângă tine. Persoana poate pleca, dar binecuvântarea rămâne şi îţi dă târcoale ca un parfum subtil.

Dar poţi spune simplu: „Bună dimineaţa“ – pentru că omul este bancher, sau lider politic, sau poate fi uneori pus pe rele sau poate fi periculos şi ar fi riscant să nu spui „Bună dimineaţa“. Deci spui şi zâmbeşti; îţi aduci un zâmbet pe faţă. Aceasta este persona, aceasta este personalitatea.

În fiecare moment trebuie să observi. Este ostenitor, dar trebuie s-o faci. Altă cale nu există. Pentru fiecare fapt, trebuie să observi de unde vine. Din personalitate sau din esenţă?

Dacă vine din esenţă, atunci esenţa va creşte, pentru că vei da esenţei posibilitatea să se manifeste, să se exprime. Dacă provine din personalitate, atunci

personalitatea va deveni din ce în ce mai puternică şi va sufoca esenţa complet.

Observă. Aminteşte-ţi iar şi iar să priveşti: „De unde provine?“

Dacă vii acasă şi aduci îngheţată şi flori soţiei tale, acest cadou provine din personalitate sau din esenţă? Dacă provine din personalitate, este o minciună. Poate ai vorbit cu soţia altcuiva şi ai fost fermecat. Te-ai simţit atras, s-a trezit o dorinţă în tine şi atunci ai început să te simţi vinovat: „Aceasta nu înseamnă fidelitate. Deci am să duc nişte îngheţată acasă“.

Şi ţine minte – soţia ta va bănui ceva imediat! Pentru că altfel nu aduci niciodată îngheţată. Trebuie să fie o explicaţie; probabil că ascunzi ceva. De ce eşti atât de bun astăzi, atât de neaşteptat de bun dintr-odată? Pe femei nu le poţi înşela; au instinct,sunt detectoare de minciuni. Ele mai întâi simt, nu gândesc. Sentimentul este imediat şi direct. Ele funcţionează din centrul emoţiei. Tu te simţi vinovat; atunci îi aduci nişte cadouri soţiei. Este un dar din personalitate. Şi este foarte periculos!

Se poate întâmpla şi o situaţie similară, dar opusă. Situaţia poate fi aceeaşi. Ai vorbit cu soţia prietenului tău. Ai fost

încântat. Era graţioasă şi frumoasă, şi frumuseţea ei, graţia ei ţi-au adus aminte de soţia ta. Pentru că atunci când iubeşti o persoană, toate persoanele frumoase îţi aduc aminte de cea pe care o iubeşti. Aşa şi trebuie să fie. Dacă femeia era încântătoare, ţi-a adus aminte imediat de iubita ta. Ceva din iubita ta era prezent acolo – o parte, un gest. Ceva din soţia ta era acolo. În acel moment ai iubit acea persoană pentru că-ţi aducea aminte de soţia ta. Atunci eşti plin de amintirea ei.

Atunci poţi aduce îngheţată sau flori sau orice altceva… sau nimic, doar un zâmbet. Atunci gestul provine din esenţă, este total diferit. Situaţia poate fi aceeaşi, dar tu să te comporţi în mod total diferit.

Personalitatea este un efort de a înşela. Esenţa este un efort de a dezvălui fiinţa ta; aşa cum este – este. Las-o să se dezvăluie şi fii deschis şi fii vulnerabil.

Încearcă să trăieşti din esenţă şi vei deveni religios. Încearcă să trăieşti prin personalitate şi vei fi persoana cea mai lipsită de religiozitate.

Pentru mine, religia nu înseamnă ritual. Nu înseamnă să merg la biserică sau la templu. Nu înseamnă să citesc Biblia sau

Gita în fiecare zi, nu. Religia înseamnă să trăieşti din esenţă, să fii autentic, să fii adevărat.

Şi nu uita, indiferent cum ai minţi, nu poţi scăpa prin minciună, pentru că minciuna tot minciună rămâne. În adâncul tău, tu ştii că este minciună. Poţi pretinde că nu ştii, dar faptul că te prefaci rămâne acolo şi va indica acest fapt. Nu poţi minţi pe nimeni, pentru că oricine are ochi, oricine este conştient, care are inteligenţă va pătrunde către adevăr.

A existat un caz. O femeie l-a dat în judecată pe Nastratin Hogea. A pretins că are un copil cu el. Iar Nastratin nega aceasta cu tărie la tribunal.

În cele din urmă, judecătorul a întrebat: „Spune un singur lucru – te-ai culcat cu această femeie, Nastratin?“

Nastratin a spus: „Nu, onorată instanţă – nici o clipită“.

Minciunile tale sunt evidente, pentru că adevărul are o cale de ieşire la suprafaţă. Găseşte calea. În cele din urmă adevărul se află, iar tu ţi-ai irosit întreaga viaţă în minciuni. Nu irosi nici un moment. Tot timpul pierdut cu minciuni este irosit. Prin minciuni nimeni nu devine fericit; este

imposibil. Minciunile îţi pot da doar iluzia fericirii; nu-ţi pot da fericirea adevărată.

Fericirea adevărată face parte din adevăr. Hinduiştii l-au definit pe Dumnezeu ca fiind fericire – Satchitanand, adevăr, conştiinţă, fericire. Anand, fericirea, este esenţa supremă.

Fii adevărat şi vei fi fericit. Fii autentic şi vei fi fericit. Iar fericirea nu va avea o cauză anume; va face doar parte din faptul că eşti fericit. Fericirea este o funcţie a adevărului. Oricând există adevăr, fericirea funcţionează. Unde nu există adevăr, fericirea încetează să mai funcţioneze şi nefericirea intră în scenă.

Nu te teme. Tu spui: Nu-mi este clară diferenţa dintre individualitate şi personalitate. Ce rămâne, dacă rămâne ceva, din individ după plecarea egoului?

De fapt, din cauza egoului, nu rămâne nimic din individ. Atunci când egoul dispare, întreaga individualitate se înalţă într-o puritate de cristal: transparentă, inteligentă, radioasă, fericită, vie, vibrând într-un ritm necunoscut. Acel ritm necunoscut este divin. Este un cântec pe care îl auzi în străfundul fiinţei tale. Este un dans al informului. Dar se pot auzi paşii.

Tot ce este real apare doar atunci când egoul a dispărut. Egoul este cel înşelător, falsul. Când egoul dispare, rămâi tu. Când egoul este acolo, crezi pur şi simplu că exişti, dar de fapt nu exişti.

Cum să devii integrat?

Integrarea nu are nimic de-a face cu devenirea. De fapt, toate eforturile de a deveni aduc dezintegrarea. Integrarea este deja acolo, în străfundul fiinţei tale; nu trebuie adusă înăuntru.

În miezul fiinţei tale eşti integrat, altfel nu ai putea exista deloc. Cum ai putea exista fără un centru? Căruciorul se mişcă, roata se mişcă pentru că există un centru fix pe care se învârte roata. Se mişcă pe butucul roţii. Dacă se mişcă acel cărucior, butucul roţii se află acolo. Poţi să ştii sau să nu ştii acest lucru.

Eşti viu, respiri, eşti conştient; viaţa este mişcare, deci trebuie să existe un centru al roţii vieţii. Poate că nu eşti conştient, dar el există. Fără el nu poţi exista.

Deci primul lucru şi cel mai important: nu devenirea este problema. Exişti. Trebuie doar să mergi să constaţi acest lucru. Este o descoperire, nu o realizare. Ai purtat-o cu tine tot timpul. Dar te-ai ataşat prea mult de

margini şi eşti cu spatele la centru. Ai devenit prea obsedat de exterior ca să mai poţi privi în interior.

Creează-ţi puţină introspecţie. Cuvântul „introspecţie“ este foarte frumos – înseamnă „privire înăuntru“, a te uita în interior, a vedea în interior. Ochii îţi sunt deschişi spre exterior, mâinile îţi sunt îndreptate spre exterior, picioarele se depărtează de tine. Rămâi în tăcere, relaxează-ţi partea exterioară, închide ochii şi intră în interior… dar nu cu efort. Relaxează-te doar – ca şi cum cineva s-ar îneca şi nu ar putea face nimic. Continuăm să facem ceva chiar şi atunci când ne înecăm.

Dacă permiţi să se întâmple pur şi simplu, va veni la suprafaţă. Din nori vei vedea cum răsare centrul.

Există două moduri de viaţă. Unul este modul acţiune – faci ceva. Celălalt este modul receptare – primeşti doar. Modul acţiune este îndreptat spre exterior. Dacă vrei mai mulţi bani nu poţi doar să stai; nu se va întâmpla în felul acesta. Va trebui să te lupţi pentru asta, să intri în competiţie şi va trebui să te foloseşti de tot felul de moduri şi mijloace – legale, ilegale, corecte,

greşite. Banii nu vor veni la tine dacă stai. Dacă vrei să devii puternic, dacă vrei să devii politician, trebuie să faci ceva în această privinţă. Nu va veni de la sine.

Există un mod acţiune. Modul acţiune este cel care se îndreaptă spre exterior. Dar există şi un mod inacţiune: nu faci nimic, pur şi simplu permiţi să se întâmple. Am uitat acest limbaj. Trebuie să învăţăm din nou acel limbaj uitat.

Integrarea nu trebuie să fie adusă în interior – este deja acolo. Am uitat cum să o privim, am uitat cum să o înţelegem. Mută-te din modulul acţiune tot mai mult către modul receptiv, pasiv.

Nu spun să părăseşti lumea acţiunii – pentru că asta te va face să fii într-o parte din nou. Eşti într-o parte acum. Ai doar un mod al vieţii tale, cel al acţiunii, să faci ceva. Sunt oameni care nu-şi pot închipui cum este să stai în tăcere; le este imposibil. Nu-şi pot permite nici un moment de relaxare. Îi interesează doar acţiunea. Am auzit…

Soţia lui Nastratin Hogea stătea lângă fereastră, era un asfinţit frumos, păsările zburau spre cuiburile lor. Era o seară minunată. I-a spus lui Nastratin: „Priveşte!

Vino aici, să vezi şi tu acest apus minunat!“

Nastratin, fără să-şi ridice măcar ochii din ziar, a întrebat: „Ce spuneai că face ăsta, soarele?“

Dacă se face ceva, atunci îl interesează. Dacă este doar un apus, atunci care ar fi rostul, să-l privească?

Te interesează doar acţiunea, eşti interesat doar dacă „se întâmplă ceva“. Acest lucru a devenit prea fix. Trebuie destins puţin; trebuie să mergi, câteva momente, câteva ore, uneori câteva zile, cu totul către celălalt mod de viaţă, să stai şi să permiţi lucrurilor să se întâmple. Când te uiţi la asfinţit nu trebuie să faci nimic. Priveşti pur şi simplu. Când priveşti o floare, ce mai trebuie să faci? Pur şi simplu priveşti.

De fapt, nu este nici un efort, chiar şi în a privi floarea. Este un lucru fără efort. Ochii îţi sunt deschişi, floarea este acolo... un moment de comuniune adâncă apare, când cel privit şi cel care priveşte dispar. Apoi apare frumuseţea, atunci apare binecuvântarea. Atunci dintr-odată nu mai eşti observator, iar floarea nu mai este obiect observat – deoarece pentru a observa trebuie să existe acţiune. Acum eşti acolo şi

floarea este acolo şi cumva treceţi graniţele celuilalt. Floarea intră în tine, tu intri în floare şi apare o revelaţie bruscă. O poţi numi frumuseţe, o poţi numi adevăr, o poţi numi dumnezeire…

Trebuie să permiţi din ce în ce mai mult ca aceste momente rare să se întâmple. Nu spun că trebuie cultivate, nu-ţi pot spune că trebuie să te antrenezi pentru astfel de momente, nu pot spune că trebuie să faci un anumit lucru – pentru că aş folosi din nou limbajul modului acţiune şi aş fi interpretat greşit. Nu, spun doar să permiţi acestor momente să se petreacă din ce în ce mai mult. Uneori e bine să nu faci nimic. Să te relaxezi pe iarbă şi să priveşti cerul. Uneori închide ochii şi priveşte-ţi lumea interioară – gânduri care se mişcă, plutesc; dorinţe care apar şi dispar. Priveşte lumea colorată a viselor care se petrece în tine. Priveşte doar. Nu spune: „Vreau să opresc aceste gânduri“ – din nou te-ai muta spre modul acţiune. Nu spune „Acum meditez – pleacă! Toate gândurile, plecaţi de la mine!“ – pentru că dacă începi să spui asta, ai făcut ceva. Nu, fii ca şi cum nu ai fi.

Există una dintre cele mai vechi meditaţii care se mai foloseşte încă în

anumite mănăstiri din Tibet. Meditaţia se bazează pe adevărul pe care vi-l spun. Te învaţă că uneori poţi să dispari pur şi simplu. Stai în grădină şi începi să simţi că dispari. Vezi cum arată lumea când tu ai dispărut din ea, când nu mai eşti aici, când ai devenit absolut transparent. Încearcă doar o secundă să nu fii.

La tine acasă, fii ca şi cum nu ai fi.

Gândeşte-te, într-o zi nu vei mai fi. Într-o zi vei fi plecat, vei fi mort; radioul va continua să emită, soţia va pregăti în continuare micul dejun, copiii se vor pregăti pentru şcoală. Gândeşte-te: astăzi ai plecat, nu mai eşti. Devino o stafie. Stând pe scaun, dispari pur şi simplu, gândeşte-te „Nu mai am realitate; nu sunt“. Şi urmăreşte cum în casă lucrurile continuă. Va fi o linişte copleşitoare, o pace copleşitoare. Totul va continua aşa cum este. Fără tine, totul va continua aşa cum este. Nu va lipsi nimic. Atunci care este scopul, să fii mereu ocupat, să faci ceva, să fii obsedat de acţiune? Care este scopul? Vei dispărea, tot ce ai făcut va dispărea – ca şi cum te-ai fi semnat pe nisip, iar când vine vântul semnătura dispare şi totul se termină. Fii ca şi cum n-ai fi existat niciodată.

Este o meditaţie cu adevărat frumoasă. O poţi încerca de multe ori în douăzeci şi patru de ore. Este suficientă o jumătate de secundă; timp de jumătate de secundă, opreşte-te... nu eşti... şi lumea continuă. Când devii din ce în ce mai conştient de faptul că fără tine lumea continuă foarte bine, atunci vei putea învăţa o altă parte din fiinţa ta care a fost neglijată de mult, de câteva vieţi – este vorba de modul receptiv. Pur şi simplu permiţi, devii o uşă. Lucrurile continuă să se întâmple fără tine.

Să devii un lemn plutitor. Pluteşte pe curentul apei precum cheresteaua, iar curentul te va lua încotro se îndreaptă el; nu faci nici un efort. Toată abordarea budistă aparţine modului receptiv. De aceea îl vezi pe Buddha reprezentat stând sub un copac.. toate reprezentările îl înfăţişează stând, stând, nefăcând nimic. Pur şi simplu stă acolo, nu face nimic.

Nu ai acelaşi tip de reprezentare a lui Iisus. El continuă să urmeze modul acţiune. Aici a pierdut creştinătatea posibilitatea cea mai profundă: creştinătatea a devenit activă. Misionarul creştin continuă să-i servească pe cei săraci, merge la spital, face asta şi cealaltă, tot efortul său este să

facă ceva bun. Da, foarte bine, dar rămâne în modul acţiune, iar divinul nu poate fi cunoscut decât în modul receptiv. Aşadar, misionarul creştin va fi un om bun, un om foarte bun, dar nu un înţelept în sensul oriental.

Acum, până şi în Orient persoana care face diferite lucruri este venerată ca mahatma – pentru că Orientul este sărac, bolnav. Există mii de leproşi, orbi, oameni analfabeţi; ei au nevoie de educaţie, au nevoie de medicamente, au nevoie de serviciu, au nevoie de o mie şi unu de lucruri. Brusc, persoana activă a devenit importantă – deci Gandhi este mahatma, Vinoba Bhave este sfânt, Maica Tereza din Calcutta a devenit foarte importantă. Dar nimeni nu se întreabă dacă au atins modul receptiv sau nu.

Dacă vine acum Buddha, nimeni nu-l va respecta, pentru că el nu va administra o şcoală sau un spital. Va sta din nou sub un copac bodhi, va rămâne în tăcere. Nu că nu ar face nimic – fiinţa lui creează nişte vibraţii uluitoare, dar acestea sunt extrem de subtile. El transformă întreaga lume prin faptul că stă sub un copac bodhi, dar ca să prinzi aceste vibraţii trebuie să fii pe

aceeaşi lungime de undă, trebuie să creşti.

Să recunoşti un Buddha înseamnă să fii deja pe cale. Să recunoşti o Maica Tereza este foarte uşor, nu-ţi trebuie mult. Toată lumea vede clar că a făcut lucruri bune.

Să faci lucruri bune este una, să fii bun este cu totul altceva. Nu spun să nu faceţi lucruri bune. Spun doar: lăsaţi ca faptele bune să izvorască din faptul că sunteţi buni.

Mai întâi atingeţi modul receptiv, mai întâi atingeţi pasivul, mai întâi încercaţi non-activitatea. Iar când fiinţa interioară înfloreşte şi ai ajuns să cunoşti integrarea în interior – integrare care este mereu acolo, centrul există mereu acolo –, când ai recunoscut acel centru, brusc moartea dispare pentru tine. Brusc, toate grijile dispar pentru că tu nu mai eşti trup acum, nici minte.

Apoi apare compasiunea, apar dragostea, rugăciunea. Devii o aversă, o binecuvântare pentru lume. Nimeni nu poate spune ce se întâmplă cu un astfel de om – dacă va pleca să devină revoluţionar, ca Iisus, şi va alunga cămătarii din curtea templului; sau dacă va merge să-i slujească pe săraci; sau dacă va continua să stea sub copacul bodhi şi să-şi răspândească

parfumul; sau dacă va deveni un Meera şi va dansa şi va cânta slavă lui Dumnezeu. Nimeni nu ştie; sunt lucruri care nu pot fi prevăzute.

Mă întrebi: „Cum să devii integrat?“

Întregul meu efort acum este să vă fac conştienţi că nimic nu este necesar, nu maieste nimic necesar. Ai totul acolo, există totul în tine. Dar trebuie să abordezi acel ceva, să deschizi uşi, să găseşti moduri de a descoperi acel ceva. Comoara este acolo; trebuie să sapi pentru a ajunge la ea.

Deci se pune problema cum să devii integrat. „Cum aflu dacă sunt deja integrat?“ Aceasta este întrebarea corectă.

Întrebarea vine de la Nisagar şi înţeleg şi de ce vine de la ea. A avut legătură cu munca lui Gurdjieff în Occident. Gurdjieff a avut o idee stranie; plină de sens, dar stranie. Le spunea discipolilor: „Sufletul nu există. Centrul nu există; trebuie creat. Omul nu se naşte cu suflet“… o teorie foarte ciudată. Dar eu înţeleg ce sublinia el: omul nu se naşte cu suflet, trebuie să-şi cristalizeze sufletul cu efort. Aşadar, întregul sistem al lui Gurdjieff se numeşte „muncă“. Este muncă, muncă şi iar muncă. Este efort – din nou modul acţiune.

De fapt, în Occident este foarte greu să-i înveţi pe oameni modul non-acţiune. Aşa că Gurdjieff preda tehnici, metode prin care să te integrezi. Spunea: „Nu există suflet care să fie deja acolo“. Nu că nu ar exista suflet şi nu că nu ar fi fost conştient de el; dar era un instrument. Oamenii deveniseră letargici cu sufletul lor. Considerau că era deja acolo, atunci de ce să-şi facă griji, de ce să-şi bată capul? „Este acolo. Îl putem găsi în fiecare zi, aşa că între timp să găsim alte lucruri care nu sunt deja acolo. Între timp, să găsim femei frumoase, mai mult vin, mai mulţi bani, mai multă putere – lucruri care nu sunt acolo, să le căutăm pe acestea. Iar în ziua în care ne vom sătura de toate acestea, în orice moment, ne vom închide ochii şi vom intra în interior şi vom găsi sufletul acolo. Acesta nu se pierde niciodată; nu-l poţi pierde şi nu-l poţi câştiga. Este deja acolo.“ Aşadar, oamenii au devenit extrem de letargici.

Poţi observa acest lucru şi în Orient. Întregul Orient a devenit foarte leneş şi letargic. Sufletul este acolo şi toată lumea o ştie, toată lumea a auzit despre asta. „Dumnezeu este în inimă, este deja acolo, aşa că de ce să ne agităm în privinţa lui?“

Oamenii caută ceea ce nu este acolo.

Gurdjieff şi-a dat seama de acest fapt, că ideea de suflet este deja acolo şi că i-a făcut pe oameni letargici, neinteresaţi de suflet – foarte puţin interesaţi, absolut deloc interesaţi de lumea interioară. Mintea se preocupă doar de lucrurile ce reprezintă o provocare, ce reprezintă o aventură. Aşa că Gurdjieff, pentru a se potrivi cu mintea occidentală, a început să afirme că sufletul nu este acolo: „Nu staţi liniştiţi, faceţi ceva – pentru că atunci când oamenii mor, nu supravieţuiesc toţi. Doar cei care şi-au integrat centrele vor supravieţui. Alţii vor dispărea doar, ca legumele, deci rămâne la latitudinea ta să alegi. Îţi asumi un risc ,“ a spus Gurdjieff. „Dacă faci ceva – dacă munceşti cu ardoare, din greu, dacă-ţi dedici toată viaţa –, doar atunci vei putea supravieţui morţii. Altfel vei fi descalificat. Vei fi aruncat în curtea cu gunoaie. Cel nemuritor nu te va alege decât dacă te integrezi. Trebuie să-ţi câştigi acest drept. Foarte puţini sunt aceia care se vor mântui după moarte, nu toţi.“

Aceasta a fost o teorie stranie, care nu mai fusese propusă vreodată, niciodată în întreaga istorie a umanităţii. Au mai existat

oameni care au afirmat: „Nu există suflet“. Îi cunoaştem; sunt ateii. Ei au existat dintotdeauna. Există oameni care susţin: „Există suflet şi acesta nu poate fi distrus. Nici măcar moartea nu-l poate distruge“. Am auzit de ei; au existat dintotdeauna. Dar Gurdjieff a afirmat ceva total nou, ceva ce nu s-a mai afirmat vreodată. El spunea: „Sufletul este posibil; nu este realitate imediată. Este doar posibil. Îl poţi obţine sau nu – poţi rata ocazia. Este probabil că nu-l vei avea,pentru că, având în vedere felul în care trăieşti, nu-l poţi câştiga“.

Gurdjieff a spus: „Omul este ca sămânţa. Nu este neapărat necesar ca sămânţa să devină copac. Nu este necesar – sămânţa este posibil să nu găsească solul potrivit. Chiar dacă găseşte solul potrivit, este posibil să nu plouă. Sau chiar dacă plouă, pot veni animale care să distrugă planta. Există o mie şi una de dificultăţi. Sămânţa nu trebuie neapărat să devină copac. Doar dacă se iau o mie şi una de măsuri de protecţie, doar atunci va deveni sămânţa copac. Tu nu eşti suflet; tu eşti doar posibilitate. Trebuie făcute o mie şi unul de eforturi; doar atunci vei deveni suflet. Doar foarte rar: dintr-un milion, doar o persoană

devine suflet. Toţi ceilalţi nu fac decât să vegeteze, să moară şi să dispară“.

Spun că este o teorie bizară, pentru că nu este adevărată. Spun că are o semnificaţie care nu trebuie neglijată, pentru că este necesară – cel puţin în Occident. Altfel nu-i pasă nimănui de suflet. Dar toate tehnicile folosite de Gurdjieff sunt în esenţă aceleaşi tehnici folosite de noi în Orient pentru descoperirea sufletului. El a schimbat doar cuvintele. A denumit procesul „creare a sufletului“, integrare a sufletului, cristalizarea centrului. Dar tehnicile sunt aceleaşi.

Tu eşti deja integrat. Nu la margine – la margine este agitaţie mare. Eşti fragmentat la margine. Deplasează-te spre interior, şi cu cât vei pătrunde mai adânc, cu atât vei constata mai mult că eşti integrat. Vine un moment, în altarul cel mai profund al fiinţei tale, când descoperi dintr-odată că eşti unitate, unitate absolută. Deci este o problemă de descoperire.

Cum poţi descoperi?

Vă pot oferi o tehnică. Este o tehnică foarte simplă, dar la început pare foarte dificilă. Dacă veţi încerca, veţi constata că este foarte simplă. Dacă nu o încercaţi şi vă

gândiţi doar la ea, pare foarte grea. Tehnica spune aşa: fă doar ceea ce-ţi face plăcere. Dacă nu-ţi face plăcere, nu face. Încearcă – pentru că a te bucura de ceva, aceasta vine doar din centrul tău. Dacă faci ceva ce-ţi place, începi să te conectezi din nou cu centrul. Dacă faci ceva ce nu-ţi place, atunci eşti deconectat de centru. Bucuria apare din centru, nu din altă parte. Deci fă din aceasta un criteriu, fii fanatic în privinţa aceasta.

Mergi pe drum; dintr-odată îţi dai seama că nu-ţi place să mergi. Opreşte-te. Terminat – nu este ceva ce trebuie făcut.

Făceam asta când eram student, iar oamenii credeau că sunt nebun. Mă opream brusc şi rămâneam pe loc o jumătate de oră, o oră, până când îmi revenea plăcerea de a merge din nou. Profesorii mei se temeau atât de mult, încât atunci când erau examene mă luau cu maşina şi mă duceau la universitate. Mă lăsau la uşă şi aşteptau: am ajuns la pupitrul meu sau nu? Dacă făceam baie şi constatam brusc că nu-mi face plăcere, mă opream. Care mai este scopul? Dacă mâncam şi constatam că nu savuram, mă opream.

Când eram în liceu m-am înscris la cursul de matematică. În prima zi am intrat în clasă şi profesorul tocmai făcea introducerea pentru materia de predare. În mijlocul alocuţiunii lui, eu m-am ridicat şi am încercat să ies. M-a întrebat: „Unde mergi? Dacă pleci fără să-ţi ceri voie, nu te mai primesc înapoi“. Am răspuns: „Nu mă întorc; nu vă faceţi griji. De aceea nici nu întreb. Gata – nu-mi face plăcere! Voi găsi un alt obiect care îmi va face plăcere, pentru că dacă nu-mi face plăcere nu-l fac. Este tortură, violenţă“.

Încet-încet, această abordare a devenit cheia. Am descoperit brusc că atunci când te bucuri de un lucru eşti axat pe centru. Plăcerea este sunetul ideii de a fi axat pe centru. Atunci când nu-ţi place ceva, eşti în afara centrului. Atunci nu forţa lucrurile; nu este necesar. Dacă oamenii consideră că eşti nebun, lasă-i să creadă că eşti nebun. În câteva zile, prin experienţa ta, vei descoperi că-ţi era dor de tine. Făceai o mie şi una de activităţi care nu ţi-au plăcut niciodată, dar le făceai pentru că aşa ai fost învăţat. Nu făceai altceva decât să-ţi îndeplineşti sarcinile.

Oamenii au distrus chiar şi acest lucru

minunat care este dragostea. Vii acasă şi-ţi săruţi soţia pentru că aşa trebuie să fie, trebuie să faci asta. Un lucru minunat cum este sărutul, un lucru ca o floare, a fost distrus. Încet-încet, fără să-ţi facă plăcere, vei continua să-ţi săruţi soţia; vei uita bucuria de a săruta un alt om. Dai mâna cu oamenii cu care te întâlneşti – strângerea de mână este rece, nu are nici o semnificaţie, nici un mesaj, nu curge căldura în acest gest. Este doar o strângere de mână moartă şi un salut. Uşor-uşor înveţi acest gest mort, rece. Devii îngheţat, devii cub de gheaţă. Apoi te întrebi: „Cum pătrund în centru?“

Centrul este disponibil doar atunci când eşti cald, când curge seva prin tine, când te topeşti, în dragoste, în dans, în încântare. Depinde de tine. Continuă să faci doar acele lucruri care îţi plac cu adevărat şi pe care le savurezi. Dacă nu-ţi mai fac plăcere, opreşte-te. Găseşte altceva care îţi face plăcere.

Trebuie să existe ceva ce-ţi face plăcere. Nu am găsit niciodată o persoană căreia să nu-i placă nimic. Sunt persoane cărora nu le place un lucru, altul sau altul, dar viaţa este cuprinzătoare. Nu rămâne fixat; trebuie să

devii curgere. Lasă să intre mai multă energie. Las-o să plutească, permite-i să întâlnească alte energii din jurul tău. În curând vei fi capabil să vezi că problema nu era cum să devii integrat, problema era că uitaseşi să te laşi purtat de curent. În energia care curge te integrezi imediat. Se întâmplă uneori şi accidental, dar motivul este acelaşi.

Uneori te îndrăgosteşti de o femeie sau de un bărbat şi brusc te simţi integrat, brusc simţi că eşti una, pentru prima dată. Ochii tăi au o strălucire, figura ta radiază, intelectul tău nu mai este obtuz. Ceva începe să ardă puternic şi luminos în fiinţa ta; apare un cântec, mersul tău are caracteristici de dans acum. Eşti cu totul altă fiinţă.

Dar acestea sunt momente rare, pentru că nu învăţăm secretul. Secretul este că există ceva de care ai început să te bucuri. Acesta este secretul. Pictorul poate fi flămând atunci când pictează, dar observi că figura lui este foarte mulţumită. Poetul poate fi sărac, dar îşi cântă cântecul şi este omul cel mai bogat din lume. Nimeni nu este mai bogat ca el. Care este secretul? Secretul este să te bucuri de moment.

Oricând te bucuri de ceva, eşti în acord cu tine însuţi şi în acord cu universul – pentru că centrul tău este centrul tuturor lucrurilor care contează.

Aşa că permite acestei uşoare pătrunderi în interior să fie climat propice pentru tine: să nu faci decât ceea ce-ţi face plăcere, altfel opreşte-te. Citeşti un ziar şi pe la mijloc îţi dai seama că nu-ţi face plăcere: atunci unde este necesitatea? De ce citeşti, atunci? Opreşte-te aici şi acum. Dacă conversezi cu cineva şi te trezeşti că nu-ţi face plăcere, chiar dacă ai spus o jumătate de propoziţie, opreşte-te atunci şi acolo. Nu îţi face plăcere, deci nu eşti obligat să continui. La început va părea puţin ciudat. Dar oamenii mei sunt ciudaţi, deci nu cred că este vreo problemă. Poţi exersa.

În câteva zile se va face legătura cu centrul şi atunci vei înţelege ceea ce vreau să spun când repet mereu şi mereu că ceea ce cauţi este deja în tine. Nu este în viitor. Nu are nimic de-a face cu viitorul. Este deja aici acum, s-a întâmplat deja. Epilog

A venit un om la Junnaid, un mistic sufist, şi l-a întrebat: „Ce ai de spus despre

predeterminare, kismet, soartă şi libertatea omului?

Este omul liber să facă ceea ce-şi doreşte? Sau este doar o păpuşă în mâinile unui păpuşar necunoscut, care dansează dansul ales de păpuşar?“

Junnaid este unul dintre cei mai frumoşi mistici ai omenirii. A strigat către om: „Ridică-ţi un picior!“

Cel care adresase întrebarea era un om foarte bogat, iar Junnaid îl cunoştea. Toţi discipolii lui, toată şcoala lui ştia despre el – iar Junnaid strigase foarte tare şi nepoliticos: „Ridică-ţi un picior!“ Omul acela bogat nu ascultase niciodată ordinele nimănui; nu venise la Junnaid ca să urmeze ordine şi nu-şi imagina nici măcar o relaţie deplasată sau bizară între întrebare şi răspuns. Dar când eşti în faţa unui om ca Junnaid, trebuie să-i execuţi ordinele.

Omul şi-a ridicat piciorul drept.

Junnaid a replicat: „Nu este suficient. Ridică-l şi pe celălalt“.

Acum omul era în încurcătură şi totodată foarte furios. A replicat: „Ceri lucruri absurde! Eu am venit să-ţi adresez o întrebare importantă – ai lăsat întrebarea deoparte fără să răspunzi şi mi-ai cerut să

ridic un picior. Mi-am ridicat piciorul drept. Şi acum îmi ceri să-l ridic şi pe celălalt? Ce vrei? Cum mi-aş putea ridica ambele picioare?“

Junnaid i-a răspuns: „Atunci aşază-te. Ai primit răspunsul la întrebarea ta sau nu?“

Omul a răspuns: „Încă nu mi-ai dat răspunsul la întrebarea mea. Dar m-ai antrenat pentru nu ştiu ce fel de paradă ciudată!“

Junnaid i-a răspuns: „Scopul a fost acesta: când ţi-am spus să ridici un picior, ai avut libertatea să alegi piciorul drept sau pe cel stâng. Nu putea determina nimeni ce vei face; a fost alegerea ta să ridici piciorul drept. Dar când ai ales piciorul drept, nu mai aveai posibilitatea să-l alegi pe stângul. Libertatea ta ţi-a determinat constrângerea. Acum piciorul tău stâng este constrâns“.

Omul este pe jumătate liber şi pe jumătate constrâns, dar înainte de toate este liber.

Şi libertatea lui, sau modul cum o foloseşte, determină gradul său de constrângere. Nu stă nimeni să-ţi scrie scenarii în cap sau să deseneze linii pe palmele tale. Până şi Dumnezeu cel atotputernic ar fi obosit până acum, să facă

un lucru atât de stupid cum ar fi să deseneze linii pe palmele oamenilor. Se nasc atât de mulţi oameni pe lume – să scrii în creierul fiecăruia ce va fi, unde se va naşte, când va muri, de ce boală sau ce doctor îl va omorî… toate aceste detalii! Fie că Dumnezeu ar fi înnebunit făcând asta – gândiţi-vă, dacă ar trebui să faceţi o astfel de muncă, şi fără motiv –, fie s-ar fi sinucis. Chiar dacă ar fi înnebunit, tot ar fi trebuit să îndeplinească această muncă.

Deci câteva zile este posibil să fi înnebunit puţin, când a creat această umanitate, apoi trebuie să se fi sinucis, pentru că nu ar fi vrut să-şi vadă lumea risipindu-se din cauza armelor nucleare. Dar el a băgat acele arme nucleare în capetele voastre; deci este responsabil.

Nimeni nu este răspunzător, iar Dumnezeu nu există. Acestea sunt strategiile noastre pentru a plasa responsabilitatea în alte mâini.

Eşti liber, dar fiecare act de libertate aduce cu el o responsabilitate – aceasta este legătura ta. O poţi numi „legătură“, nu este un cuvânt frumos, sau îi poţi spune „responsabilitate“. Aşa îi spun eu.

Alegi o anumită faptă – este libertatea ta

exercitată. Dar ulterior, consecinţele vor cădea în responsabilitatea ta.

Sunt absolut de acord cu ideea promovată de ştiinţă că efectul şi cauza sunt interdependente. În ceea ce priveşte cauza, eşti liber. Dar nu trebuie să uiţi: efectul este decis de tine, de cauza ta. De fapt, eşti liber şi prin asta; este un rezultat al libertăţii tale.

Priveşte viaţa în mod simplu, neteologic şi vei fi surprins: nu există probleme.

Este un mister, nu o problemă.

O problemă este un lucru care poate fi rezolvat; un mister este ceea ce poate fi trăit, dar niciodată rezolvat. Iar meditaţia nu este nimic altceva decât o explorare a misterului – nu o explicaţie, nu o căutare pentru găsirea soluţiei, ci o explorare… trebuie să te dizolvi încet în el, precum dispar unduirile apei în ocean; această dispariţie este singura religiozitate pe care o cunosc. Restul este nonsens.